

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

Dissertationes De nonnullis Virtutibus Amori sacro
subservientibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

Differtationes de nonnullis Virtu-
tibus Amori sacro Sub-
servientibus,

AUCTORE

P. PETRO PENNEQVIN

è Societate IESU.

1. De Humilitate.	5. De animi tranquillitate & Pace.
2. De Fiducia in Deo.	6. Sedecim stimuli ad Perfectionem sectandam.
3. Media ad Perfectionem actionum conducentia.	7. De quotidianæ Patientiæ Exercitio.
4. De Oratione.	

Ad Lectorem.

Animus mihi est, amice Lector, bonarum cogitationum tibi
suppedicare materiam; ex quo enim primus Parens scientiam
boni & mali per comestionem pomi vetiti affectavit, & nudi-
tatem corporis consuetis ficuum folijs tegere conatus est, aliud vulnus, ut
H h h 2 notat

1.
Cogitatio
num le-
vitas un-
de.

notat S. Ambrosius l. 6. Hexam. c. 6. accepit evagationem scilicet mentis, cui vanis cogitationibus, quasi folijs mederi frustra nisus est; quod & in posteros propagavit, qui per vanas mentis aberrationes, quasi folia simul consuentes, non tamen animi nuditati remedium adferunt, quam novum malum sibi accersunt vane curiositatis, & infructuose delectationis.

S. Augustinus l. de Religione monet unumquemque nostrum, ut cogitationes nostras abducamus à caducis, & ad meliora convertamus: Non ergo, inquit, summa quaramus in infimis, nec ipsis infimis inhereamus: judicemus ea, ne cum ipsis judicemur: id est, tantum eis tribuamus, quantum species meretur extrema; ne cum in novissimis prima querimus, à primis inter novissima numeremur.

2. Quod ob-
jectu dig-
num co-
gitationis
humanæ. Christus ipse S. Brigitam de hac hominum in cognoscendis, audien-
disq; rebus novis vana prurigine monitam voluit l. 6. c. 27. Quid te
delectat, inquit, audire opera mundanorum, & bella procerum, & cur
tali auditu inani occuparis, cum ego sum omnium Dominus, nullaq; de-
lectatio sine me in precio habenda sit. Si cupis audire facta magni Do-
mini, si considerare opera magnalia, deberes utique audire, & conside-
rare facta mea, quæ intellectu incomprehensibilia sunt, cogitatione stu-
penda, & auditu admiranda.

3. Peccator
injuriam
facit Deo. Audi quaeso iterum S. Augustinum, nos, quantum in vanis istis af-
fectionibus, & curiositatibus periculi lateat, admonentem tract. 2. in
c. 2. Ep. S. Ioa. Quemadmodum si sponsus faceret sponsa sue annulum,
& illa acceptum annulum plus diligeret, quam sponsum, nonne in ipso
dono sponsi adultera deprehenderetur, quamvis hoc amaret, quod dedit
sponsus. Ad hoc utique arrham dat sponsus, ut in arrha sua ipse ametur:
ergo Deus dedit tibi omnia, ama illum qui fecit ista.

4. Volupta-
tum sili-
quas op-
tando in-
star porci. Sed quantum sibi noceat hujuscemodi hominum genus, Christus ipse
luculentâ similitudine apud S. Brigitam l. 7. c. 29. ostendit. Invita-
rat Magnus Dominus plerosq; ad convivium, & ecce ingrediuntur qui-
dam caput & os habentes porcinum, & accumbentes mensæ cum Domi-
nus illis de melioribus cibis dare vellet, recusarunt grunientes ad instar
porcorum, & sibi quis postularunt; quod non ferens Dominus, & sua
pretiosa edulia ita haberi contemptui indignum ratus, eos de loco con-
vivij

virij per famulos expelli jussit nullo posthac inter amicos loco habendos. Ita agere solet Deus cum illis, qui mundi hujus siliquis pasce malunt, quam virtutum deliciis degustandis animum applicare.

Deus verò tanquam Pater benignissimus quomodo nos, ut pueros malè sensatos rebus inutilibus nimium addictos ab illis ad saniora paulatim alliciat, egregiè explicatur à S. Chryostomo hom. 2. in Acta Apost.

Quemadmodum cum videmus infantem plorantem, semperq̄ cupientem aliquid à nobis accipere, quo illi nihil est opus; tum occultato eo, quod concupiscit, ostendimus illi manus vacuas, & dicimus: Ecce non habemus: si puer insister plorando dicens se esse delusum, ab eo discedimus dicendo: Vocat me talis, & aliud quidpiam ejus loco, quod concupiscibat, damus, volentes illum avocare ab eo quod maluisset accipere, laudantes illud quod damus. Hoc fecit Christus cum Apostolis, dum voluit suam præsentiam illis subtrahere, & Spiritum sanctum submittere, quo maxime indigebant: ita Deus nobiscum agit, dum aliquid minus utile, quo à majoris boni affecutione impedimur, nobis aufert, ut solidioribus afficiamur: ita velim, Lector, te à vana & curiosa, parumque fructuosa occupatione paulatim abstractum ad virtutum cognitionem ex salubri lectione hauriendam, affectumq̄ inflammandum, applicare animum: quam gratiam, ut tibi mihiq̄ præstet Deus opto, & roreo.

5.
Quomodo Christus res perituras è memoria & voluntate nostra eradat.

Hhhh 3

I. DISSER-

I. DISSERTATIO.

De Humilitate.

Rudentes hujus sæculi dum altum ædificium molitur, eousque terram eruunt, dum ad solum firmum perveniant: ita qui perfectioni spirituali acquirendæ dant operam, virtutum ædificium supra nihilum Humilitatis, quo nihil solidius, construunt, se nihili æstimantes, & ut pro nihilo ab alijs habeantur, apprimè curantes. Deus uti de nihilo mundum aspectabilem condidit, ita ut in animo hominis novum mundum spiritualement creet, nihilum Humilitatis in illo requirit, quo seipsum pro nihilo reputet, & talis ab alijs haberi desideret.

1.
Humilitas
Deus re-
quirit ab
homine.

Nihil ferè in Sacra Scriptura frequentius inculcatur, quàm humilitione ad exaltationem gradum fieri. Nunquam apud Deum gratiam, & magnam æstimationem tibi colliges, nisi te ipsum opere despicias. In profundum tui nihili descendas oportet, si ad virtutum culmen velis ascendere. Hinc S. Gregorius nos studiose supra cogitationes propriæ æstimationis vigilare vult; si securè ambulare volumus, quia dum videt Deus aliquid intus,

l. 26. mor.
6. 1.

quod mentem elevat, permittit foris invalescere quod deprimat. Propterea Augustinus cavendam superbiam dicit, ne homo, dum quod Dei est, deputat suum, amittat quod Dei est & redeat ad suum.

Deus
gratiam
Grad. 11.

Climacus, pudor, inquit, est de alienis ornamentis gloriari, extremæque dementiæ de donis attolli: si quæ ante nativitatem habuisti virtutum bona, de illis solis gloriare: nam quæ post generationem habes, ea tibi largitus est Deus, sicut & ipsam nativitatem. si dicas te conatum & industriam attulisse; respondebit Apostolus, illa etiam Dei dona fuisse: *Quid habes, quod non accepisti? si autem accepisti, cur gloriaris, quasi non accepisti?* Non tua sunt, sed Dei, quæ utenda dedit, grande olim scænas exacturas: en quo gloriandi materia desinit, in metus, in severa judicia, ut cui plura data sunt, ab eo etiam plura repetantur.

2.
Merito
quia nihil
habuit

Si phiala crystallina radijs solis illuminata, pulchritudinem quam ab illa radiorum collustratione recipit, sibi suæque industriæ tribueret, graviter insolesceret, & quod suum non est, stultè sibi arrogaret; multum accresceret ejus impudentia, si non tantum lucem, sed etiam substantiam suam à sole accepisset: idem nobis accideret, si de aliquo gloriaremur, qui omnia à Deo accepimus, & ex nobis

Am
con
pus
ad h
litat

nobis sumus mera privatio omnis boni.

§. I.

Quantum conferat ad virtutem Humilitatis acquirendam amare, sectari, vel saltem patienter ferre contemptum sui.

3. Amor contemptus via ad humilitatem.

ITa senserunt omnes in hujus virtutis palæstra exercitati, quorum omnium una eademque vox est, duas sorores esse Humiliationem, & Humilitatem; & hanc in aliquo loco sedem non figere; nisi soror præcesserit, & locum præpararit, aut saltem ubi comiter non fuerit admissa.

Vidit hoc Zacharias Monachus Abbatis Moysis discipulus, super quem Spiritum sanctum gratiarum suarum imbres copiosè effundere Magister ejus videbat: qui interrogatus de via compendiosa acquirendi humilitatem, & cum illa reliquarum virtutum chorum; cucullum suum humi abiciens, pedibusque proterens, dixit; Religiosum ad illarum virtutum consummationem nunquam perventurum, nisi eodem modo fuerit conculcatus, ac despectui habitus.

Alter è solitariis illis senibus in virtutum stadio viris palmaribus,

interroganti, qua via brevi ad perfectionis culmen evaderet; suavit ut Senem aliquem severum, austerumque quæreret, atque in ejus se traderet disciplinam, à quo quotidie duriter tractaretur, & sub quo reprehensiones & increpationes continuas biberet, ut mel & lac. Cujus sententiæ subscripserat ille alter, qui inter injurias, & contemptus exultabat; dicens: Hi sunt qui nobis proficiendi materiam suppeditant; illi enim qui nos laudant, nobis non parum impediunt, & damni adferunt.

Anub cum septem sociis iter institués hi, cum noctu ad sanum idolorum venissent, ibi quieverunt; ipse verò statuam lapideam manu & voce flagellans, & ab illa postmodum injuriæ veniam petens, interrogatus à sociis, quid sibi vellent ista; respondit statua similes esse oportere ad opprobria, contemptusque tolerandos, si simul habitare & pacificè, & fructuosè virtutibus comparandis studere proponerent. Fuit hic communis illorum sensus & apud omnes magni nominis, sanctimoniamque viros pro virtutum omnium fundamento est habitum, ut si abesset, cætera parum firma existimarent. Hinc cum aliquis ex fratribus magno illi Abati Sifoi diceret: Cum examine me ipsum, video Dei præsentiam

me-

memoriae meae adhaerentem: Non est, inquit, magnum hoc, ut mens tua cum Deo sit, magnum est autem, si te ipsum infra omnem creaturam videas.

Sed & S. Thomas ille oculatus virtutum arbiter, dicere solitus est, hominem, qui contemptum ferre non possit, etiamsi miracula faciat, non esse pro sancto, aut

4.
Et certum
sanctitatis
argumentum.

magnae virtutis viro habendum.

Habebatur vir solitarius inter Eremicolas non vulgariter sanctus; Episcopus loci ut virtutem ejus exploraret, misit aliquem ad id prudentiam & rerum caelestium cognitione probe instructum; hic tumultuariè, & militari quodammodo ausu solitarij cellam ingressus, jubet ocreas sibi extrahat, qui despici & probro affici se arbitratus severo vultu interrogavit, an nosset quis esset. O non es sanctus, ut aliqui putant, ait tum ille explorator; quandoquidem oblatam humiliandi te occasionem non accipis. Aliter se gessit, similem humiliandi se occasionem nactus Constantinus presbyter, qui in contemptoris amplexu advolavit, cumque amanter est exosculatus; dicens, neminem haecenus veriora de se elocutum.

S. Gregor.
dial.

5.
Vadingus.
Humilis
injurias
pro gem-
mis acci-
pit.

Beatum Juniperum (quem tanti faciebat S. Franciscus, ut fratribus suis diceret: Utinam de hujusmodi Juniperis integram sil-

vam haberemus!) tacitus despicentiae, & vituperiorum amor accendebar, ut cum ab aliquo afficeretur opprobriis, fimbrias pauperis lacernae expanderet, diceretque: Amice projicias hic liberaliter, imple gremium lapidibus istis pretiosis, imple ne timeas. ita approbria & injurias appellabat.

Dum in Lusitania S. Xaverius navigationem Indicam praestulatus, & interim saluti animarum procurandae sedulo dat operam, & virtutum suarum odorem late diffundit; quod inde plausum, & approbationem potius quam injurias & contemptum referret, graviter angebatur, dicens si insectationibus & opprobriis diutius careret, videri sibi, nequaquam Deo fideliter militare: hac una spe se consolans, fore, ut quod in Lusitania frustra quareret, brevi in Indiis copiosissime reperiret.

Eadem est caeterorum qui sanctitate floruerunt sententia, adeo ut Abbas Paltor homini ad perfectionem tendenti humilitatem aequè necessariam esse diceret, ac respirationem.

§. 2.

Quantum Christus contemptum amaverit.

6.
Christus
humilitatem
amavit.

HOc punctum attentè perpendi à Christi sectatoribus vult Apostolus, cum Christi amor & electio, qui eligere bonum & reprobare malum supra ceteros novit, apud homines sanæ mentis ingens pondus habere debeat.

1. Dum mundum nascendo ingreditur à Bethlœmitis repulsam patitur, & stabulum pauperum, ac animalium receptaculum eligit.

2. In Ægyptum fugit, tanquam imbecillis qui fugâ sibi consulere debeat.

3. Fabri filius, & ejusdem cum patre opificij haberi voluit; ut aliquis de plebe homuncio, qui victum quotidianum labore manuum sibi comparat.

4. Verba, quæ contemptum secum adferunt omnis generis ferre dignatus est. 1. Detractoria, famæ que injuriosa; dum blasphemix illi notam inurunt: dum illum ut peccatorum amicum, ut vini potatorem, & legis Moysis violatorem, seductorem populi, & cum dæmone commercium habentem traducunt. 2. Derisoria,

dum ejus verba, & dicta non semel exhiberent tam Pharizæi, quàm tibicines, aliique de plebe, & qui de cruce pendentem milites observabant. 3. Contumeliosa dum tam sæpè in os illi obtrudunt, Dæmonium habes, Samaritanus es, & alia hujusmodi, quæ hominem innocentem, & summæ ergo omnes mansuetudinis, ac beneficentiæ insigniter lædunt.

5. Factis ludibrio habitus; ad supercilium montis à concivibus, ut inde daretur in præceptis, deductus; à propinquis tanquam furens ad vincula quæsitus, à populo lapides quæritante non semel ad mortem petitus: denique proditus, victus, tractus, colaphis & verberibus oneratus; flagellis, virgisque ignominiosè sectus, homicidæ posthabitus, regis insignibus per ludibrium illusus; nudus denique in crucem actus, & aliquot horarum spatio ab omni generis hominibus summis, infimis, omni contumeliâ opprobrioque violatus, ingenti animi æquitate, & modestiâ sustinuit universa: exemplum dans nobis, ut sequamur vestigia ejus.

6. Proditorem amicæ compellavit, infidum, & sui non amicitiam modò, sed etiam notitiam abnegantem benevolè respexit, & ruentem tenuit ac sibi reddidit; pro inimicis acerbissima con-

geminantibus deprecatus est, & ab eorum capitibus caeleste fulmen avertit, latroni regni societatem promisit: & quorsum hæc omnia? *Exemplum*, inquit, *dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis*: & hoc unum, quasi cæterorum documentorum caput à me vos dicere volui; quia mitis sum & humilis corde.

§. 3,

Imitandi Apostoli in humiliationibus sectandis & amplectendis.

7.
Et Apo-
stoli.
I. c. 4.

Verba S. Pauli omnium quasi Apostolorum nomine prolata meritò pensulatè consideranda sunt, ut quæ ad materiam, qua de agimus, summopere facere videantur: ita Corinthiis scribit: *Tanquam purgamenta hujus mundi facti sumus omnium peripsima usque adhuc*. Singula verba quæso mecum pondera. *Facti sumus*, inquit, Dei scilicet voluntate, qui nos ad virtutum culmen, cælique honores, per hujusmodi humiliationum salebras ire voluit. Neque facti sumus apud unum aliquem, aut etiam aliquam hominum multitudinem; sed omnium apud summos & infimos, notos & ignotos, apud eos, quos beneficiis ultrò obstrinximus; temerè

& sine causâ. *Tanquam purgamenta hujus mundi, & peripsima*: hoc est, tanquam sordes, quæ abstergantur ab ea re quæ circumcirca mundatur & abraditur tanquam excrementa & fæces, & colluvies generis humani; mortalium omnium contemptissimi, & abjectissimi, dignique habiti, qui ab hominum consortio expungamur & ejiciamur. Sed quomodo tantam abjectionem tulerunt Apostoli? hoc opus, hic labor est.

Tres gradus te facere oportet, antequam ad tam perfectæ humilitatis culmen evadas. 1. Est, ut tamen ad primum vituperij assultum commovearis, & inflictum vulnus multum sentias; rem tamen totam silentio concoquas, nec apud aliquem te exoneris, & conquerendo solatium emendices. 2. Est, ut primò utcumque concussus statim ad te redeas, Deo pro humiliatione gratias agas, & pro contemptûs auctore remunerationem & gratiam aliquam brevi mentis elevatione depreceris. 3. Vero & sedato, tranquilloque animo contemptum excipias, tibi quasi de accepto beneficio gratuleris, auctorem pro benefactore recognoscas, utque iste contemptus ad plures propagetur si sine Dei offensa fieri possit, desideres, & à Deo petas, hoc totum in lucro reponas, & Deo gratias,

8.
Tres ad
perfectam
humilitatem
gradus.

Mo-
latu
effe-
inje-

Co-
tum
del-
am-
pro-
tor-
tisi-
ne.

gratus, tibi de similibus eventis congratuleris.

9. *Modi ad cum ten- dendi co- gitare bo- na à Deo, mala à nobis esse.*
Atque ut ad hanc perfectio- nem attingas, poterunt tibi fe- quentia subsidio esse. Primò con- sidera in te bona & mala reperiri, & bona quidem tam naturalia, quàm quæ naturæ vires excedūt, à Deo profluere, eumque velut parentem & auctorem agnoscere; mala autem & præsertim vitia, tua esse, & ad te vnicè pertinere: ut proinde, te quasi vitiorum fæ- tentem sentinam, aut cloacam a- spicere debeas: cumque vitio de- decus, contemptio, & vituperi- um adhærescant; tibi etiam hæc omnia deberi certò persuasum habeas, si à veritate, quæ Deo est acceptissima, tantisper exorbitare nolis.

10. *Homini- laudem esse Dei injuriam.*
2. Hinc etiam efficitur, cum laudaris, contra justitiam pec- cari, cum id in te laudetur quod Dei est, non tuum, & nescio quod latrocinij genus committa- tur.

3. Diffiteri non potes, Deum iustum esse, & virtuti præmium, vitio verò pœnam necessariò re- pendere: tu ergò cum totus ex vitijs conflatus sis, vel in hac vitâ, vel in alterâ, ex justitia punien- dus es, vide an non fatius utili- usque tibi sit, ab hominibus hæc despici, conculcari, & omni ap- probriorum genere denigrari, quàm ad alteram vitam hæc om-

nia differri; cumque Deum pri- us eligere, & te hæc omnibus lu- dibrijs, & abjectionibus castiga- re conspicias, & gratias habe, & has humiliations pro beneficijs accipe.

4. Spiritus sanctus in sacris pa- ginis ad nostri despicientiam nos hortatur, hoc Evangelia nobis persuadere conantur, hoc Apo- stoli Petrus & Paulus in suis Epi- stolis inculcant. Medicis peritis, qui morborum nostrorum re- media suggerunt, fidem habemus; malorum nostrorum ferè maxi- mum est superbia, eaque plerum- que occulta, & nobis parum cog- nita; & quia contraria contrarijs curari solent, cælestes illi medici, despicientiæ amorem, & inter op- probria patientiam tanquam sin- gulare contra superbiam antido- tum suggerant; cur non illud cum gratiarum actione, & ambabus, ut ajunt, manibus accipimus?

Amare te Christum profiteris; ama ergo quod ille amavit: amor enim similes invenit, aut facit: il- le cum posset aliâ viâ incedere, per medias contèptus & opprobrio- rum sordes, licet innocens & pec- cati omnis expers, ingredi voluit, & luto, quasi vestimento induit: omnes sibi amore amicitiaque conjunctos, ad idem iter invita- vit: eum qui plurius opprobrio- rum insignibus decoloratus appa- reret, inter sibi charissimos præ-

Ve antido- tum con- tra super- biam.

II.
Ve Christi dilectum.

cipuum locum habere voluit. An te inter illos numerari tibi gloriosum esse non censes? An non rogas? An non ardentibus desiderijs efflagitas?

12.
Si in faci-
mus, su-
mus dae-
monis af-
fectu.

6. Si despici, si vilis haberi refugis, si ad aliquem tui contemptum exandescis, & de vindictâ cogitas, meritò malè de te ominari debes, & inter Dæmonis affectas, qui caput est super omnes filios superbiæ, numerare; atque eandem, cum illo alijsque superbis castigationem pertimescere. Diabolus ob solam abjectionis & despicientiæ fugam è cælo in æternum exitum ruit; Adam ab eodem in ambitionis barathrum conjectus, de Paradiso voluptatis in ærumnas innumera- biles pessum abiit: cur tu eadem à tua superbia non times? te miror, quorum insaniam imitere, eorum exitus non perhorrescere. Hero- nem post partem ætatis in eremo cum virtute transactam superbiæ aurâ pestilente afflatum, atque ob id à Deo derelictum, per varia vitiorum genera volutatum, vix demum in fine pœnitentiæ anchoram invenisse legimus.

Exempla.

Alter Valens nomine, pluribus annis cum laude in solitudine cõsumptis, Dæmonis fallaciæ, sui nimia existimatione tumens, januam aperuit, & ab eo deceptus, ac in vitia præceps datus, vix tandem carcere inclusus, vinculisque

Idem.

constrictus, ac Religiosorum ad- jutus precibus, post annum re- sipuit. Sed maximè formidabi- lis est Heronis miserandus exitus, qui cum in summa abstinentiâ, & orationis assiduitate, cæ- terarumque virtutû studio quin- quaginta duos annos exegisset, de se præsumens, suoque præsi- dens iudicio, à Dæmone illusus, angelorumque ministerio se sus- tendendum ratus, in altissimum puteum se præcipitem dedit, & membris omnibus luxatus, tri- duo, nullo pœnitentiæ, aut resi- piscentiæ argumento, miserabi- liter obiit.

Cassianus
coll. 2. 16.

§. 4.

Ob Humilitatis defectum gratiarum fluentia impe- diri.

IN hac assertionem conveniunt Sancti Patres: Quid est, inquit S. Bernardus, quod incessanter orantes & supplicantes non possumus ad eam, quam deside- ramus, gratiæ abundantiam per- venire? Putatis quia avarus factus est Deus, aut inops, aut impo- tens, aut inexorabilis? absit hoc, absit; sed ipse cognovit figmen- tum nostrum: ne fortè, ut antè dixit, elationis vitium incurramus, sicut enim iste corporeus sol, licet bonus sit & valdè necessarius, ta- men

13.
Superbia
gratias
impedit.
Hom. 4. 16.
P. 16. 16.
Sui habi-
tat.

men fervor ejus si temperatus nō fuerit, infirmo capiti, & splendor infirmis oculis nocet; nec est solis culpa, sed infirmitatis; sic etiam sol justitiæ est. In eandem sententiam gravibus verbis concurrunt S. Bonaventura: Non est mirum, inquit, si inopes simus virtutū, cum matrem & custodē virtutum scilicet humilitatem, tam alienam à nobis sentiamus. Quid enim causæ est, quod ille, qui dives est in misericordia, Pater cælestis; qui etiam pro dilectione, quā dilexit nos, proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; quid, inquam, causæ est, quod nos tam inopes gratiarum & virtutum reliquit, quasi non sit ei cura de nobis? Nimirum aut desidia nostra in causa est, quod non instanter quærimus eum, ut debemus; aut superbia, quia etsi quærimus instanter, videt tamen Deus nos pronos esse, ut inde extollamur, & fieret nobis ipsa donorum ejus sublimatio altioris occasio ruinæ.

Hinc bene ratiocinatur S. Augustinus: cum Deus naturā suā sit liberalissimus, consequens esse, ut gratiæ denegandæ causa ab homine, non à Deo; concedendæ verò non ab homine, sed à Deo petatur: causa autem cur Deus illam non det, est, quia homo sibi dona ejus arrogat, inde extollitur, laudem captat, & Deo fura-

tur, quod Dei est. Fons verò hujus arrogantiae est Amor proprius; quia enim homo in rebus creatis amat se quàm maximè, idèd aliena bona sibi arrogat, & fingit esse sua, suāque industriā parta: mala verò sua dissimulat, quasi non sua; parva bona attollit, magna mala diminuit, & abscondere nititur. Cum verò maximus Dei hostis sit amor proprius, quid mirum si hosti perfido donis suis cum summa injuria abutenti, non patrocinetur; manumque in largiendo contrahat & superbię materiam subtrahat Deus?

Hoc ipsum familiari similitudine explicat S. Gregorius: Bonus cibus, inquit, quibusdam nocet, non vitio sui, sed stomachi: è contra venenum interdum prodest, dum cum alijs compositum sumitur, ut in theriacā; ita malis virtus nocet, dum inde extolluntur; bonis interdum vitium prodest, dum inde humiliantur. Hinc antè monuerat, ut gratijs & virtutibus cautè utamur nihil, quæ inde nobis arrogemus: Deum enim, quia de medicamento vulnus facinus, ipsum facere de vulnere medicamentum; ut qui virtute percutimur, vitio curemur, & qui humilitatem currentes fugimus, ei saltem cadentes adhareamus.

Nec alicui hoc mirum videri debet; cum enim Deus sit pru-

Iiii 3 den.

Lib. 1. de
Profectu
Rel. c. 33.

Lib. 4. con-
tra Iulian.
c. 3.

14.
Simile à
Cibo.
Lib. 34.
mor. c. 17.

Lib. 33. c.
11.

15.
Ne super-
bus ijs a-
butatur in
dammum
suum.

dentissimus architectus; cur quæ-
so, gratiarum suarum domicilium
supra arenam ædificet, quod con-
tinuò vento superbiæ concussum
in præceps iterum prævidet? cum
vino cælesti ad rerum æternarum
amorem segnes mortalium men-
tes velit allicere; cur copiosè il-
lud in eos effundat, quos temu-
lentiâ de re cta ratione dejectos,
inde sibi plaudere, laudes captare,
& benefactoris oblitos, se ipsos
gloriosè videt supra ceteros attol-
lere? an non esset hoc infano gla-
dium porrigere, & rem pretiosis-
simam luto, sordibusque Deo
cælitibusque odiosis miscere; nul-
lo fructu, sed in miseriam, &
nunquam satis descendam abutē-
tis perniciem?

§. 5.

Quomodo Vir humilis in
subitis humilitationibus
se gerat.

16.
Sensu ani-
mi in hu-
miliatio-
nibus.

Imitatur Regium Vatem, qui
in similibus quadruplici cogi-
tatione velut armaturâ se com-
munit. 1. Deum omnium even-
tuum, præterquam peccati, au-
ctorem intuetur, & dicit: ob-
mutui, & non aperui os meum,
quoniam tu fecisti, amove à me
plagas tuas: quasi dicat: Liben-
ter contumelias, & opprobria,
quæ tu paternâ severitate ordina-

Psalms. 38.

sti, excipio: amove tantùm pla-
gas tuas, hoc est, excæcationem,
obdurationem, & similes, quibus
ut iudex, non ut Pater, peccato-
res obstinatos persequeris. 2. In
te spem omnem, inquit, meam
collocavi, ac commisi tuæ boni-
tati causam meam. 3. Ne dum
commoveor, supergaudeant ini-
mici, & propter impatientiam
meam lætitiæ, & consequenter
peccandi occasionem accipiant.
4. Quia propter peccata, in fla-
gella non tantùm linguarum, sed
verborum sum paratus; semper
enim de peccato expiando cogi-
tabo, & quomodo pro illo satis-
facere possim, ero sollicitus.

Hinc S. Bernardus nos monet,
ne (cum sine scandalo fieri potest)
nos excusemus; sed accusemus
potius, & confiteamur, & qui ma-
gni nominis umbram, & perso-
nale quoddam figmentum perfe-
ctionis apud homines induimus,
conscientiæ nostræ cognoscent-
es paupertatem non usquequa-
que recedamus à veritate, & ve-
ritas liberabit nos.

Nec aliquibus grave videtur
hoc ex animo confiteri; sed cum
hoc ipsum ab alijs nobis objicitur
repentino quodam vulnere ita in-
terdum percutimur, ut tacere aut
dissimulare non possimus, in quo
defectum humilitatis prodimus.
Audiamus hac de re S. Gregori-
um. Indiciū veræ confessionis
est,

Psalms 37.

17.
Non se
excuset
humilia-
tus.

De vitia
Solitaria.

1. 22. *capitulum*
6. 10.

est, inquit, si cum quisque se peccatorem dicit, id de se etiam alteri non contradicit: quod si superbe defendimus, liquet quod peccatores nos ex nobis fictè dicebamus: superbiæ quippe vitium est, ut quod de se fateri quisque quasi suâ sponte dignatur hoc tibi ab alijs dici dedignetur.

18. Si potest tacere sine scandalo.
2. Si fortè ullius culpæ tibi conscius non es, quæ tibi imponitur, ob quam nihilominus nigro carbone apud innocentæ tuæ ignaros, ob silentium tuum notaris: si nihil inde scandali oritur, nec divinæ gloriæ aliquid decedit; perge & obfirmâ te in silentio tuo, Dei testimonio apud conscientiam tuam fretus, & subnixus: vel potiùs Dorothei consilium & exemplum sequere. Profectò, inquit, si quis se cum Dei amore diligenter examinet; nunquam omnino se in fontem inveniet: videbitque vel factò, vel verbo, vel specie, aliquam à se occasionem datam: quòd si in nullo horum tum se fontem inveniat, profectò alio tempore, vel in eadem, aut dissimili peccasse se reperiet. S. Theresia, à qua plurima humilitatis exemplam eritò peti possunt, dum in ipsam probra jacerentur, ad Dorothei consilium hoc addebat, ut diceret, minima esse, & prope nulla quæ jactabantur, si pro ijs, quæ in ipsa opprobrijs digna la-

tebant, conferrentur. Verè sanè Dorotheus accusationem sui perpetuam humilitatis germanam filiam appellat.

Praxim singularem, dum ab hominibus haberis despectui, accipe à S. Bonaventura: quibus places, inquit, attribue eorum benevolentiam, non tuæ probitati: quibus autem displices, attribue tuo merito, & cogita: Si in tantillo illis displices, sic ut exterius tuam vilitatem possunt cognoscere, quid facerent, si radicatus perspicerent omnia vitia tua, & peccata, & inhonestata tua? mirum si te non ejicerent, aut lapidarent. Pro me loquor: nunquam enim à fidelibus ita despectus sum sicut sum despicabilis in veritate: unde non debeo indignari, cum aliquando despicio; sed mirari, & reputare beneficium Dei, quòd non omnibus sum odiosus. Addit deinde; cum tibi detrahi intelligis, non movearis; quia si verum est quòd dicitur; non est inconveniens hoc loqui homines, quòd tu facere ausus es: si autem verum non est, non nocet tibi eorum locutio. Ut si albus esses, & aliquis diceret te nigrum esse, quid obesset tibi?

Quàm excellenter te contra omnes humiliationis assultus armares, si ejusdem sancti mentem indueres, qui in stimulo amoris ita loquitur: Ut Deum placare possim,

De insis
novis. c. 10.
19.
Ex doct.
S. Bonav.

Psalm. 1. v. 7.

20.
Et ejus-
dem pro-
posito.

possim, scio quid faciam; afficiam me undique pœnalitatibus & angustis; & me tanquam lutum fatidissimum conculcabo, abominabor me sicut steruus; & ero intolerabilis mihi ipsi: in mea confusione & dejectione, & conculcatione, sive à me, sive ab aliis illata lætabor, & exultabo, cum appuerit ignominia mea. Et quia non sufficio me detestari; contra me universum cœtū creaturarum congregabo, & à qualibet confundi, & puniri desiderabo, quia earum contempsi creatorem: hęc erit mihi thesaurus desiderabilis, super me pœnas & opprobria aggregare, & eos intimo corde diligere, qui me adjuverint in hoc facto: omnem consolationem, & honorem vitæ præsentis horrebo, & velut hostes blandientes habebō. Credo firmiter, quòd, si sic fecero, aperietur super me miserum & indignum divinæ pietatis thesaurus.

§. 6.

Quomodo anima humilis expediat se à vana gloria.

21.
Homo nullus est, nullam

Primò altè menti imprimit, quod Catharinę Senensī Christus dixisse perhibetur: Filia si noveris, qui ego sim, & quæ tu sis,

beata eris: Ego sum qui sum, tu laudem es quæ non es: hęc cogitatione meretur. Sursum in ejus vita

frera facillè conteres omnes laqueos inimici. Et verò quomòdò quis sibi persuadeat nihilum aliud laudis mereri?

Hinc meritò S. Bernardus animam, quæ se in veritate invenit, & secum non dissimulat, sed statuit se ante faciem suam, impossibile esse arbitratur, ut vanè extollatur. Nōnne, inquit, anima se intuens in luce veritatis, inveniet se in regione dissimilitudinis, & suspirans misera, quàm jam latere non potest, quòd verò misera sit, clamabit cum Propheta ad Dominum: *In veritate tua humiliasti me.* Nam quomodo non verè humiliabitur in hac verà cognitione sui, cum se perceperit onerata peccatis, mole hujus corporis aggravatam, terrenis intricatam curis, carnalium desideriorum fœce infectam, cœcam, curvam, in firmam, implicitam multis erroribus, expositam mille periculis, mille timoribus trepidam, mille difficultatibus anxiam, mille suspicionibus obnoxiam, mille necessitatibus ærumnosam, proclivem ad vitia, invalidam ad virtutes? Unde huic excellentia oculorum? unde levare caput? nōnne magis convertetur in ærumna sua dum configitur spina? Convertetur, inquam, ad lachrymas, convertetur ad gemitus, con-

verte-

vertetur ad Dominum, & in humilitate clamabit: *Sana animam meam, quia peccavi tibi.*

Io. ferent.

Quam verè dixit S. Augustinus: Memor esto ne extollaris; memor autem eris si te ipsum respexeris. Quomodò extolli potest, qui tot profundissimæ despicientiæ causas in se reperit? dignus misericordiâ; non laude, aut extollentia. Quid enim, inquit, tam dignum misericordiâ, quàm is qui miser est, & qui se talem agnoscit, & profitetur; & quid tam indignum misericordiâ, quàm superbus miser?

Martimè aliorum comparatione. In vitis 22.

Hinc cum Abbatì Isidoro diceret cogitatio: Quia magnus est tunc ipse sibi respondebat: Nunquid talis, qualis Abbas Antonius, vel aliqui Patres, qui Deo placuerunt? sed & Abbas Moyses cum vanæ gloriæ pulsaretur assultu, se humiliabat, ut dæmonum nullus ad illum propius accedere auderet: interrogabat se, an omnia Dei mandata impleffet, an inimicos diligeret, de eorum bono gauderet; an illud Christi impleffet; ut cum omnia fecisset, diceret: Ego servus inutilis sum, denique an se omnium maximum peccatorem agnosceret: si eò non pervenisset, non habere unde gloriaretur.

Hoc ipsum suggestit Josaphato insignis ille Magister Barlaam, ut cum arrogantes cogitationes à dæmone suggererentur, salutife-

ram hanc doctrinam ad instar clypei obtenderet: *Cùm feceritis omnia quæ precepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus, quoniam id quod facere debuimus, fecimus.* Deinde quotam partem eorum, propter quæ Deo obstricti sumus, persolvimus? quàm multum ab ejus cruciatibus perferendis, remoti sumus? quæ si tulissemus, quid inde tamen beneficij in illum à nobis redundasset? quod enim est servi beneficium, si ea perferat, quæ Dominus pro ipso perpeffus est?

S. Bernardus contra vanam gloriam contemptu pugnabat; dicebatque: Non propter te cœpi, nec propter te desinam. & ad Deum conversus exclamabat: *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* & cum laudaretur, dicebat: Quid ad ista dicemus, nisi quia vani sunt filij hominum, mendaces filij hominum in stateris, ut decipiant ipsi de vanitate in id ipsum? laudamus mendaciter, delectamur inaniter, ut & vani sint qui laudantur; & mendaces, qui laudant. Alij adulantur, & ficti sunt; alij laudant, quod putant, & falsi sunt; alij utrorumque præconijs gloriantur, & vani sunt. Non qui se ipsum commendat, nec quem homines commendant, ille probatus est; sed quem Deus commendat.

Sanctus verò Bonaventura vana

Kkk

na

23. Opponendus vanæ cogitationi cōtempus sui.

Ep. 18. & 42.

Stimuli p. 3. c. 10.

næ gloriæ insaniam hoc modo reprimi: nōne de alienis stultum est gloriari? cū ergo cuncta sint à Deo, si de aliquo gloriaris, comprobas te esse stultum: si autem hæc ignoras, te comprobas esse cæcum. Audi ergo, insane: si gloriari vis, & stultus apparere non vis, exclude quæ non sunt tua & de reliquis glories: sed certè si omnia non tua excluderis, in nihilum redigeris: ergo de nihilo gloriare, si non vis incurere vanitatem. Sed dicis: In me nolo laudari, sed tamen cupio ab omnibus commendari: sed ò im-pie latro! audi: nōne stultum est, largissimo Domino furari, quod sibi charissimum est: nempe glori-
riam suam, cū ipse dixerit: Gloriam meam alteri non dabo? Hinc Guilielmus Episcopus Parisien-sis dum vana gloria sensus titillat, exclamandum ait: O gloria, re-
 cede, & vade ad Deum, ad quem solum pertines.

Et igno-
 rantia.

Sanctus Gregorius tum tem-poris ad propria ignorantia, & cæcitatē accusationem prosiliendū esse ait, quæ nobis persua-det id esse quod non est; & rem coram Deo abominabilem, nobis ut laude dignam repræsentat: quod uni è suis Monachis ali-quando non sine gravi castigatio-ne ostendit S. Pacomius: cū enim observasset, illum ob mayo-rem cæteris in confaciendis natis

diligentiam, vanam gloriam au-cupari, easque in cellula suæ ostio posuisse, ut à transeunte ob-servarentur; jussit continuo natis illas tanquam dæmoni, non Deo dicatas comburi, & Mona-chum aliquot dierum ab aliis se-paratione multatum, & à ci-bo abstinentem pœnitentiam a-gere.

Hinc est quod hanc pestem va-næ gloriæ tam occulto insidian-tem plurimum semper exhorruerint, timuerintque oculati illi vir-tutum in Eremita. Certè Apollonius cū à Deo mitteretur ad Gentilium conversionem, munus istud deprecatus est, ne non satis contra vanam gloriam fortis, ejus vento raperetur in præceptis: cumque in eum finem orationi insisteret; ecce vox de cælo dicit illi: Mitte manum tuā ad cervices tuas, & quod com-prehenderis, constringe, & sub arenā obrue: at ille sine mora in-jectā manu ad cervices suas ap-prehendit quasi parvulum Æthio-pem; eumque clamantem & di-centem: Ego sum superbiæ dæ-mon; sub arenā defodit: quo ex-emplo docemur vanam gloriam contemnere, & ab oculis nostris in terram, aut potius nihili nostri chaos abscondere.

Exemplo
 multorum.
 Ruffian
 l. 2. c. 7.

II. DISSERTATIO.

De Fiducia in Deo.

I.
Fiducia in
Deo qui-
bus nita-
tur.

Hæc velut columnis quatuor firmis & inconcussis innitur: Dei scilicet bonitate, misericordia, & omnipotentia: tum Christi meritis: Deinde B. Virginis ac Sanctorum intercessionibus: Denique Dei promissis.

Bonitatem Dei mirum in modum testatam facit vox Patris, quæ Pater noster esse, & appellari voluit. Cùm in hanc lucem nascimur, non eligimus Patrem mortalem arbitrio nostro; sed eum qui nobis obtingit, accipimus: si unicuique nostrum eligendi patrem daretur optio; non puto quemquam è nobis futurum, qui non patrem omnibus naturæ & fortunæ donis instructissimum eligeret: vellemus illum prudentem esse, qui nos regeret; bonum, qui singulariter amaret; opulentum, qui beneficeret; potentem, qui protegeret, & mala averteret; clementem, qui cum delinquentibus mansuete ageret. Hæc omnia in nostro Patre celesti luculente congesta habemus: Sapientiam ejus infinitam mundus ipse, ejusque gubernatio manifestat. Bonitatem ejus, quia nec cogitatione comprehendi, mul-

tò minus sermone explicari potest. Sanctus Thomas hæc amplificatione utcunque adumbrare nititur: Si omnes Angelici Spiritus creati, & qui creati possunt, in explicanda, describendaque Dei bonitate, omnem suæ mentis aciem simul conferre vellent, & oceanus illis esset pro atramento, & quanta-quanta est cæli vasta extensio pro pergamento; ubi illam scribendo rotam implessent, vix dimidium Bonitatis divinæ describendo explicassent: & cùm vox expeditior sit, quàm scriptio; si stellæ omnes, & omnes guttæ maris verterentur in voces, obmutescerent citius, quàm particulam tantæ Bonitatis pro merito declararent: & cùm cogitationes sint magis expeditæ, quàm voces; si omnis arenæ pulvisculus, & omnia grana sementis verterentur in corda, quæ tantæ bonitati penitissimè cognoscenda se explicarent; citius cogitando rumperentur, quàm decimam partem tantæ bonitatis attingerent: Ecce quantæ Bonitatis Patrem habemus, qui nobis bona omnia procurat: & ut id nobis sit persuasissimum verbo, & factò, & ingenti beneficiorum profusione, & continuatione contendit. Hinc monet nos Christus, ne Patrem vocemus super terram; quia nobiliorem Patrem habemus in cælis: cujus comparatione, is,

K k k k 2 qui

2.
De Boni-
tate.
Opusc. de
Beatiud.

qui nos in terra genuit, etsi opulentissimus sit, & liberalissimus; nullus tamen est, & Patris nomen non meretur. Imò à Christo mali Patres appellantur; cùm dicit: *Si vos cùm sitis mali*, (comparatione scilicet Patris cælestis) *nostis bona data dare filijs vestris, quantum magis Pater cælestus dabit spiritum bonum petentibus se?* Ex quo audet dicere S. Thomas; omnem bonitatem creatam, tam eorum qui sunt in cælo, quàm eorum qui degunt in terris, divinæ Bonitati comparatam, malitiam esse, hoc est bonitatis nomen non mereri.

Luc. 11.

Opusc. de
beatis.
2. principali.

Serm. 6. de
nativitat.

1. Ephes. c.
33. & omni-
potentia.

Quantum verò beneficium sit tanti Patris filios esse, dum ostendere vult S. Leo, dicit; illud reliqua Dei dona excedere, atque in eo admirabilem honorum copiam reconditam esse. Sed & S. Joannes hoc pro immensæ charitatis argumento à nobis recognosci vult: Videte, inquit, qualem charitatem dedit nobis Pater: ut filij Dei nominemur, & simus: filij tanto Patri amantissimi, quos habet in delicijs, & quorum bono perpetuò invigilat. Patres terreni infirmi, & restrictæ facultatis, ac potentiæ id facere non possunt; exhauriuntur eorum facultates, & ne sibi tandem deficiant, timent: at verò Deus, cujus thesauri infiniti semper redundant, liberali profusione ditescit potius, quàm vel tantillum de opulencia

sua diminuit. Unde S. Basilius e-
jus cum fonte comparisonem
mancam, & insufficientem esse ar-
bitratur; quia tantum de fonte à
multis hauriri potest, ut tandem
exarescat: illius proinde munifi-
centiam multò melius cum fonte
igneo, quàm cum aqueo conferri;
à quo si omnis multitudo lumen
& calorè sumit, tantum abest
ut exhauriatur, quin potius
diffundit se & multiplicatur: si tali
fonti mens & rationis usus cõ-
peteret, quàm libenter omnibus
luminis sui & caloris copiam faceret!
Atque hæc est causa, cur
Deus de paucitate ad se pro im-
petrandis beneficijs accedentium
conqueratur; & à Propheta pro-
clamari velit: *Accedite & illuminamini.*
& ipse met: *Qui sitit, veniat.*
Neque deterrere nos debet malitia
nostra, quasi filij loco excideremus;
quia tam bono Patri parùm obsequentes
extitimus; nam & filius Prodigus post
opes paternas dissipatas audet dicere:
Surgam, & ibo ad Patrem: & acci-
dens ad genua, *Pater, inquit, peccavi
in calum, & coram te:* quomodo enim
in suprema miseria peccati defineret
esse Pater, qui Pater misericordiarum
appellari dignatus est?

In omnibus igitur anxietatibus,
& angustijs ad hunc Patrem, qui
Pater etiam totius consolationis
dici voluit, confugiendum est,

Hier. 1. 4
Ergo.

xemp
ulipp
xund

1. 6.

4.
In illis
quiescit.

est, qui nos magis amat, quam ipsi nosmet amamus, & omnimoda beneficiendi ac succurrendi pollet potestate. Imitandus hac in re Christus Dominus, qui cum eò miseriarum redactus esset, ut clamaret: *Deus Deus meus, ut quid dereliquisti me*; paulò post fiducià admirabili vitam, animamq; suam Paternæ curæ committit, exclamans: *Pater in manus tuas commendo spiritum meum.*

xemplo
philippi
secundi.

1. 6. 4.

Quantum tranquillitatis & pacis in hac filij erga Patrem cælestem fiducia reperiat animus, expertus est Philippus secundus Hispaniarum Monarcha, qui supremæ ægritudinis tempore verba quæ sequuntur, à filia sua Elizabetha, ex Blosij Enchiridio sapius sibi legi voluit: fortè hoc te angit, quòd ignores, quomodo te migrantem Deus excepturus sit, utrum ad æternam paradisi requiem, an ad transitoriam purgatorij pœnam: non est necesse aliquid horum scias: sicut tibi placet dulcedo divinæ misericordiæ peccata dimittens; ita displicere non debet pulchritudo divinæ justitiæ peccata expiantis. Perfecti viri, quò dignius emendare possent, quidquid in benignissimum Redemptorem suum commiserunt, parati essent non solum ad Purgatorium, sed & ad infernum descendere, si divinæ Justitiæ decor id omnino exigeret; ista cer-

titudo tibi sufficiat, quòd habeas Dominum pijsimum (addo ego, & Patrem amantissimum) qui potest, & vult salvare te, si humiliter confidas in eo, non in te. Multū illi placeamus, dum voluntatem, ejus ita diligimus, & providentiæ ipsius tam plenā fiduciā in spiritus humilitate nos committimus; ut etiam nescire gaudeamus, quid ipse circa nos agat.

Dixit aliquando Deus S. Lugardi: Si intelligas hæc verba, *Portio tua ego sum*, nihil aliud requires; & reliqua tibi auferri facillè permittes, dummodo me retineas. Experimur ubi eò pervenimus; veram esse S. Augustini *in sent.* sententiam: *Quisquis Deum, non se ipsum amat, verò se amat*; qui enim non potest vivere de se, moritur utique amando se: displicentes amati à Deo sumus, ut fieret in nobis, unde placeremus.

Secunda Columna Fiduciæ, Iesus Christus.

Magnam ad Fiduciam incitamentum est Mediatoris nomen, quod Christus jure optimo promeritus est: dum tanto dispendio suo humanum genus Patri reconciliavit, & medius inter Justitiam pœnas pro peccatis exigentem; & hominem multis

5.
Mentis
Christi
Mediatoris.

Kkkk 3

titulis

titulis reum se constituit; pro illo fecit satis; ac magnam deinceps timendi materiam sustulit, majoremque fidendi ansam supeditavit.

Et Advocati.

2. Voluit etiam Advocatus appellari, quia causas & lites, quibus ob crimina admitta de capite nostro agitur, agendas suscepit, & nullam unquam perdidit omnibusque, qui negotium suum illi commiserunt, absolutionem semper obrinuit. Quin imò illis operam & subsidium offert, qui vel ignorantia, vel foecordia capitis periculum negligentes illud non requirunt, ut fecit Samaritanæ, Zacchæo, & pluribus alijs, atque in hoc se delectari ostendit, ut fame prope enecti, ad opiparæ mensæ conspectum solent recreari.

L. 5. c. 136.
Patet raro
exemplo.

Rem admirabilem ex processibus pro canonizatione B. P. Francisci Borgiæ desumptam narrat P. Nirenbergius in ejus Patris vita Hispaniæ conscripta. Dum Pater Franciscus iter haberet per aliquod Hispaniæ oppidum, intellexit virum nobilem de vitâ periclitari, & tamen nolle confessione, & accusatione Peccatorum se ad mortem disponere: positus Pater ante crucifixi, quam secum ferebat effigiem genibus, Christum suppliciter rogat, vellet homini misero succurrere. Audivit Christus ejus preces, dixitque iret

ad ægrum; se in habitu medici compariturum, & dum ad confitendum peccata hominem inducere conaretur, simul opem se laturum: quod & præstitit, quamdiu Pater hominis pertinaciam frangere & confessionem persuadere nisus est. Quod dum frustra fit, disparuit, & paulò postetiam Pater domum repetit, atque ibi ante Crucifixum prostratus ardentius, quàm antè deprecatur, sibi que salutem animæ istius donari efflagitat. Tum ad illum Christus: Vt videas, inquit, quàm miseri istius hominis salus mihi cordi sit; vade & me in effigie ad illum defer. Redit itaque ad ægrum Pater, & Crucifixi effigiem ostendens, per immensam, quam ejus causâ Christus in cruce moriens testatus est charitatè, illum etiam atque etiam rogat, ut beneficio sanguinis pro se effusi, uti velit; dumque ille non seditur, ecce omnia crucifixi vulnera, sanguine manare incipiunt, & Christus ipse voce intelligibili in medium adferens ea, quæ pro ejus salute passus est, monet ut in bonum suum ea convertat: cûque hic in pervicacia perseverat, tum avulso à cruce brachio, sanguinem è latere suo defluentem manu corripiens, illud in ejus faciem projicit, dicens: Quandoquidem in tui salutem hoc sanguine uti non vis, sit ille tibi in con-

condemnationem ; tum miser blasphemans continuò expiravit. Quis ad tantæ charitatis iteratam demonstrationem, & ad spem in tam benigno, & munifico patre collocaudam, non excitetur. Quis in ejus vulneribus & cruce ingens sibi constitutum præfidiū non videt ? quod exemplo opulionum Arabiæ faciendum monet B. Franciscus Salesius : In Arabia, inquit, dum cælum obnubilatur, & tonitrua, fulguraque, & fulmina congeminantur, Pastores se gregemque suum subter Laurum deducunt, ut ejus ramis ab omni injuria defendantur ; ita nos dum res adversæ minantur & ingruunt, ad sanctæ Crucis umbraculum confugere oportet, & fidendum, Deum amanti, & in Christi meritis spem collocanti omnia prosperrimè ad animæ salutem cessura,

In cas. au. manf. 6. c. 7. Confirmatur doctrina S. Theresiæ.
 Auctor est S. Theresia, ut cum paupertatis nostræ, & imperfectionum nostrarum consideratio nos angit, tum iis omissis & quodammodo oblivioni traditis, reservatâ quadam in genere peccatorum memoriâ nos in divinæ misericordiæ sinum abjiciamus, ut cum solvendo non sumus, ipse misericordiâ, qua erga peccatores utitur, supplere dignetur : additque quandam personam (arbitror ipsammet fuisse) cum angeretur nihil sibi suppeteret quod Deo

offerret, Christum pro anxietatis istius levamine suos omnes dolores & labores illi donasse, monuisseque, ut illos tanquam jam suos æterno Patri præsentaret ; à quo tempore ita recreatam, & locupletem illam fuisse, ut tantidoni oblivisci non posset, cujus vel sola memoria novos semper animos adderet.

Simili ferè cogitatione animabat se alius ; dicebatque sibi : si homo opulentus & liberalis alicui pauperi mille ducatos testamento legasset, eosque in fida amici manu, quoties pauper peteret, numerandos certâ quantitate deposuisset ; pauper ille, etsi tanto munere indignus, legantis testamento confusus, ad illam eleemosynam obtinendam tanquam jus ad illam habens audacter accederet, & si aliquis objiceret indignitatem, illumque vellet idem repellere, meritò responderet ; pecuniam illam non à se exigi, quasi meritis suis debitam ; sed alterius bonâ erga se voluntate obfignatam, ut quoties ejus qui legavit nomine eam peteret, continuò sibi numeretur ; ita ferè nobiscum egit Christus, dum dixit : *Petite & accipietis* ; ita nos docet mater nostra Ecclesia, tam sæpè in petitionibus suis repetendo : *Per Dominum nostram JESUM Christum.*

Proprium est Patrum, qui divitiis

Et cujusdam alterius

vitiis abundant, optare sibi superesse liberos, in quos illas transfundant: ita Christum libenter baptismi & pœnitentiæ Sacramento novos quodammodo filios acquirere ait S. Macarius; ut de gratiarum suarum thesauris, quos tam copiosos morte suâ comparavit, illos locupletet; & dum non ditescunt, illorum culpæ negligentiaq; id esse tribuendum.

Hom. 2.

8.

Et P. Balthazar Alvarez.
In ejus
vita c. 39.

P. Balthazar Alvarez sequentibus considerationibus velut de cælo inter meditandum immisissimum in modum ad fiduciam in Christo collocandam animatum se sensit. Si aliquis, aiebat, te offendisset, & culpam suam agnosceret, & ad omnem se satisfactionem offerret, ac inde futurum emendationem promitteret; rem tibi gratâ faceret, & si tuo ad id auxilio opus haberet, illudque rogaret, per libenter impenderes. Præterea si ab illo plurimum diligi optares, tecumque velles ut arctam firmamque iniret amicitiam: si ad hoc tuo subsidio egeret, illudque à te etiam atque etiam flagitaret; continuò illud largireris, quia illum amas, & ab illo singulariter amari desideras: an non tantumdem de Christo tibi polliceris, qui amore tui mortuus est, & paratior est ad suas gratias tibi erogandas, quam tu ad illas petendas, & optandas.

S. Chrysoströmus ad fiduciam obtinendæ remissionis peccatorum hac similitudine nos excitat: Si aliquis debitorem suum ob decem obolos compingeret in carcerem; & superveniens amicus potens & dives, non tantum illos decem obolos pro incarcerato persolveret; sed majorem auri & argenti summam pro illo deponeret, illumque è carcere eductum & magnifico currui impostum in domum suam deduceret, decem obolorum debitum amplius illi nocere non posset: ita nobiscum egit Christus, qui tantum amplius persolvit, quam debiti nostri ratio exigebat, quantum aquæ guttulam oceani vastitas excedit.

Neque hinc se continuit Christi erga nos liberalitas; sed fecit quod aliquis Monarcha erga pauperem impensè munificus, qui ejus debitis persolutis, insuper apud aliquem amicum ingentem pecuniæ vim seponeret; ut quotiescumque pauper subsidio egeret, & Regis nomine à depositario pecuniam peteret, abundè illi suppeditaretur: Meritò sanè tanta erga pauperem illum Regis humanitas, non tantum in ejus animo amorem erga Regem, sed magnam etiam fiduciam excitaret.

Hæc altè imprimenda memoriæ, & cogitatione frequenter versanda sunt, præsertim ubi animus,

9.
Similitudine
dicitur
luto debitor
Hom. 10.
in Epist.
ad Rom.

10.
Et alia
ligno ar
quis in
tanti.

Ep. 9.

Et Sa
ronis
cio de
vulne

mus, peccatorum & infirmitatis suæ conscius, & vacillans velut folium aut arundo vento timoris huc illuc agitur: quod B. Franciscus Salez, qui à rebus occurrentibus pios ad virtutem sensus & motus facillè hauriebat, hoc eventu didicisse se narrat. Vidi, inquit, ab aliquo tempore puellâ rusticanam, situlam aquâ plenam capite gestantem, in cuius medio lignum aliquod posuerat: rogavi quid illud lignum ibi ageret: respondit illa, ibi positum fuisse, ut motum aquæ sisteret, ne effunderetur: tum ego mecum ait: Ergo Christi crux in medio cordis mei collocanda est in posterum, ut affectus & motus illius attemperet, & contineat; ne in angores aut mentis perturbaciones se diffundat. Alia epistola hoc ipsum seriò magis inculcat: Ne maneamus, inquit, in nobis, sed mente, intentione & fiduciâ domicilium figamus in aperto latere Christi; nam sine illo nihil possumus, & licet possemus, nollemus tamen aliquid sine illo aggredi: Totum in illo; Totum per illum, Totum cum illo; Totum propter illum habere nos oportet; Totum nostrum ipse est.

11.
Et Salmeronis iudicio de vulnere

Ad hoc valet plurimum pia Patris Salmeronis cogitatio, qui ait, Christum voluisse, demum post mortem sibi lanceâ latus aperiri; ut ostenderet charitatem

suam tormentorum & ipsius lateris Christi, mortis atrocitate extinctam non esse, sed fortiorem morte fuisse, neque velle se propter acceptas injurias à benefaciendo desistere; sed se illis, à quibus tam indignè habitus fuerat, asylum ac locum refugij construere in corde suo, ubi se ab ira Patris æterni, & Justitiæ divinæ pro tanto scelere pœnas repetentis gladio abscondant, inò ut aditum ad gratias, & thesauros, quos moriens acquisivit, per illud panderet: quod ipsum S. Thomas Apostolus nos docuit.

Ubi enim plus mente, quàm manibus in Christi vulnera, & apertum latus ingressus est, exclamavit: *Dominus meus, & Deus meus.* Quibus verbis fidei, amoris, fiduciæque plenissimis, à se quodammodo egreditur, in tam boni Magistri & Domini arbitrium clientelamque totus abit jam securus. Quid enim timeret sub Domino, Deoque tam potente, tam amante? Dominus aliquis inter homines vel canem suum contra fustem verberantis defendit, & caniculam à Molossi dente protegit: quantò magis Christus contra dæmonum insultus clientes suos tuebitur? Ad Domini jussu latratum cohibet importunus canis, quantò magis ad Christi imperium hostis tartareus in medio nocendi ardore

LIII sub-

subsistet? *Data*, inquit Christus, *mibi est omnis potestas in celo, & in terra*; ut proinde qualibet furia, quantumlibet infesta & minax, cum volet ille, dicere cogatur illud *Isaïæ: Dominus Deus noster silere nos fecit.*

12. A peccatis nostris auditenda cogitatio.

Platonis discipulus obturare jussit fenestras, è quibus prospectus erat in mare, ne à quiete studijs necessaria à turbulenti & furentis maris intuitu avocaretur: ita à rebus, quæ nos turbant, avertere oculos nos oportet, & in solū Iesum, ejusque vulnera, quæ pacem mundo attulerunt illos convertere. Petrus dum obtutu fixus hæret in Christo, calcat mare; dum oculos in flantem ventum detorquet, submersionis periculum incurrit. Idem solet timidus mortalibus contingere, dum ad discrimen magis, quàm ad Christi tutamen, & potentiam attendunt. Quantum verò ejus vulnera in nos amorem testentur, audiendus est ipse loquens S. Brigittæ, dum illam ad amorem, & fiduciam, sui erga illam amoris testimonio provocare contendit: Tu autem, inquit, filia mea, dilige me toto corde, non sicut filium aut filiam seu parentes, sed plulquam aliquid in mundo: quia ego, qui creavi te, nulli membro meo peperci ad supplicium pro te, & adhuc tantâ charitate animam tuam diligo, ut potius quàm eâ care-

Ad Christi amorem in nos. 1. cap. 1.

rem, adhuc iterum, si possibile esset, pro ea cruci affigerer. Utque eam potentiùs ad utrumque, amorem scilicet & fiduciam, accederet, addit; magis paterer cor meum vulnerari & dividi, quàm te carerem. Simili te amore à Christo velim tibi persuadeas, cum ipse eidem sanctæ dixerit: Talis mihi etiamnum voluntas est, qualis fuit pendenti in cruce; idem enim sum modò, qui tunc fui, quando latroni misericordiam petenti peccata omnia dimissi, & cæli portas aperui.

Hoc ipsum colliges ex ratiocinatione S. Thomæ: qui S. Lucæ verba ista expendens, apud quem Christus dicit: *Congratulamini mihi, quia inveni drachmam quam perdideram.* Notabile, inquit, est, quod non dicit se emisse; sed invenisse, licet pretioso sanguine & asperâ passione genus humanum. (quod per drachmam illam significatur) comparavit; ita scilicet generis humani redemptionem desideravit, ut hoc modo illum posset recuperare, & ad beatitudinem, ad quam creatus erat, revocare inventionem reputavit. Similiter notabile est, quod omnes Angelos convocat ad congratulandum, non drachmæ, nec homini; sed sibi: quasi homo Dei Deus esset, & tota salus divina ab ejus invenciónem deperderet: & quasi sine ipso beatus esse non posset.

Hunc

15.
Qgem
metire ex
Dæmonis
odio in
nos.

Hunc Christi erga nos amorem persuadere etiam potest alia ratio à Dæmonis in nos odio petita. Quis enim inficiari audeat odium Dæmonis in hominem, ab amore Christi erga eundem infinitis parafangis superari? Si Diabolus, teste S. Petro, tanquam Leo circuit quærens quem devoret, credendum est attentius vigilare Christum, ut succurrat & protegat: si tantus est ad perdendum hominem ardor in Dæmone, ut dixerit aliquando, si extaret à terra in cælum cuspidibus acutis armata columna, se corpore passibili assumpto lubenter per illam perrepturum vulneribus plagiisque concidendum, ut unicam animulam secum ad inferos pertraheret; quid non aget Christus, ut unicam ad cælos evehat? Ecce quantam in amico tam sincero, tam potenti, tam erga salutem nostram propenso fidendi materiam habeamus.

Et simili-
tudine ad-
umbra,

Fac filium Regis tanto miserum aliquem amore prosequi, ut in medias flammam insiliat, ut illum semivivulum inde eripiat; imò cum intelligit miserum iudicis sententiâ ad rogum damnatum esse, nec inde liberari posse, nisi ipse licet regis filius flammis illis concremetur; eam libèter conditionem acceptare, & incendio alterius loco consumi. Quis tantam charitatem non admiretur? Quòd

si deinde ille Regis filius virtute divinâ revocaretur ad vitâ; quàm quæso illum amaret, omnibus officijs, & gratiarum actione prosequeretur, miser ille, qui ejus beneficio, & crudeli morte rogam evasit; quàm illi fideret, si in aliquo ejus operâ subsidioque indigeret, præsertim si amorem non mutasse, sed potius auxisse, & materiam illum demonstrandi unde quæere intelligeret? Hæc omnia, si propius aspicias, in Christo singulariter locum habere reperies.

Tertia Columna Spei, & Fidei B. Virgo.

REtè advertit S. Chryso-
stomus, eum, qui ab Imperatore aliquid obtinere desiderat, nec ad illum audet accedere, ad fratrem Imperatoris, aut alium ex aulicis Imperatori charis se convertere, ut ejus interventu, & favore id impetret, quod intendit: tum verò Imperatorem aulico suo dicere; In tui gratiam, id concedo quod petitur, alteri illi alioquin non daturus: ita nobiscum Deum agere existimemus, cum nobis omni beneficio indignis, ad B. V. aut alterius sancti pro nobis intercedentis preces aliquid à Deo conceditur.

Hom. 4. o-
peis im-
perfeiti.
14.
B. V. Pa-
tuicio.

In annalibus Minorum duarū
L III 2 scala

Quæ est
scala alba.

scalarum fit mentio, unius rubræ & alterius candidæ, atque per hanc, quæ B. V. representabat, securius & facilius in cælum ascendi significatum est, quàm per alteram, qua Christus Mediator simul & Judex designabatur. B. Virgo se Matrem misericordiæ esse, & haberi velle tum S. Dominico, tum alteri ex ordine Cluniacensi testata est. 1. Quia misericordiam ipsam, qui est Christus, orbi peperit, & lacte suo aluit. 2. Quia miserorum Mater est: sicut Pater pauperum dicitur, qui illis affectu patrono prospicit. Quis nostrum est, qui inter miseros se non numerat, imò omnium se miserrimum non agnoscit!

Et peccatorum
advocati.

Vidit aliquando vir singularis virtutis inter Carthusianos Beatam Virginem pro miseris mortalibus apud Filium intercedentem: cumque Christus ipsi responderet mortales ipsos tam salutis suæ esse immemores & incurios, ut misericordiam non peterent: subintulit illa: Etsi non petant, sunt tamen miserabiles, & auxilio indigent, vellentque alicunde succurri; ego verò, quæ misericordiæ Mater sum, illis deesse non possum. Hoc ipsum S. Brigittæ oranti his verbis luculentè ipsa declaravit: Ego sum, inquit, Regina cæli: Ego Mater misericordiæ: Ego justorum gaudium, & aditus peccatorum ad Deum. Nullus

L. 6. c. 10.

est adeò maledictus, qui quamdiu vivit, careat misericordiâ meâ, quia propter me levius tentatur à Dæmonibus quàm alioquin tentaretur. Nullus ita alienatus est à Deo, nisi fuerit omnino maledictus, qui si me invocaverit, non revertatur ad Deum, & habiturus fit misericordiam.

Quantumcumque homo peccaverit, inquit, si ex toto corde, & verâ emendatione ad me reversus fuerit, statim parata sum recipere revertentem: nec attendo quantum peccaverit, sed cum qualis intentione & voluntate redit: Ego vocor ab omnibus Mater misericordiæ, & verè misericordia ejus fecit me misericordem. Ideo miser erit, qui ad misericordiam, cum possit, non accedit: ergo filia veni, & absconde te sub mantello meo. Quis ad tam mollia verba totus non liquecat? Sed audiamus Hugonem de S. Victore, qui in eundem finem audet dicere: Impossibile est, ut Virgo sciat nostras miseras, & non succurrat & S. Bernardum, qui ait, non esse locum, qui ab ejus excludatur misericordia. Cui consentit S. Epiphanius, & S. Ephrem: omnesque sunt in ea sententia; cum Christus in cruce ei S. Joannem tanquam filium assignavit, nos etiam omnes ejus benevolentia commendasse; ac si diceret: Quod pro me, Mater, habes

35.
Cujus mi-
sericordi-
am nemo
non expe-
ritur.

L. 1. c. 11.

Part. 2. in
Cant. 2. in
19. 10.

The
sap

Pe
ali
do
fa
de

habes commiserationis, id totum in miseros mortales transtunde, eosque filiorum loco habe. Quis in tanti Filij erga nos benignitate, & in tam bonæ Matris erga filium, nosque miseros benevolentia anchoram spei firmam & inconcussam sibi constitutam non putet? Hæc aliâque attentius considerans vir doctus & pius Laurentius à Ponte, ad omnem salutis rem B. Virginis patrocinio committendam ita se animat: Si Maria per peccatores, & ut illos salvet, facta est Mater Dei (neque enim si nemo peccasset, opus erat incarnari Filium Dei) meritò mihi & similibus sublata est desperandi propter peccatorum enormitatem occasio, cum talenobis subsidium sit in promptu. Alterius viri Sancti hæc erat ad B. V. familiaris deprecatio: O Virgo clementissima, quæ novem mensibus Deum misericordiam in utero tuo gestasti, quæ plusquam novem menses lacte tuo pavisti, unde misericordissima effecta es, & multo libentius misericordiam erogas quam parens, lacte gravida pupulo suo ubera porrigat; Tibi sanguinis sui thesauros filius tuus concedidit, ut eos pro libito dispensares: Tu ut sanguis ille pro mortalibus effusus fructum faciat, unice desideras, & procuras, hominibus cum Deo mediatix. Hoc ipsum est, quod uni-

cè à te peto, ut mihi misero Dei misericordiam, & cum illo reconciliationem firmamque usque ad mortem amicitiam impetrare digneris. Ora tu similiter, & votorum compos fies.

Dixit aliquando S. Dominicus in celebri, quam habuit Parisijs, concione; Si omnes Sancti à nobis alieni essent, & ad preces nostras surdi, & adamantini; Mariam tamen semper nobis misericordiam finem expansuram: ipsa etiam B. Alano dixit, jam pridem mundum ob scelera periturum fuisse, nisi precibus suis iratum numen placaret. Hominibus aliquando imaginem B. V. lacrymantem admirantibus, dixit Damon per os energuminae, quæ verbis sacris in eodem templo adjurabatur. Stulti estis qui has lacrymas admiramini; dudum mundus miserabili ruinâ absorptus esset, nisi preces ejus obstitissent.

Quarta Columna Spei.

Promissiones Dei.

SI vir aliquis opulentus, & inter ceteros mirè liberalis in vestibulo domus suæ tabulam appendi juberet, cui inscriptum esset omnibus egenis cujuscumque conditionis, ad eam domum acceden-

LIII 3 tibus

17.
Et divinis
promif-
sionibus.

Tim. 2. in l.
1. p. c. 1.

16.
Perituro
aliis mun-
do, nisi ip-
sa interce-
deret.

tibus copiosam eleemosynam donandam : accurrerent procul dubio omnes pauperes, præsertim si opulentum illum hominem in promissis suis serium & fide dignum agnoscerent : Ecce Christus simile quidpiam proclamat & per præcones suos Evangelistas scripto edici jubet: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.* Nota verbum *Omnes*, quia neminem ex-

18.
Quomodo occurrendum cogitationibus pusillanimitas.
L. 3. de cons.
Ex judicio Gersonis.

cludit; neque morbum malumve aliquid excipit; sed omnibus quocumque malo laborantibus levamen promittit: non deest illi ad sublevandum virtus & facultas ipse se promisso voluntario ad id adstringit; mentiri aut fallere non potest, quis ergo verbis ejus fidem non habeat? quis de subsidio optimè non speret?

Hinc est quòd doctus ille simul & pius Cancellarius Gerson cogitationibus ad pusillanimitatem aut desperationem nos sollicitantibus respondendum esse dicit, nos velle Deo obedire, qui pluribus sacrae Scripturae locis nos in suo subsidio spem collocare jubet, ac proinde Deum ipsum hoc modo compellandum: *Domine Deus, præcipis, ut in rebus dubiis & calamitosis ad te confugiam, meque totum omniaque mea tibi committam; ecce id modò facio ex intimo corde, meque in clementiæ tuæ & bonitatis sinu*

projicio: neque fallax est, neque crudelis præsertim postquam tot promissionibus erga eos, qui in te sperant, fidem tuam obligasti.

Philonen si audis, virum gravissimum & prudentissimum, dicet tibi expertem rationis eum esse, qui in Deo non confidit; eum enim, qui nec ratiocinari potest, nec agnoscere veritatem, rationis compotem minimè habendum; atqui fieri non potest, ut qui Dei bonitatem, potentiam, sapientiamque, uti par est, apprehendit, is in Deo fiduciam non collocet; addo ego, qui ad ejus in promissis fidelitatem attendit, habere in illa firmissimum spei fundamentum.

Egregiè pluribus in locis animos nostros ad æterna speranda ex promissionum Dei consideratione erigit S. Augustinus. Quoniam peregrinamur, inquit, miser adhuc sumus, & quo redituri sumus in spe beati, & quo cum redierimus in re beati. O beati! Putamus erimus nos sic? Quid sumus, ut ibi simus: mortales, projecti, abjecti, terra & cinis: sed qui promissit, omnipotens est. Erigat se humana fragilitas, non dicat: Non ero, qui promissit, Deus est, venit ut promitteret, apparuit hominibus, venit suscipere mortem nostram, promittere vitam tuam: attulit nobis de illa regione bona, & in regione nostra per-

Et Phil.
L. 1. de
divin. gratia.

Phil. 1. 11.

19.
Et S. Augustinus.

pertulit mala : promisit tamen nobis quòd ibi futuri simus unde venit, & ait: *Pater volo, ut ubi ego sum, & ipsi sint mecum.* Non credis? crede, crede, plus est, quod fecit, quàm quod promisit : incredibilis est, quòd mortuus est æternus, quàm, ut in æternum vivat mortalis : jam quod incredibilis tenemus : Non est victurus mortalis in æternum, propter quem mortuus est qui vivit in æternum?

Ep. 351.
20.
Ex S. Bernardi.
Adolescens nobilis Hugo nomine, invitis parentibus, Claravallein avolarat, hunc dum per epistolam instruit S. Bernardus, hæc adfert inter alia : Quantum potes, confabulationes hospitem declinato, quæ dum aurem implent, evacuunt mentem, disce orare Deum, disce supplices oculos in cælum erigere, & Patri misericordiarum miserabilem faciem representare in omni necessitate: impium est sentire de Deo, quòd continere possit super te viscera sua, & avertere aurem tuam à singultu tuo, vel clamore; & quare hoc? quia promisit? *Invoca me, & ego exaudiam te.* In his Dei promissis etiam pro temporalibus spem esse collocandam ostendit B. Apollonius, qui famis tempore iussit sportas, è quibus panes pro Monachorum refectioe desumebantur, adferri in medium; & audientibus omnibus fratribus, & populi multitudine dixit ma-

gnà voce : Nunquid non potens est manus Domini hæc multiplicare? Hæc dicit Spiritus sanctus: *In vit. PP. fol. 463. & 750.*

Non deficiet panis in istis sportis donec de frugibus novis omnes satiemur; quòd & factum : unde commotior diabolus ei apparens, dixit : Nunquid Elias es tu, aut unus ex Prophetis, & Apostolis, qui hæc facere ausus es? Ad quem Apollonius : Quid enim? an non Prophetæ & Apostoli homines fuerunt qui nobis hæc in Deum fidem tradiderunt? an verò tunc illis præsens aderat Deus, nunc autem absens est, & peregrinè profectus est? absit : Deus omnipotens est, & quæ potest, semper potest.

III. DISSERTATIO.

De actionibus perfectè concinnandis.

§. I.

Quàm multæ actiones nullius aut parvi sint pretij.

Actiones nostræ triplicis sunt generis. I. Aliquæ sunt actiones alicujus virtutis : ut orare, Sacramenta obire, jejunare, stipem erogare, corpus macerare, con-

I.
Actiones triplicis generis.

con-

concionari, & similes. 2. Alia sunt merè naturales, ut dormire, comedere, se recreare, amicos invisere, vendere, emere, manibus laborare, ceteraque hujusmodi. 3. Alia sunt inclinationi naturali contrariae, ut pati frigus, aestum, famem & sitim, capitis dolorem, aliamvè corporis molestiam, amicorum mutationes, inimicorum opprobria, & dicteria, mores insullos eorum qui nos attingunt, aut nobiscum conversantur aliaque ejusdem generis.

Rarus est, qui has omnes actiones perfectè obeat propter Deum, meritoque à S. Hieronymo dictum est: Cunctorum in carne justorum imperfecta perfectio est: & à S. Bernardo: Nescio si hic gradus à quoquam in hac vita perfectè apprehenditur, ut se hinc diligat tantum propter Deum: asserant hoc qui experti sunt: mihi fateor in hac vita impossibile videtur illum apprehendere.

Contra Pelag. c. 4.

De dilig. Deo Ep. 11.

2. Mores hominum sunt mendacium,

Apsud Bolandum c. 10.

Quantus verò sit numerus eorum, qui seiplos in actionibus quarunt, & externà dumtaxat specie virtutem mentiuntur, in die demum judicij manifestabitur. Horribile est in hoc genere, quod S. Euthymius cognomento Magnus suis discipulis narrare solebat, habeturque in ejus vita 20. Januarij: Erat quidam in civitate vir ut putabat vitæ eximiae; qui magnam sibi comparaf-

se cum Deo familiaritatem credebatur, revera autem frequenter seipsum exulcerans, & occulto cordis motu contaminans, cogitationibus assensum præbendo, quamquam non opere ipso, cogitatione tamen facilè peccabat. Gravi tandem morbo correptus, jamque ad ultimum redactus spiritum, animam agebat: Ingens totà urbe fit comploratio, plangit omnis aetas; cuncti pro eo si fieri possit, emori exoptant, fatius rati id subire, quam viri celeberrimi excessum spectare. Interea Contemplativus quidam urbem ingreditur, gravem illum & publicum luctum animadvertit, audit populum cum ejulatu ita inclamantem: O Sanctus! O Pater! O Salvator noster, ejus ad Deum deprecatione salvandi eramus. quæ cum ille audiret, & spectaret, ad eum & ipse properat benedictionis accipiendæ impulsus desiderio. Ut propius accessit, cernit primores civitatis, clerum, & Episcopum omnes faciem manibus gestantes, & corporis pompam præstolantes: ut verè propius turbam submovens ad jacentem est ingressus, reperit illum paulum adhuc spirantem; videt verò spectaculum, ut visu horridum, ita auditum luctuosum: videbatur enim sibi videre ignitum quendam tridentem ad illius cor penetrare, & inde animam violenter & crude-

Part. b. r. 10. c. 1. p. 10.

L. 6.

Con. nato. vani.

L. 1. c.

crudeliter evellere, & simul vocem de cœlo audire: Quemadmodum anima illa ne diem quidem unum me finit in se quiescere, ita nec tu cessabis illam dilaniare, crudeliter discerpere & excruciare. Cùm hæc fratribus retulisset Euthymius, monebat omnes, ut attenderent & actionibus suis invigilarent & semper ad animæ excessum essent parati: alia enim hominum, alia verò Dei sunt iudicia. Cùm S. Brigitta in quodam cum Deo colloquio cōcionatorem laudaret, quod ejus prædicatio multis saperet; dixit illi Christus, illaudabilem apud se illam esse, quod masticaret stramen, & sugeret caudam serpentis, quæreretque flores perituros, hoc est non eâ intentione qua par est ad id munus accederet, nec intus gustaret panem æternum, nec intraret in cor divina Sapientia; sed prudentia Diaboli, qui dixit: Comedite, & aperientur oculi vestri, & nescio quos mundi flores in ore frequentius versaret. Malam actionem meritò Christus cum eadem sancta agens cōparat pomo intus à verme corroso, qui Diabolum representat, qui ad instar vermis nucleum pomi primò comedit, inde relictis ibi stercoreibus, totum pomum pervagatur, donec totum corrumpatur & fiat inane; nucleus est bona voluntas & desiderium in actio-

nibus Deo placēdi, hunc diabolus corrodes, cor totum vitiat vanis affectionibus, & omni bono evacuat.

Secundum Aristotelem ad actionem bonam duo requiruntur.

1. Ut fiat à cognoscente. 2. Ad bonum finem cæterisque debitis vestiatur circumstantijs, quod facile non obtinebit, qui in agendo præcipitat, & considerationi locum non præbet. Imitandi proinde qui ad leopum sagittas jaciunt: qui prius hærent, & collimant. Quam multæ actiones, ob duplicis hujus conditionis neglectum, in se debiles, & apud Deum exigui pretij miseros mortales illudunt! cùm juxta S. Chrysostomum, sicut gemma aliqua pluribus obolis longè præstat, & strenuus ac robustus miles multis infirmis & mancis est præferendus, ita excellens actio multis imperfectis meritò sit anteponenda. Quod etiam egregie advertit aliquando S. P. N. Ignatius, qui in Epistola, quâ nostros ad perfectionem hortatur, eos ad maximam in operibus etiam bonis excitat attentionem: tum quia non sufficit opera per se bona facere, sed oportet ea bene facere: tum quia rarum aliquod & eximium facinus sexcentis vulgaribus minutisque ante cellit, & exiguo tempore eum virtutis gradum homo strenuus & fervens assequitur, quò piger multis annis non potest

M m m m adrepere.

Mora. 2. c. 4

4. Quid ad bonam actionem requiratur.

In 1. Act. Apost.

De perfect. Religios.

5. Fervor eâ perficit.

L. 6. c. 38.
3. Concionatoris vani.

L. 1. cap. 12.

adrepere. Sed & P. Claudius Aquaviva rem valde desendam esse ait, si in ijs, qui virtutis studium profitentur, e centum actionibus, quibus per diem occupantur, nonaginta novem defectu attentionis & fervoris, eâ perfectione careant, quam alioquin si diligentia, solertiaque adesset, possent adipisci.

S. Basilus, ubi aliquos ætatis adultæ baptismo initiarat, eos monebat, ut jam se velut arbores, transplantatas in hortum Ecclesiæ, aspicerent, quas fructum Deo gratum proferre oporteret, ne sicut ficus Evangelica infructuosa, à Christo maledicta exaruit; ita divinæ Majestatis iram incurrerent: nec satis esse, fructus ferre verme peccati non corrosos; sed maturos, dignosque qui tali Domino presententur, esse exhibendos, hoc est actiones suis numeris, quantum fieri potest, absolutas. S. Augustinus non uno loco observat nos in rebus, quæ corpus, ejusque vestitum & habitationem spectant; meliora semper querere, & si frumentum loco humido corrumpatur, ad superiorem sicciorisque transferre: cur non idem in actionibus nostris usurpamus? Eodem ferè argumento utitur S. Chrysostomus; Si alicui, inquit, unâ manu offerretur aurum & alterâ plumbum, illique diceretur: Elige

plumbum: Qui possum? diceret; an vis ut me tali electione non esse sanæ mentis ostendam? id tamen sæpè facimus, dum actiones, quas aureas exhibere possumus, per incuriam, & inertiam plumbeas; imò lutulentas Deo obrudimus damno per omnem ætatem irreparabili: quod enim in his maxime mentem ferit, est, quod, quales hinc nunc existunt, tales totâ æternitate futuræ sint, suæque representatione pulchra vel fæda dolorem nobis vel gaudium parituræ.

§. 2.

Media quædam ad Perfectionem actionum conducentia.

Magnificandum hinc illud sacrificantibus accini solitum: Age, quod agis: quasi dicerent: Omnes animi vires collige, & applica ad bene agendum id quod habes præ manibus. Huic enim rei insidari solet Dæmon, qui vel præteritorum recordatione, vel futurorum sollicitudine solet disturbare attentionem ad præsentiam: satis enim advertit, cum mentis nostræ facultas valde sit limitata, si illam dissipet & in multa dividat, minorem ad præsens opus vigilantiam allaturam.

Ita

6.
Vt sint
fructus
Deo dig-
ni.

7.
Dæmoni
actiones
interru-
bare in-
to occur-
rendum.

Ita ergo te gere ac si unicum haberes negotium, in quod proinde totus incumbere, non aliter quam si ab illa actione tua salus, imò omnium hominum dependeret. Imitare in hoc genere Christum, cujus vita, ut ait S. Augustinus, disciplina morum est, qui vel minimum opus ita exequi solitus fuit, ac si ad Dei gloriam, mundi que saluationem nihil aliud ab ipso exigeretur; & hoc ipsum ut sui sequaces agerent docuit. Cūque vera in agendo prudentia, ex eius doctrinā querenda sit, secundum Bernardum, quod egit & docuit hac in parte merito, aliter in animum demittere, & opere exequi te oportet. Dixit aliquando Dæmon, ad eundem campanæ sonum, quo monachi convocantur ad orandum, se ad templum convolare, ut hanc ad orationē, vel cantum attentionē alienis cogitationibus interverteret, visusque est uni repræsentare calcem & lapides ad ædificationem cellulæ, quā moliebatur; alteri speciem mulieris, quam aliās viderat, & alijs alia obtrudere, prout animos suaviter à præsentī opere abducēdos iudicabat. Propterea Dei adiutorium festinatō in principio precum horarum invocatur, ut divina bonitas Dæmonis tam vigilantis, & ad disturbāda bona opera festinantis molitiones gratiæ suæ subsidio præveniat.

Monuit Christus ipse B. Magdalenam de Pazzi, ut nullum opus adoriretur, nisi prius animo collecto oculos ad cælum levasset, auxiliumque desuper evocasset. S. Carolus Borromæus tertio se mane dum surgeret, cruce signasse legimus: id ipsum per diem usurpandum non sine profectu sunt qui suadeant: ac primò quidem signando te, actum fidei exerce, ad credendū Deum Trinum & unum, & Christum cruci affixum; secundā crucis efformatione, ut in spem te erigas subsidiumque à Trinitate per crucifixi meritā fidenter efflagites; tertiam verò, ut ad honorem SS. Trinitatis, & Christi pro te in cruce mortui, opus quod aggredieris, offeras; nec hæc præludia operis nimis longa existima: sunt enim quædam velut dispendia, quibus ingens operis ut fructus compendium emitur: est in plerisque rebus non parum damnosa festinatio. In operibus merè naturam spectantibus; ut sunt dormire, comedere, ambulare, & similibus triplex operantium genus distingui solet: 1. Eorum qui supra naturam non assurgunt, qui comedunt, ut famem dumtaxat expellant: dormiunt, ut Fessum corpus sublevent; quod ipsum etiam bruta animalia instinctu nature faciunt. 2. Eorum, qui humano modo operantur, qui ista faciunt,

M m m 2 ut

8. -
Attentione, & invocato Dei adiutorio.

Frequenti signo crucis.

9. -
In actionibus naturalibus quatuorplex intentio.

De vera Religione cap. 16.

In Cant. Serm. 22.

7. -
omni
iones
ertur-
e in
occur-
dum.

ut laboribus, quos habent præ manibus, pares esse possint. 3. Eorum qui fidei supernaturalis lumine ad opus accedunt, & comedunt, aut dormiunt, ut instauratis corporis viribus Deo melius famulentur. Quod licet duobus primis longè sit præstantius, quia tamen in motivis fidei non parva reperitur latitudo; expedit, ut ad id quod in hoc genere perfectissimum est, animus enitatur: nimirum, ut quia Deus vult, & prout vult, & ad finem, quem maximè vult, opus tuum aggrediaris. Quemadmodum si aliquem amore sincero prosequeris, ubi intelligis eum aliquid velle, conaris etiam nosse, quomodo id fieri & ad quid velit, ut ejus desiderio quàm perfectissimè facias satis; idque in illo opere exequendo unicè habes præ oculis, ut amici tui servias voluntati, voluptati, utilitati, quando hæc duo postrema in operis executione concurrere & haberi possunt: ita tu unius Dei gloriam, & delectationem in eo quod agis specta: quod ut assequaris Christum roga, ut tuam actionem suis adjungat, & velut inserat, quarumque actionum perfectione illam exornet & elevant: ad hoc & Spiritus sancti, qui totus amor est, auxilium invoca, ut si quæ palea se immisceat, illam continuo igne suo consumat, & puram defæca-

tamque actionem oculis SS. Trinitatis gratiosam acceptamque efficiat.

Atque ut hæc interdum mentem non minus anxie sollicitent & exerceant, operæ erit pretium, si cum Christo, aut Spiritu sancto; quantum cum tantâ Majestate pacisci potest humana infirmitas, pactum in eas te quoties per diem piè & mente sursum erectâ pronuntiaveris, O J E S U V I V E L O Spiritus sancte, toties te quam mane prolixè digestam intentionem obtulisti, repetere, æquè ac si profundo cordis amorisque sèsu, & conceptis verbis eam pronuntiares. Quantum autem valeat hæc compendiosa repetitio, facile colliges ex opposito: si enim ita cū Dæmone aliquis ageret, & id cū illo de quo aliàs prolixè cōvenit, horis singulis prolato unico verbo renovaret confirmaretque magnum inde peccatorum cumulum conflare crederemus. Præterea si inter homines novas amicitie protestationes sæpius sincere, & amico pectore iteratas novam semper gratiam conciliare videmus, multò magis locum id habere apud Deum censendum est, qui omnia ex charitatis magnitudine metitur.

Non desunt qui intentiones specie distinctas multiplicant, ut hoc modo unicam actionem diversarum virtutum apparatu exar-

10.
Pactum
cum
Christo
aut
Spiritu
sancto
faciendum
est
illo
faciendum.

ment; quod modò animum in multa minora bona nõ partiatur, improbari non debet; accidit tamen per sepe ut quod unitas colligit, multitudo dissipet.

S. Gertrudem. monuit aliquando Christus ne generali actionũ suarum oblatione contenta esset, sed ad particulares earum species singulatim descenderet. v. g. cogitationes istius diei, verba, passus, gestus, characteres, quos scribendo formaret; bolos, quos in refectioe corporis in os ingereret; haustus, quos faceret; respirationes, aspirationes, oculorum jactus & nutus, omnia quæ inter vigilandum & dormiendum temporis momenta prætervolant, Deo offerret, ut nihil esset, quod charitatis erga Deum sigillo non consignatum, præterlaberetur: quod ad singula repetere cùm supra mortalium infirmitatem esse videtur, ad pactum de quo jam dixi, recurrendum est, cujus beneficio per diem sæpius cum tranquillitate & fervide oblatio ista iteretur. Unum præterea monitum velim, ne nimis anxie reflectas, an in actionibus magis ac magis perficiendis multum promovearis. Viatorem enim, qui passus numerat, & sæpe quantum itineris confecerit oculis retrò conversis examinat, & an turris loci unde discessit, jam è conspectu abierit, & quantum superlit iti-

neris, ab obvijs sæpius inquirit, molestum nimis & pueriliter sollicitum esse arbitramur: operarium, qui quantum operis absolverit sæpius respectat, tempus supervacaneâ sollicitudine malè terere judicamus: multum etiam in hoc sæpè hallucinamur, dũ in actionum examine vitia virtute sique confundimus, & opus apud Deum vitiosum inter actiones laude dignas reputamus: uti accidisse legimus viro alioquin sancto, & magnæ doctrinæ P. F. Henrico de Castris Dominicanæ Familiæ religioso; Deiparæ imprimis charo & familiari; cui illa aliquando dixit: Statuisti te in penitentia Sacramento accusare; quod fratrem acrioribus verbis reprehenderis, in quo tamen non peccasti: sed potiùs accuses te oportet de nimis longo ad cœnobij portam cum famina colloquio, de nimis tepida exomologesi, & Sacrificio Missæ exiguo fervore confecto: ò quantum est in judicijs nostris tenebrarum!

§. 3.

Singulare adjumentum est,
ad actionum perfectionē
Dei præsentiam animo
circumferre.

Resp. ad
inerr. 25.
12.
Fovenda
Dei præ-
sentia.

S Basilius rectè advertit Au-
licum, qui Principem amat,
& reveretur, huic rei studere u-
nicè, ut, quod oculis sui Princi-
pis gratius esse cognoscit, cæte-
rorum judicijs posthabitis, con-
tinuò constanterque exequatur:
id ipsum fiet, si Deus ut iudex qui
de operibus nostris cognoscit, &
iudicium fert, ante oculos nostros
obversetur. Hinc ipsemet dixit
Abrahamo: *Ambula coram me, &
esto perfectus*; & Sponsa in Canti-
cis; *Pone me sicut signatulum su-
per cor tuum, & sicut signaculum su-
per brachium tuum*; cor cogitatio-
num, affectionum fons est; bra-
chium operum nostrorum in-
strumentum, utraque sua esse vult,
utque arcule & bulgæ aut saccu-
lo sigillum alicujus appositum, o-
stendit eum dominum esse pe-
cuniæ aut supellestilis; quæ in il-
lo reconditæ sunt: ita vult Deus
omnium motuum cordis, & cor-
poris Dominus agnosci. Hæc
Dei præsentia animo altius im-
pressa ad instar solis est, qui ra-
dijs suis totum locum, quem per-

vadit, illuminat, & præsentem
oculis, quod eripuerant tenebræ,
spectandum exponit: unde fit ut,
si aliqua ob turpitudinem & de-
formitatem gravium virorum
conspicibus indigna esse loci
Dominus arbitretur, ea continuò
amoveat, eorumque conspici-
bus suffuretur; in nobis operatur
bene apprehensa Dei præsentia:
Aulicus qui coram Rege compa-
ret, aut Comædus, qui coram illo
personam aliquam sustinere de-
bet, omnem oris totiusque cor-
poris habitum & conformatio-
nem, motus ipsos, & gestus an-
tè ad speculum explorat, ne vel
minimum quid elabatur aut se in-
gerat quod oculos Regis possit
offendere: ita quisquis à Deo
maximo exiguis etiam in rebus o-
peribusque spectari se, & ad un-
guem usque excuti seriò cogitat,
si tantum Numen reveretur & a-
mat, cavet sedulò ne vel minima
actione locutionemvè, ejus læ-
dat aspectum, benevolentiamque
diminuat aut avertat.

Quoniam verò excellentes, &
heroicæ actiones rariùs occur-
runt, & minorum exercendarum
singulis ferè horis se dat occasio;
propterea monebat Moniales
suas B. Magdalena à S. Josepho
Carmelitana, ut his potius perfe-
ctè obeundis, quàm alijs præstan-
tiorum expectandis occasionibus
attenderent; vitam alioquin no-
stram

14.
Minutis
potius at-
tenden-
dum,
quàm ex-
pectanda
Heroica.

stram absque virtutum exercitatione & profectu abiturum: Deū in minoribus fidelitatem, curamque majorum gratiarum ad nobiliores virtutes exercendas largitione compensare; juxta illud Evangelicum, *Quia in paucis fuisti fidelis, & qui fidelis est in minimo, in majori quoque fidelis erit.* Post mortem deinde illa uni ex suis monialibus se videndam dedit, atque inter cetera dixit, Animam Deū amantem si videret quantum sibi deperat, defectu attentionis, & cooperationis ad Dei gratiam excitantem, tantum inde dolorem hausuram, ut ex ejus magnitudine mortem sibi accerferet. Qui in minimis aequè ac magnis accuratè Dei voluntatem faciunt, ad Angelos imitatione propiùs accedunt, qui aequale implendæ voluntatis divinæ studium in omnibus adferunt; neque curant, qua in re occupentur, sed an quod ab illis exigit Deus, perfectè exquantur: ministri ejus, qui faciunt voluntatem ejus. Res sanè stupore digna, aliquem tantæ esse audaciæ, ut dum Deum præsentem & spectantem animo apprehendit, & velut coràm intuetur; audeat nihilominus vel minimum opus contra ejus voluntatem aggredi; idem enim est ac si Deo diceret: Domine Deus, video equidem hoc tibi displicere & te mihi offensum iri, si hoc fecero;

quia tamen voluptatis sensu rapior, & vim mihi, ut tuæ voluntati obsecundem, inferre nolo; rogo ut etiam hac vice patientiam mecum habeas, si tuo beneplacito præfero, quod mihi collibitum est.

Viros sanctos legimus minima quæque ad perfectionis regulam exegisse, atque adedò, quantum patiebatur humana infirmitas, in omni cogitatione, & sermone motuque corporis decorum servare conatos, ut nunquam nisi ex subreptione quadam illos exorbitare contingeret, quod de S. Antonio, & nostris temporibus de S. P. N. Ignatio literis proditum est.

Neque est quod hanc exactitudinem homini impossibilem esse arbitremur; rectè enim S. Bernardus ait, Deum, qui sublevat infirmitatem nostram, semper præsentem esse, neque in alio aequè omnipotentiam suam ostendere, quàm dum eos, qui sperant in illo, & ad eum recurrunt, omnipotentes facit: sed & S. Augustinus explicans illa Psalmistæ verba, *Terra dedit fructum suum*: ad divinam quidem misericordiam pertinere ait, ut terra nostra bonum fructum proferat, & obstantes spinas auferat; sed illam semper ad beneficium istud nobis præstandum promptam paratamque esse; imò nos prævenire: atque

15.
Cum facili sit juvante Deo perfectè agere.
Serm. 85.
in Cant.

Psal. 66.

14.
Stultitia præ se facientium, quod intelligunt Deum velle,

que adeò ad illam continuò recurrendum esse, si ad bene agendum attenti & accurati esse velimus. Neque excusabiles nos esse putat S. Gregorius; quod enim Dei præsentis cogitatio nobis excidat & difficilis ejus continuatio videatur, hoc à culpa nostra procedere, qui in custodia cordis, & sensuum negligentes sumus, oculos huc illuc jacimus, aures rebus vani audiendis apertas præbimus, multum & incircumspectè loquimur, & in comedendo, & dormiendo voluptatem captamus, & post hæc omnia ad familiarem Dei præsentiam putamus admitti. S. Bernardus notat dictū, *Audi Israël, & tace*, ut significetur; taciturnitatem & cum hominibus silentium aditum ad familiaritatem cum Deo aperire: unde monens Hugonem novitium, ut colloquia cum propinquis fugeret, causam addit; quia dum aurem implent, mentem evacuant: ob quam etiam causam, dum cum matronis Romanis seu nimia deferentia, seu delectatione S. Francisca Romana tempus obsumit, ingenti alapa ab Angelo suo percutitur; quòd ad Dei præsentis considerationem citius animum non revocasset, ejusque non implorasset auxilium.

In 1. Reg.

16.
Si tacitè
cum Deo
agamus.

17.
Cujus defectu peccavit Adā.

Rationem cur in actionibus nostris tam sæpè peccemus si à S. Thoma postulemus, responde-

bit procul dubio id esse ob duplicem defectum, attentionis, & invocationis divini auxilij. Adam ait peccasse defecto luminis in eligendo, quod illi non defuisset, si attentus ad id quod agendum proponebatur, lumen ad eligendum quod erat melius, à Deo postulasset; quod dum omittit, in illam calamitosam pomi comestionem lapsus est: idem de Eya ratiocinatur S. Chrysostomus, quæ ubi per etum pomi consecutionem divinitatis, à demone insinuatæ & suggestæ fortiter apprehendisset, nihil aliud mente obversans, vetitum fructū ori admovit & comedit: addit S. Thomas nimio desiderio obtinendæ divinitatis impeditum fuisse mentis ejus oculum, ne ad præceptum Dei reflecteret, & at-

tenderet. Angelos etiam prævaricatores ex inconsideratione peccasse arbitratur, dum ad bonum propriū nimia cupiditate feruntur, nec attendunt aliud longè sublimius bonum esse, ad quod proprium & particulare bonum illos referre oporteret. Hinc Cajetanus monet, dum aliquid agimus, imitandos operarios, qui regulam aut amussim vel perpendiculum adhibent, ut opus illis conformetur; Angelumque dum ad regulam à Deo sibi datam ut ad ultimum supremumque finem suas

volunt.

voluntates referret, non attendit, & bono proprio, ac si ultimum illud esset, firmiter adhærescit, à Deo idcirco alienatum, & in se recurvum, æternâ ruinâ miserè sese involuisse. Quod malum ut declinarent Apostoli, audierunt à Christo duo illa verba: *Vigilate, & orate*: quasi diceret: Considerate primò quid agendum & omitendum, & quia ad hoc egetis lumine, orate, ut illud de cælo affulgeat; ne obscuratus nimio voluntatis impetu intellectus, defectu considerationis, in exitium cum illa vos rapiat.

§. 4.

Considerationi præsentia divinae adjungendum in actionibus motivum charitatis.

18. **H**oc monet Apostolus: ut *Agendum ex motivo charitatis.* Omnia nostra in charitate fiant. Hoc se maximi facere S. Gertrudi significavit Christus, & minimas actiones charitatis sigillo & caractere insignitas, magni pretij esse apud æternum tribunal asseruit: atque hujus rei ratio ex ipsius charitatis naturâ petenda est: fides enim, & spes, ut notat S. Thomas, etsi in Deum tendant, semper tamen ad nos ipsos, bonumque nostrum reflectuntur. Nam ex fide veritatum æterna-

rum cognitio ad nos redit: ex spe boni alicujus expectatio animus delectat, & sustinet: charitate totus homo in Deum abit, in illo figitur, & tanquam in centro suo conquiescit: hinc fit, ut actio à sola charitate profecta, ut notat Nazianzenus, divinû quidpiam hauriat, & quodammodo Deificetur. Optat proinde sanctus Chrysostomus nos ad omnes omnino actiones hoc Deo placèdi desiderium studiosè adferre & potissimam beatitudinis nostræ in hac vita partem in hoc puncto consistere, hancq; debere esse omnium actionum nostrarum amussim & regulam arbitratur.

Sanctus vero Bernardus oculo simplici & puro intentionis nostræ in omni actione veritatem & charitatem perpetuas comites assignat; illam, ut eligat quod Deo gratius; hanc ut in ea actione nihil aliud quam Deo placere desideret; & quo desiderium fuerit intentius, eò meliorem futuram dicit, Deoque acceptiorem. Hoc observasse videtur Joannes Soto Societatis nostræ Religiosus, officio factior, qui morti proximus acum suam, qua usus fuerat in vestibus nostrorum consuendis, tradi sibi postulavit, ut cum ea de vita decederet, & tumulo clauderetur: dicebatque sperare se hac velut clave cælum sibi aperiendû, eam se Christo offerre velle, quod

Nnn quid-

19. Et aliarum virtutum. Sib. Dei præc.

quidquid illâ confecisset indumentorum, eâ fecisset intentione, quasi ipsi Christo vestem apparasset, mentis oculis illam sententiam continuò obversans : *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Quam etiam memoriâ repetens dum portâ aperit B. Alphonsus Rodriguez officio suo Collegij janitor, dumque uni Christo gratificari, in ea actione studet, ita quod intendebat obtinuit, ut non semel Christus ipse portæ nolam pulsaverit, ut Alphonso januam aperiendi occasionem daret. Cantores musicos in quadam solemnitate, quis in canendo vocis modulatione palmam aliis præriperet, decertasse narrat Cantipratanus, & unum inter illos tametsi nuncium, quod soli Deo incondito suo cantu placere studuisset, cæteris Deo minimè placere contententibus, sibi que dumtaxat plaudentibus prælatum fuisse, ait allapsa ad omnium aures de cælo voce; ex omnibus solum raucum à Deo exauditum esse.

Notent
cantores
quàm pa-
rum Deo
placeat.
L. 3. Apum
5.4.

20.
Abscisso
omni hu-
mani a-
moris
vinculo.

Ut ad hanc intentionis præstantiam assuescat animus, expediendus est ab omni rerum caducarum cupiditate, Deusque ut in eo nos juvet, etiam atque etiam rogandus, quodque in pluribus fervoribus egit, ut hoc in nobis operari dignetur instanter orandus.

Abrahamum unicè sibi charum, è patriâ, omni que cognatione sua educit, & quæ inde constringere solent vincula, abrumpit; cumque postea erga Isaacum singulari amore ferri videt, illum jugulari sibi que offerri præcipit, ut animo ab omnium affectuum impedimentis absoluto liberius, puriusque Deo famularetur.

Jacob tenerius præ cæteris filiis Josephum diligebat, & hac majoris amoris erga illum significatione invidiæ scintillam in reliquorum filiorum cordibus excitat, & quia in hoc secundum S. Augustinum, labeculam aliquâ contraxerat, Josephi amissione ejusque, licet falsò apprehensâ, nece per annos complures à Deo castigatus fuit, donec elatâ abstersâque culpâ, filij amissi aspectu, alloquioque recreatus fuit, puriusque amare didicit.

Aaronis duo liberi Nadab, & Abiud, ob ignem profanum sacrificio adhibitum, ad pedem altaris continuò mortui corruunt, ut tam severo exemplo operibus nostris amoris proprii facies, cum amoris divini purissimis flammis miscere dediscamus, oculoque puriore rationum nostrarum radices inspiciamus.

Conjux Loth Sodomis egressa, dum ad Dei præceptum minus attenda retro oculos convertit, & vel flammarum crepantium strepita

pitū excitata; vel ejulantium clamoribus ad commiserationem provocata, inter quos non deerant quos aliquo amoris affectu fortè prosequeretur, amoris suo temerè obsequitur: in statuam falsis transformatur, ut inde ad majorem in actionibus considerationem adhibendam posteritas omnis doceretur.

21. Quinam à Deo relinquantur.
Deus, aiebat S. Theresia, eos, qui ad se auxilij gratiā in operibus suis non recurrunt propriæ confidentiæ temerè innixos sæpe derelinquit, unde plerumque tot præposteros, sinistrosque actionum eventus aspiciamus: quod ipsum in se deplorat S. Bernardus, addens se, dum in sæculo ageret, peccasse sapius præcipitatione in agendo, & ignorantia; in monasterio sæpe peccare defectu attentionis & negligentia; idem fateamur oportet, si modum nostrum agendi ad trutinam discutiamus: meritoque Deus continuo à nobis pro remedio est invocandus.

B. Jordanus secundus Ordinis B. Dominici Generalis, ut hoc malum à suo Ordine averteret, B. Lutgardem, cujus virtutes, sanctimoniamque admirabatur, impensè rogavit, ut Psalmum qui incipit, *Deus miseretur nostri*, quotidie, pro se, suisque recitaret; quod illa lubenter se facturam adpromisit; ipse deinde in itinere Jero-

solymitano vitā sanctus eidem Virgini lumine circumfusus apparens, seque naufragio è vivis ereptum, & cælo receptum annuntians, rogavit, ut in ejusdem Psalmi recitatione pro suo Ordine, porro pergeret, tanquam supplicatione pro operariis in vinea Domini fructuosissimā. Idem ego auctor sum, ut facias quisquis amas ad rectè agendum, duo necessaria à cælesti Rege quotidie impetrare, lumen scilicet, & bene agendi vim atque constantiam.

IV. DISSERTATIO.

De Oratione.

§. I.

De præparatione ante orationem.

Quam sit hæc necessaria, duobus locis in sacra Scriptura docet Spiritus sanctus. Primus est: *Maledictus homo, qui facit opus Dei negligenter*; cum verò inter opera quæ Deum spectant, oratio primum ferè locum sibi vindicet, ne quis maledictionem incurrat, dum ad eam accingitur, socordiam & negligentiam procul ableget necesse est, ut monet S. Gregorius, quæ ab amoris erga Deum

I.
Præparatio præmittenda orationi.
Jerem. 48.

L. 9. mor. c. 26.

Nnnn 2 defe-

defectu, & exigua tantæ Majestatis apprehensione manare solet.

2.
In quo
consistat.

Alter locus est, apud Eccles.

Ante orationem præpara animam

tuam, ne sis quasi homo, qui tentat

Deum. Hanc præparationem in

duobus consistere, ait S. Chryso-

stomus. 1. Ut cogitationibus non

solum perverfis, sed & inutilibus

aditum ocludas. 2. Ut Dei Ma-

jestatem, tuamque vilitatem bene

apprehendas: ad quod Abrahami

exemplum nobis proponit Philo-

Judæus; qui dicebat: *Loquar ad*

Dominum, cum sim pulvis & cinis?

Cui merito jungi potest S. Fran-

cisci in orando profundissima

humilitas, qui id temporis auditus

est dicere: *Quis sum ego, & quis*

es tu Domine? Tu abyssus essen-

tia, sapientia, & bonitatis; ego

verò abyssus nihil, ignorantia &

malitia. Tria ergo cogitanda juxta

S. Chrylostomi monitum. Quis

est qui orat; apud quem orat; &

quorsum orat. In quibus si ne-

gligenter procedimus, meritò si-

miles erimus homini, qui tentat

Deum; qui idè tentare Deum

dicitur, ut explicat S. Thomas,

quia de suo non adfert, quod re-

quiretur ad Deum sibi concilian-

dum, & quod ab eo postulat im-

petrandum, sicut is, qui copiosam

messam à Deo expectaret, cum

iple priùs nec araverit, nec semen-

tem fecerit. Tentat enim Deum

ex mente Jansenij super illum lo-

3.
Tria cogi-
tanda,
quis orat,
apud què,
quid petit.
Hom. 9.

2. 2. q. 97.
n. 3. ad 3.

cum, qui quod sui officij est, non facit, & per miraculum à Dei providentiâ expectat, quod intendit, qui proinde vancordiâ suâ Deum potius ad iram provocat, quàm impertret, quod desiderat. Hinc S. Eucherius suos monet, ut ante orationem omnia illius impedimenta amoveant, quia quantum diligentia ad orationem adferrent, tantum ex ea gratia & benedictionis referrent.

Maximi semper faciendum existimavi hoc S. Bernardi monitum; quo ante orationem locum considerationi dandum esse significat: *Accedendum, inquit, non irruendum: accedit qui pedem considerationis priùs figit: irruit, qui nullo respectu, nullâ ejus, cum quo agit, habitâ ratione, quasi stupidus contemptim orationem aggreditur; cujus exemplum habemus in Aman, qui Assueri ad iram concitati apprehensione, quasi de sana mente dejectus, nec decori & sui ac Regiæ dignitatis in Esthere memor, ad lectuli ejus pedes corruit, cujus facti insolentiâ Rex commotior eum continuò ad furcam rapi jussit.*

In Evangelio dum Pharizæus ille sui Laudator, non tam ut oraret verecundus precator accessit, quàm ut se laudaret; vino superbia temulentus irruit, novæ præsumptionis reus, & Deo magis,

Hom. 7.

4.
Confide-
ratè acc-
de, non
irruet.

5.
Pharizæi
& Publi-
cani di-
versus
modus
verbo sic-
cessu.

gis, quàm antea exosus domum miserabilior, & sordidior redijt; cum è contrà publicanus vix ad Deum accedere ausus, & in templi vestibulo consistens sui accusator, & divinæ clementiæ deprecator, peccatorum indulgentiâ obtentâ, novis gratiarum donis auctior ad sua regreditur. Ex quo intelligi faciliè potest illud Psalmistæ: *Oratio ejus fiat in peccatum*; quia scilicet propter orantis indignitatem, atque fœcordiam, labem peccati in animam secum devehit, & quæ aperiendis Dei thesauris ad instar clavis servire debebat, Dæmoni ad commaculandam animam, eamque ad inferos præcipitandam ansam præbet. Scalam, ait Chrysoströmus, à Deo ad cæli conscensum subministratam, hominis negligentia in scalam descensus in puteum abyssi convertit. Cum viro in aliqua dignitate constituto de rebus magni momenti acturi, ad vestium nostrarum, orisque totius honestam compositionem, & sermonis, verborumque decorum animam advertimus; nec parem cum Deo de salute, ætæroque præmio tractaturi diligentiam adferendam censebimus? Qui voce & instrumentis canunt, ne audientium auribus molesti sint, voces cum instrumentorum sono curiosè attemperant: & nos Deo non putamus parum gratos futu-

ros, si linguæ cogitationesque nostræ inter orandum plurimum discordes nescio quid stridulum ejus auribus ingerunt? Ut hoc malum devitemus, duo ante orationem præmittenda monet Franciscus Suarez. Excitandum primò ingens colendi Dei desiderium, atque ad hoc magna animi submissio, & à divina bonitate ob infirmitatem, indigentiamque nostram humilis, & plena spei dependentia est adhibenda. Secundò ardentè à Spiritu sancto subsidium gratiæ postulandum: cum enim juxta Apostolum aliquid boni cogitare ex nobis sufficientes non sumus, multò magis ad orationem cælesti indigemus auxilio: quod idcirco sæpiùs à Deo orationis tempore postulandum monet S. Chrysoströmus, si Dæmoni ad eam perurbandam vigilanti, & omnem accessum pertentanti, aditum præcludere velimus.

Quod accuratè à P. Petro Fabrico observatum legimus, qui ad cujusque Psalmi initium oculis ad cælum erectis: Pater cælestis, aiebat, da mihi spiritum bonū. Observatum etiam fuisse arbitror ab illo juveni Religioso in vitis SS. Patrum, ad quem propiùs accedere non audebat Tartareus prædo, quòd inter orandum igneas faculas ex ore vebrare videretur. Id etiam cordi plurimum fuisse vi-

Nnn 3 deo

l. i. de orat.

Hom. 4. de fide Anna.

7. Exemplo P. Fabri & aliorum.

deo S. Coletæ, quæ moniales suas ante officij horarij, & orationis exordium in choro adesse volebat, ut similibus præsidij se præmunirent, quod & ipsa tantâ attentione factitabat, ut toto orationis decursu, ante Regem gloriæ consistere videretur, eiq; officia horarum eò gratiora forent, quò longiora; quia prolixior inde nascebatur cum Deo sermocinatio, & laudatio.

8.
Quinque
virtutes
in oratio-
ne exer-
cendæ.

Quinque potissimùm virtutū Orationis tempore frequentanda videtur exercitatio. Primò Fidei, quâ Deum præsentem, & nos contuentem, atque ad id quod agimus, attendentem credimus. Secundò Spei, quâ nos tum ad bene orandum, tum ad generatim omnia, quæ ad salutem æternam necessaria sunt, obtinenda, gratiæ subsidium impetraturos confidimus. Tertiò Charitatis, quam velut orationis nostræ scopum aspiciamus, ut nimirum illâ adjuvante intimam & indissolubilem cum Deo amicitiam contrahamus, illiq; placere, & voluntati ejus in omnibus perfectè obsequi possimus. Quartò Religionis, quâ cultui divino procurando, augendoque inter orandum vacamus impensius. Quintò Humilitatis: quæ, velut orationis affecta illam in exordio, in decursu, illam denique in fine comitatur, & pudore suo coho-

nestat, Deo que reddit acceptam: semper enim (ajebat Iudith) humilium tibi placuit deprecatio. His quinque virtutibus patientiam, animique firmitatem jungendam puto. Nam, si sanctam Theresiam audimus, animo æquè generoso & forti ad orationem accedendū est, ac si ad subeundum martyrium te accingeres.

Video cruces, dicebat B. Franciscus Salesius, & ad illarum conspectum caro quidem mea contremiscit, & fremit; sed cor meum illas adorat: ita est: Salvete parvæ & magnæ cruces, adeste, ut vos exosculer, & amplectar, indignus, qui vel sub umbra vestra delitescam: quàm bonum est ubi vis locorum esse cum Christo: obversatur menti meæ boni latronis cum Christo pendentis anima, cui Paradisi fruitionem isto die Christus promiserat, & ecce è corpore egressa continuo ad inferos ducitur: sed illi infernus, tum Paradisus fuit, quia Christus ibi fuit: sine Deo cæli inferorum loco habendi; cum Deo infernus veri cæli, si non nomen, certè felicitatem sortitur. Vbi tempore orationis inter cruces versaris, nò tantùm patienter, sed etiam jucundè eas seres; si ad Deum præsentem, & spectantem, tibi que benevolam animam adverteris. Homo fame laborans, panem etiam aridum avidè devorat, & per-

2. Manj
c. 2.

7.
Accedendum ad orationem & ad crucem.

Epist. 99.

Or
vo
bo
qu
fuit

per beatum se putat, si potest adipisci: ita qui patienti desiderio accensus orationi insistit, non ille cælestes delicias in illa venatur, sed dummodo Deo placeat, quidquid duri, amarique inter orandum occurrit, animo constanti excipit, & exhaurit: tu ad hoc te accinge, & consolationes, deliciasque ad æterna, quæ post hanc vitam sequentur, præmia remitte.

§. 2.

De Oratione vocali.

PRodest hæc oratio, animumque impingat, si cum præparatione, & mentis attentione fiat, aliter minimè. Qui vocaliter orat, ait S. Theresia, nec confiderat, quem alloquatur, neque quid postulet, neque quis ille sit, qui rogat, etsi labia multum moveat, parum tamen orat: qui cum Deo quasi cum plebeio homuncione agit, & quod in buccam venit, nullo delectum attentionemvè effutit, non orat ille; sed potius Deum ad iram provocat: atque utinam inter Christianos ad tantam impudentiam, & brutis innatam stupiditatem nemo dilabatur. Non in multitudine verborum, sed in attentione fervoreque consistit hujus orationis bonitas, & fructus. Cum in hortulo Gethsemani tribus horis Christus oravit, idem sæpius reperijse videtur; &

non tam verba, dictionemque mutasse, quam in eadem animi submissione, fervoreque perseverasse; quem S. Franciscus, dum dixit noctem integram: *Deus meus, & omnia*, & Masseus ejus discipulus, imitati videntur. Hic enim à mediâ nocte ad usque dici crepusculum hoc solum repetebat: *Domine Deus, da mihi peccatorum meorum contritionem, eorum emendationem, & gratiam pro illis satisfaciendi, secundum tuam sanctissimam voluntatem: mane verò post auditum Missæ Sacrificium cantillando dicebat pluribus horis: Domine Deus, fac quaeso, ut te cognoscam, te timeam & te amem.* Inter verò Eremitæ illos sanctissimos, unus hæc pauca, sed magni momenti & ponderis verba inter orandum proferebat: *Domine, quod vis, & sicut vis.* Duo optabat semper egisse S. Egidius B. Francisci discipulus, dicebatque: Si à mundi exordio, ad ejus usque finem vitam propagare mihi concederetur, toto illo decursu nihil aliud fecisse vellem, quam Deo primò pro acceptis beneficijs gratias egisse; secundò de peccatis me accusasse & reprehendisse. Virum idiotam, & tam tardi ingenij, debilisque memoriæ, ut orationem Angelicam integrè recitare non posset, cū juvare vellet S. Brigitta, Deum rogavit, ut quid cum illo sibi agendum esset, inspirare dignaretur: ref-

II.
Varij va-
riorum o-
randi mo-
di.

10.
Orationis
vocalis
bonitas in
quo con-
sistat.

12.
Placet
Deo idio-
tarum
simplici-
tas.

L.N. Peref.
cap. 22.

respondit Deus hominis istius simplicitatem pondentiâ superbiorum sibi gratiorem esse: sequè ejus bonâ voluntate ita delectari, ut olim Evangelicæ viduæ duos obolos Regum opibus prætulerat: eumque qui fide integrâ, sinceraque voluntate tria dumtaxat verba, nempe, *J E S U misere mei*, pronuntiat, sibi magis placere, quàm, qui mille profert nullâ attentione.

S. Theresiam ut orandi modû perdisceret, audivit aliquando simplex fœmina, quæ de precandi consuetudine interrogata, cum aliquot tantum Dominicas orationes se recitare certo numero & attentione respondisset, ita S. Virginem admiratione defixit, ut illi diceret, pergeret porrò. neque ab suo instituto desisteret: optare se à Deo pari orandi gratiâ, donoque potiri. Norunt, inquit, Angeli, qui Regi suo semper assistunt, rustici & ignari opinionis inconditam, sed humilem precationem, alterius hominis literis, & scientiâ instructissimi doctâ & perpolitâ supplicatione, humilitate destitutâ, multò esse acceptiorem: neque quia tam benignus & comis est, & ad me audiendum aditum præbet tam facilem, ego propterea in ubanè cum illo agere debeo; potius illi à me, quòd tam patienter graveolentiam meam toleret, perpetuæ

sunt agenda gratiæ. Eorum omnium, quos Christus in Evangelio sanavit, breves, humiles, & plenas affectus pij supplicationes legimus, ut meritò Psalmista Deum humilium vota, tanquam rem sibi gratissimam respicere affirmavit.

§. 3.

De Oratione mentali.

OMnem orationem, cum sit elevatio mentis in Deum, ^{13.} Oratio mentali duplex brevis. proinde duplicem facere possumus; unam brevem, quæ adinstar Sagittæ in altum jactæ, ubi vis impressa se remisit, ad terram relabitur; alteram longiorem, quæ nullo motu labiorum; sed sola mente, sive cum discursu, sive fixo ad contemplationem interiori oculo permittis voluntatis affectionibus sanctisque motibus conficitur.

Brevem illam docuit aliquando S. Brigittam Virgo Dei Mater, cum illam de modo ad Deum recurrenti in tentationibus instrueret: Miraris, aiebat, te jam senem & provecæ ætatis acrioribus carnis stimulis agitari, quàm dum ætate florente in connubio ageres: id permittit Deus, ut te nihil esse, nec sine filio meo quidquam posse cognoscas, qui nisi

te

te præservasset, nullum est in mûdo peccatum, in quod lapsa non fuisset; accipe jam tria ex meditationum tuarum remedia. Primò cum te impura cogitatio aggreditur, dicitur: **JESU** fili Dei, scrutator cordium, adjuva me, ne vanis sordidisque cogitationibus delecter. Secundò ubi te colloquendi incesit desiderium, dic: **JESU** fili Dei, qui coram Iudice tacuisti, cohibe linguam meam, usquedum quid, & quomodo loquendum sit, consideraverim. Cum verò ad laborem, vel quietem, aut comestionem te accinges, dic: **JESU** fili Dei, qui vinculis constrictus fuisti, manus meas, omniaque membra mea, & opera dirige, ut singula ad bonum finem tendant.

Longior verò mentalis oratio duas actiones, alteram intellectus, voluntatis alteram complectitur; priori supra veritates fidei ratio cinatur; posteriori voluntas, quæ intellectum ad illas veritates penitus examinandas impulit, jubet etiam, ut excitandis pijs inde motibus insistat: si enim dumtaxat in veritate indaganda se occupat, speculatio est, non meditatio aut mentalis oratio, quæ cultum, honoremque Dei, quod actuum virtutis Religionis proprium est, pro fine sibi constituit: cumque, ut bene advertit Richardus de S. Victore, hæc intellectus ininqui-

rendâ veritate, & voluntatis in excitandis pijs affectionibus occupatio labore non careat; hinc fit ut ad honorem Dei suscepta, meriti, & satisfactionis pro peccatis habeat plurimum; ad aliquid à Deo impetrandum virtutis non parum; si enim labor, qui in peregrinatione ad loca sancta, aut in jejunio, aliisque corporis afflictionibus ad Dei gloriam suscipitur, tribus illis effectibus polleat: certè laboriosa mentis operatio, quæ corporis molestijs, & dignitate, & difficultatibus præstat, aut parem, aut etiam majorem mercedem apud Deum æquissimum æstimatorem mereri censenda est. Hugo de S. Victore meditationē occupationi hominis in ligno viridi ignem excitantis parem facit: primò ligna ille aggerat, & componit, tum ut ignem exciter, insufflat, & fumi molestiam patitur; postea ubi fumosi vapores calore abacti, dissipatique sunt, tum demum flammâ erumpente calore simul, & lumine fruitur; demum ubi flamma consumpsit quod potuit, carbonēs remanent cineribus aspersi, qui aliquid caloris retinent, & fovent; ita peractâ meditatione, & tam lumina in intellectu quàm piæ in voluntate resolutiones ac proposita Deo oblata aliquem in animo vigorem ad bene operandum relinquunt; eò diuturnio-

O o o o rem,

14.
In tentationibus usurpanda

13.
Oratio mentalis duplex dicitur.

15.
Longior continet duas actiones, intellectus & voluntatis.

6. 6. 49

nem, quò intellectus veritates illas altius impressas, & voluntas pios affectus profundius infixos retinet. Aliæ sublimiores orationes, quæ passivæ, aut quietis, & silentij, aut unionis appellatur, dona sunt Dei singularia, ad quæ animus cum patientia & longanimitate parandus; si negentur, id indignitati nostræ tribuendum; si concedantur, divinæ benignitati; humiliter proinde suscipienda, & pro iis agendæ gratiæ omniæque ad Dei gloriam piis actionibus amplificandam referenda sunt.

§. 3.

De devotione sensibili in oratione.

3 part. sit.
13. c. 6. §. 16.
Devotionem sensibilem vocant suaves aliquos cordis affectus, quibus fidendum non esse ait S. Antoninus, quia in illis etiam interdum reperiuntur, qui peccatis impliciti, nihilominus se ex illis non expediunt, quod in aliquo contigisse ait, qui ad lachrymas usque de peccatis admixtis compungebatur, bonisquæ æstare videbatur desideriis, neque tamen pompis & vanitatibus sæculi se abdicabat, nec peccatorumque occasiones immediatas declinare, in animum inducere poterat. Judæos etiam, Gentilesque in sacrificiis suis cæremo-

niisquæ proreneris, quos erga legem suam ritusque concipiunt, affectibus ubertim flere ait; Dæmone ut ardentius suos errores tueantur, id agente, humoresque commovente. In Hispaniis hæreticum hominẽ ad rogam damnatum, & in carcere cum à nostris Sacerdotibus mutandæ malæ mentis gratiâ visitaretur, urgere turque, & in ipso deinde theatro medias inter flammæ, ingenti perfusum lætitiâ, plenas gaudio lachrymas continenter non sine spectantium admiratione fudisse legimus.

Devotio vera nihil aliud est, quàm ad Dei cultû, obsequiumque prompta & fervens voluntas; operis verò bonitatem ab animi fortitudine & generositate potius quàm à sensibili fervore æstimandâ censent Theologi, quos inter S. Antoninus advertit, nonnullos sensibili dulcedini assuetos, illâ magis, quàm fidei luminibus duci, illamque potius, quàm Dei gloriam, virtutumque consecutionem & exercitationem in oratione venari; profectum suum ex illa metiri, cum illâ abundant, magnos se æstimare; cum destituuntur, animo frangi. Ne similibus deliciis inescatus animus arrogantis veneno inficiatur, eas plerumque vel auferre Deum, vel humiliationis antidoto malignitati inde nascenti occurrere, ut in

Angæ

Angelo satanæ S. Paulum colaphizante evenisse legimus.

18.
Quid de
sensibili
iudicaret
Franc. de
Sales.

B. Franciscus de Sales has sensibiles devotiones vento matutino, quem vapores excitant, & cui non fidunt nautæ, quia continuo se remittit, & concidit, comparare solebat: Non in illis verus fervor, sed in charitatis affectu consistit: neque enim secundum Theologos aliud est iste inter operandum fervor, quàm charitatis ardor, quo aliquis non solum in rebus, ad quas sub peccato obligatur; sed etiam in aliis, quæ si negligantur nullam peccati labeculam secum trahunt, Dei solius amore se exercet: ut enim tum bulliri aquâ dicimus, cum se dilatat, ita tum charitas fervere censenda est, cum ad opera, quæ supererogationis appellant, se extendit.

Cæterum seu ferveas, seu ad instar glaciei te sentias; nec oratio tibi sapiat: ne propterea ab orando desiste. Qui ob humores è cerebro defluentes ciborum saporem non percipiunt, non ideo ab edendo abstinent, sed vires cibi virtute reficiunt, etsi ejus gustu minimè recreentur: idem emolumentum ab oratione aridâ & inspidâ, sed constante & perseverante recipies.

§. 4.

De certis casibus, quibus ad orandum homo obligatur.

IN gravi ad peccatum tentatione hominem ad subsidium à Deo postulandum obligari insinuare videtur S. Thomas: agens enim de quibusdam, qui se à tentationis magnitudine superatos in pœnitentiæ tribunali accusant; dicuntque se jejunasse, pugnasse, orasse, & nihilominus sufficienti auxilio destitutos in peccatum consensisse; graviter illos redarguit, quod lapsum in tentationis importunitatem, & cœlestis subsidij defectum rejiciant, cum suam potius in evitandis occasionibus negligentiam, & in auxilio petendo inconstantiam, & teporem agnoscere illos oporteret: Deum enim mendacem faciunt, qui dixit: *Clamabunt ad me, & ego exaudiam eos. & Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. & Petite & accipietis.* & S. Paulus: *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet cum tentatione proventam, ut possitis sustinere.* unde infertales non exaudiri, quia tepidè, & sine fiducia ac hæsitantes petunt, neque secum, ut oportet, pugnant,

Opusc. 64.

19.

Ad orationem obligatur homo in gravi tentatione.

Psal. 9.

Math. 11.

1. Cor. 10.

O o o o 2

pugnant, ac in petendo auxilio non satis constanter perseverant; ad Deum cum præsumptione recurrunt, quasi ad primam petitionem exaudiri mereantur, superbiaque sua Deum contra se irritant, ut ab eo potius deserendi, quàm juvandi videantur: lapsus ergo ad eorum superbiam & negligentiam est referendus, de qua potius accusare se, quàm de Deo conqueri deberent. Ita sanctus Thomas, qui inter alia tardum ad orationem recursum condemnat.

20.
Qua si vincitur, sibi adscribat.

L. de Eccl. dogm. c. 6.

L. de nat. & gratia.

Egemus enim ad ea, quæ salutis nostræ sunt, rectè procuranda, ut monet S. Augustinus, divinis auxiliis, quæ non aliter quàm orando, obtinere possumus. Qui proinde alibi nos excitat, ad id, quod possumus, exequendum; & ad auxilium pro iis, quæ non possumus, flagitandum. Unde officio suo deesse censendus est, qui in similibus ad orationem animum non applicat. Quis enim negare audeat, hominem demonis impulsu jam in præcipitio lapsus proximi constitutum, si continuo opem de cælo non imploret, peccare graviter, & aut præsumptionis, quæ viribus suis nimium fudit, aut socordiæ, quæ ad Deum præsentem, & ad juvandum paratissimum non accurrit, labem contrahere? Similem ad orandum negligentiam cum aliis Doctoribus

gravis peccati damnat Suarez, Christusque ipse ad illam excutiendam, & ardentem, perseveranterque cæleste subsidium implorandum nos exemplo Amici pauperis tres panes postulantis, & Chananæ pro filia supplicantis hortatur Christus, qui sibi in perseverantia orationis, à qua vinci se patitur, multum placet. Ne ergo aut tædio, aut dissidentiâ, aut impatientiâ ab orando desiste, dabit Deus, quod petis, vel aliquid melius, ut ait S. Bernardus, perseverantiamque tuam duplici merito, fructuque coronabit.

§. 5.

De laude Dei.

Hortatur nos Psalmus, inquit Psal. 134. 21. Laudamus te Domine. Augustinus, hortatur nos Propheta, hortatur nos Spiritus Dei, hortatur nos ipse Dominus, ut laudemus Dominum. Quid justius? quid dignius? quid gratius? laudate servum Dominum, ut esse mereamini & filij. Si cogere offerre taurum, aut hircum, aut arietem dignum Domino, & non inveniens fatageres, dices Deo: Volui, & non habui: si linguam non haberes, & verba à te quæreret Deus, dices etiam forte: Laudare non possum, quia linguam careo. Nunc verò, quia

cor

Psa. 55.
Psal. 88.

cor quærit, cor inspicit, & intus testis est, iudex, approbator, coronator; sufficit ut offeras voluntatem: corde laudas, corde benedicis, corde in aram conscientiæ victimas sacras imponis; & impletur illud; *Voluntariè sacrificabo tibi*: & illud aliud consequenter acquiritur: *Placebit Deo sacrificium illud laudis, super vitulum novellum cornua producentem, & ungulas*. Si placuit laus illa, quam Job in afflictione reddidit, Sicut placuit Domino, ita factum est, sit nomen Domini benedictum; hæc sunt gemmæ & divitiæ pauperis: ita sollicitè nos ad sinceram Dei laudationem Doctor hortatur: Sed & Deus sacrificium laudis, inquit, honorificabit me; & illiciter, quo ostendam illi salutare Dei. Quid ad nos ad laudandum Deum inflammandos excellentius dici potest, quam ut summa salutis nostræ in laude Dei collocetur? Audiamus Belarminum de hoc inquirentem & respondentem. 1. Quia ut laus plena sit, & in conspectu Dei grata, inquit, à corde Deum amante proficiatur oportet, sitque æternæ beatitudinis inchoata quodammodo laudatio. 2. Quia si qui simpliciter orat, apud Deum mercedem acquirit, longè plus gratiæ is, qui eum laudat, sibi conciliabit. 3. Quia Dei laudatio animos nostros à terrâ in cælum

Psal. 49.
22,
Quia ab
hujus lau-
de illius
salus pen-
det.

sublevar, nosque choris immiscet Angelicis. 4. Quia laus ab amore gignitur; nec Deum laudares nisi amares; actum etiam justitiæ, gratiæ animi exerces; quia laus benefactoris est quædam beneficii compensatio. Concurrit etiam fides, & animi se humiliantis abjectio; hinc illa S Joannis Baptistæ demissio, quâ se dixit indignum qui corrigiam calciamenti in Christo solveret, in magnam Christi laudationem redundavit. S. etiam Augustinus super illud; *Laudate servi Dominum*, audacter pronuntiat servos: si non lauderint Dominum, superbos, ingratos, irreligiosos futuros.

Hugo de S. Victore, Cùm prolixas Dei laudationes in Psalmis legimus, tum ait cor nostrum dicere nobis admirando se amare, & amando admirari: atque hæc est beatorum æterna occupatio, qui eum, quem sempiternè amabunt, sempiternum etiam cum voluptate laudabunt; nulla erit defatigatio in laudando, quia nulla erit in amando; amor tranquillus & jucundus parem laudationem procreabit; atque inde nostra existet felicitas. Non enim laudares, inquit Augustinus, nisi amares; non amares, si nihil inde haberes; amas & laudas æternum tuum bonum. *Laudate Dominum*, ait Vates Regius, *quia bonus est Dominus*. Breviter, inquit Augustinus,

L. de modo
orand.23.
Hæc occupatio
beatorum.

O o o o 3 stinus,

stinus, explicata est laus Domini Dei nostri: non invenies melius, quod de illo dicas, nisi quia bonus est Dominus: si tamen intelligas propriè bonum, à quo sunt cætera bona, omnia enim bona ipse fecit; ipse est bonus; quem nemo fecit: illo bono suo bonus est, non aliunde participato bono: ille à seipso bonus est non adherendo alteri bono: mihi autem adherere Deo bonum est; qui non eguit quo fieret bonus; sed eguerunt illo cætera ut fierent bona. Vultis audire, quàm singulariter ille sit bonus? Dominus interrogatus dixit: Nemo bonus, nisi solus unus Deus. Hanc singularitatem bonitatis divinæ & præterire breviter nolo, & commendare congruè non sufficio: metuo ne si hinc citò transiero, ego ingratus inveniar; item metuo ne hoc cum explicandum suscepero, sub tantâ Dominicæ laudis sarcinâ defatiger. Sic tamen fratres accipite me & laudantem, & non sufficientem, ut etiamsi non impletur illius laudis explicatio, acceptetur laudatoris devotio: approbet me ipse voluisse; ignoscat non implevisse. Ineffabili dulcedine teneri cum audio: Bonus Dominus: omnia alia bona dico cum suis nominibus; dico enim Cælum bonum, Angelum bonum, hominem bonum: ad Deum verò cum me refero, puto

nihil melius dicere; quàm Bonū: Bonum bona faciens. Sicuti est propriè, sic & bonus est propriè. Hactenus S. Augustinus qui hoc modò laudare Deum in magnis Dei beneficijs reponit, dum super illud: *Labia mea laudabunt te*, dicit: Non te laudarent labia mea: nisi me præcederet misericordia tua, dono tuo te laudo, per misericordiam tuam te laudo. Non enim possem laudare Deum, nisi mihi donaret laudare se posse.

Si verò quis quærat de quibus potissimum laudandus sit Deus, habet à Beatis in cælo degentibus Deumque in Apocalypsi laudantibus assignatam materiã. Propter Essentiæ suæ, & Majestatis præstantiam; quâ omnis laudis principium, & finis constituitur, cujus comparatione nihil laude dignum existat, & cujus celsitudo, & excellentia omnem laudum copiam, & laudandi facultatem excedit.

2. Sapientiam, cui nihil incognitum, nihil absconditum, nihil impervium, quæ omnia disponit, ordinat, regit, & omnibus providet, quæ omnis sapientiæ fons est & origo, & cujus comparatione omnis sapientia, ignorantia est.

3. Potentiam, quâ omnia potest, cui nemo resistere valet, qui pro mensurâ & beneplacito rebus à se creatis aliquid posse largitur,

24.
Et magni
Dei bene-
ficiam.

Psalms. 64.

Cap. 7.

25.
Laudis di-
vinæ obje-
cta sunt o-
jus attri-
buta.

gitur, eorumque vires pro libito auget, minuit, & extinguit.

4. Sanctitatem: omnis labeculæ expertem & incapacem, omnium virtutum perfectione consummatissimam: à qua omnis sanctitas promanat, & quantumvis eximia, si cum illa conferatur, nulla est; sed potius imperfectio est.

5. Bonitatem, quæ à se ipso bonus, imò ipsum Bonum, à quo habent cætera quod sint bona, & cui comparata bona dicenda non sunt; quia nemo bonus, nisi solus Deus: & cui proinde omnis cæteris adhærere bonum est.

6. Majestatem, omni honore, reverentiâque, & adoratione dignissimam; coram qua curvantur, qui portant orbem; cujus unicus nutus omnium Regum terror est; & in quo, & propter quem, & excellentiam ab eo communicatam colitur quidquid veneratione dignum est.

7. Benignitatem, liberalitatem, benevolentiam, ac munificentiam; quæ velut bonorum omnium fons in res à se creatas inexplicabili gratiarum abundantiam continenter profluit, nullam unquam profusione exhauriendus; quæ minima nostra obsequia, licet supremo jure sibi debita, infinitâ mercede compensat.

Adjunge his septem laudum titulis plures alios, quos per sacras

paginas sparfos invenies, neque unquam, si fieri potest, cum laudando satieris; cum hoc sis, quod potissimum illi debes; & quod totâ æternitate in cælis es redditurus. Imò suadeo, ut ad vota licet impossibilia transilias, optesque; cor tuum cælum Empyreum esse; in quo omnes beatorum omnium laudes sine interruptione personent; imò optes hujusmodi cordium milliones in tua esse potestate, quos in Dei laudibus indefinenter occupes: quæ etsi nunquam effectum sortitura probè scias, habent tamen suum apud Deum meritum, & præmium: præsertim si ab ingenti erga illum amore proficiantur: si enim tot odiorum & blasphemiarum milliones singulis momentis multiplicari optares, quot contra Deum à Dæmonibus & damnatis apud inferos proferuntur, grande proculdubio scelus admitteres; ingensque supplicium ob tantam Deo irrogatam injuriam promeritus esses. Ita à contrario de laudum votis, etsi impossibilibus, eorumque bonitate, & apud Deum gratiâ, & præmio existimandum est.

In Rege Davide, eximio Dei laudatore, vota quædam, & desideria laudum conspicimus, quæ etsi vires humanas excedant; hanc tamen habent gratiam, quod ingentem erga Deum amorem, & gratum

26.
Et vota
etiam im-
possibilia,

27.
Qualia in
Davide,

gratum animum, & ad omnia devotum obsequia restentur. Invitat ipse res omnes creatas, ut ad Deum laudandum secum concurrant, & eas omnes, quasi divina Majestatis, potentiae, ac bonitatis preces intueretur; videtur ex omnibus harmoniam concentumque efficere velle, Dei laudes continuo personantem: nam, ut ait S. Augustinus, ista contextio creaturae, ista ordinatissima pulchritudo, ab imis ad summa conscendens, à summis ad ima descendens, nunquam interrupta, sed dissimilibus temperata laudat Deum: vox quaedam est terrae, ipsa species terrae: mundum istum atende, decorem habet: hinc vivis in isto decore, in ista pulchritudine prope jam ineffabili; vivunt tecum & vermiculi, & mures, & omnia terrae reperta & serpen-
 tentia omnia ista vivunt tecum in decore isto: quale decus regni, ubi tecum vivent non nisi Angeli? Hactenus Augustinus: idcirco S. Bernardus ad Deum laudandum transferebat se cogitatione in caelum, ut Angelis permistus laudaret Deum; aiebatque nihil æquè repræsentare statum beatorum habitantium in caelis, quam alacritatem hominum Deum laudantium in terris.

Psal. 144.

Serm. 21. in Cant.

V. DISSERTATIO.

De animi tranquillitate, & pace.

Pax nomen est amabile; multis est in desiderio, sed quia non queritur ut oportet, non obtinetur, & possidetur, ut obtineri & possideri potest. Intelligentia à suis aberrationibus coercenda, frænanda voluntas, appetitus uterque tam concupiscibilis, quam irascibilis sub rationis disciplinâ continendi; passiones affectionesque utriusque moderandae: amor, timor, gaudium, tristitia, spei, dissidentiaeque compedes injiciendae in diversa rapiantur, & omnia tumultibus misceant.

Primo itaque ab intellectu incipiendum, atque ut fidei ductum, lumenque constanter sequatur, nec aliò usquam aberrat coniectum: in quo magnum homini compendium, & emolumentum accedit. 1. Enim actiones merendi vim, & efficaciam accipiunt: sine fide enim impossibile est placere Deo, aut aliquid apud illum gratiae, gloriaeque promereri. 2. Per illam intellectus captivus coram Deo in Sacrificium ducitur, ac ad instar victimæ jugulatur. 3. Ejus operâ, quidquid turbatum exoritur, facile componitur; praefertim

1. Pax animi
obtinetur
si intelle-
ctus fide
regatur.

Et
dus
4.

fertim. Cùm Dei suprema Majestas, ac sapientia; ac summum, quod in homines jus habet, cum summâ clementiâ ac bonitate cō-junctum, ab illâ proponitur, & creditur, nec homini, qui Deum possidet, quidquam decedere, aut nocere posse evidentè ostenditur. Quod cum B. Franciscus Salesius menti altè impressum circumferret, dicebat: Quidquid Deus non est, mihi nihil est: tantaque inde tranquillitate mentis fruebatur, ut nihil unquam illum perturbaret.

2.
Ita sentit
Chrysof.

S. Chrysofostomus Olympiadem nobilissimam faminam varijs, ab æmulis exagitatam injurijs, in omnibus ferè Epistolis, quas plurimas ex exilio ad eam corroborandam elucubravir, ad principia fidei, & alicujus mysterij contemplationem pacandæ mentis gratiâ illam remittit, hacque viâ res omnes caducas luto viliores æstimaturam promittit, additq; epistolâ decimâ, quartâ: se semper dixisse & perpetuo dicturum, animam quæ fide nititur, & in ejus lumine ambulat, nihil in mundo timere præter peccatum, ac de nullâ re, quàm de peccato contristari.

Et Bernardus
Serm.
4. de Asc.

Optat S. Bernardus, ut altas cogitationes, quas fides suggerit, mente circumferamus, earumque præsidio aut nos neque rebus adversis turbandos, neque prospera-

rum amore irretiendos: idem ante monuerat S. Augustinus, dicens: Ibi sit mens (scilicet per fidem in cælo) & hic erit requies. *Psalm. 79.*

Sed cùm omnis animi nostri perturbatio ab amore, aut timore profano nascatur: audiendus est idem Doctor, ut quantum contra utramque in Scripturis sacris fide creditis habeamus præsidij, luculèntè cognoscamus. Corrumperè, inquit, te vult aliquis, ut dicas falsum testimonium: attendisti tu Deum, & dicis in animo tuo: *Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, anima verò sue detrimentum patiatur: Convertit ille se ad incutiendum metum, damnum, expulsionem, cædes, sortassis mortem: si de Scripturis venit tibi in mentem contra cupiditatè, quid prodest homini, veniat etiam contra timorem: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere: perimat iniquitas aliena carnem tuam, dum servet veritas animam tuam.*

Dum pax in terra alicujus rei cupiditate aut amore turbatur, elevet quæso fides mentem tuam in Deum, & dicat tibi, quod idem S. Doctor ibidem. *Quid amas, ut Deum non ames? Dic mihi, ama si potes aliquid, quod ille non fecit. Circumspice universâ creaturam, vide utrum alicubi cupiditatis visco tenearis, & à dili-*

Pppp gendo

gendo creatore impediaris, nisi ex re, quam creavit ipse, quem negligis. Quare autem amas ista, nisi quia pulchra sunt? possuntne esse tam pulchra, quam ille, à quo facta sunt? Miraris hæc, quia illū non vides, sed per ea quæ miraris, ama quem non vides: interroga creaturam; si à se ipsa est, remane in illa: si autem ab illo est; non ob aliud perniciosa est amatori, nisi quia præponitur creatori.

§. 2.

Quomodo pax animi servetur in rebus adversis.

3.
Adversa
in Dei do-
nis nume-
ra,

ERige continuò oculos fidei in Deum præsentem, omnia in-tuentem, moderantem, & dispo-nentem, ita ut propemodum prius attendas ad illum, quam ad malum quod sentis; & crede Pro-pheta dicenti: *Non est malum in civitate, quod non fecit Dominus; ma-lum scilicet pœnæ, non culpæ.*

2. Illud malum inter Dei dona numera: sicut Christus calicem amarissimum tot malis opprobriisque redundantem in Patris sui donis recensuit, dum Petro dixit: *Calicem, quem dedit mihi Pa-ter, non vis bibam illum?* & Paulus Philipenses monet non tantum vocationem ad fidem, sed etiam acerba quæque in Dei beneficiis

reponerent, ac pro illis tanquam pro donis gratias agerent.

Videtur id agnovisse Jobus, ^{Exemplo Jobi.} dum conjugis insipientiam re-darguens dicit: *Si bona suscepimus de manu Domini, mala etiam cur non recipiamus?* innuens ab ejus mu-nifica manu utrumque tanquam beneficium conferri, & postero-ra videri prioribus, tanquam ad salutem utiliora, præferenda. De-ciderat Job, inquit Augustinus, à gloria pristinae lucis temporalium rerum, quibus nitebat ad tempus; deciderat à gloria domus suæ, in stercore sedebat, & confirmavit illum Dominus, ut in ipso gravi vulnere, quo per totum corpus percussus erat, responderet uxori tentanti, quam solam diabolus ipsi reliquerat adjutricem: *Locuta es sicut una ex insipientibus mulieribus: si suscepimus bona de manu Do-mini, mala cur non sustineamus? hæc scilicet mala à Dei manu profecta fidei oculo suscipiebat.*

S. Bonaventura hoc argumen- ^{4. Confilio S. Bona-ventura.} to ad id nobis persuadendum uti-tur: Si quis tibi particulam san-ctæ Crucis, in qua Christus pe-pendit, largiretur, te singulari be-neficio affectum crederes: cur quæso afflictionem aliquam tibi à Deo immittam cruce ista pre-tiosiore non existimas, quando-quidem tribus dumtaxat horis Christus crucem tactu suo san-ctificavit; afflictiones verò tota vitæ

vitâ magno affectu sit amplexatus; imò crucem ipsam, non alia de causâ, quàm quòd affligeret, adamarit? Viro sancto inter afflictiones gementi dixit aliquando Deus: Sufficiat tibi, quòd afflictionem tuam norim, & te amem, teq; liberare possim, si vellem, faciamq; ubi id gloria mea, salutisq; tua exiger. Ita etiam Mariae Dias de frigoris molestiâ querenti dixit: Ego facio, & tu conquereris?

5.
Saltem in
moderato
peccatorum
supplicio.

Serm. 44.
in Cant.

Quòd si mala, resq; aduersas, ut amabiles, & divini in te amoris ac benevolentiae argumenta intueri non potes; aspice saltem ut Iustitiae divinae minoribus malis majora mala redimentis in te singulare beneficium, eamq; fidei oculo intuens, dic cum Augustino: *Hic ure, hic seca, ut in aeternum parcas.* Dic cum Bernardo: *Ego in flagella paratus sum*, sciens me recipere longè inferiora peccatis: vapulem sanè, vapulem, ut malè operans, si fortè verbera in merita reputentur: fortasse miserebitur flagellato, qui bonum in me non invenit, quòd remuneret.

Augustinus super illud Psalmi 58. *Non miserearis omnium, qui operantur iniquitatem.* Hic planè terruit, inquit: quem non terreat, quis ad suam conscientiam rediens non contremiscat? quæ etiam sibi conscia est pietatis; miram nisi aliquid conscia sit etiam

iniquitatis: iniquitas verò omnis parva, magnave sit, puniatur necesse est: aut ab ipso homine penitente, aut à Deo vindicante. Fecisti quòd impunitum esse non potest: cum ergo non punias peccata tua, libenter admitte, ut illa misericorditer puniat Deus: sicque facies ut à duobus malis libereris, & duo bona consequaris; primum malum, nempe penam peccati in futuro reservatam devitas; secundum impatientiam à te amoliris, & per patientiam bonum virtutis, & simul meritum gloriae tibi comparas. Unde agebat S. Chrysostomus: Si vis, malum quòd pateris, non erit amplius malum: age gratias Deo, & malum convertes in bonum: qui impatienter fert, duobus malis gravatur, impatientiâ scilicet, & illo malo, cujus causâ impatiens est. Dum malum mutare non potes, muta te ipsum interius; & actus virtutum coram Deo exerce, illius erga te providentiam & curam lauda, ut solet æger medicum, qui scalpello aut ferro vulnus secat, aut adurit. Tobias profelle piscis illuminante gratias egit Deo; Wenceslaus Rex Bohemiae in captivitate sua idem præstitit, nullo unquam tempore se beatiorem fuisse affirmans; quòd tum Deum mente ferè semper præsentem haberet, antea rarissimè.

S. Augustinus de S. Petro à
Pppp 2 nega-

6.
Vt gravius evites.

Hom. 68.
tom. 5.

7.
Exemplo
Wenceslai & aliorum.

negatione resurgente ait : In sua tribulatione, falsò sese præsump-
fisse didicit, fleuit, & flendo meruit fructuosè nosse quod fuit, & esse quod non fuit. Quod & in se ipso videtur agnoscere, in suis confessionibus sanctus Præsul, dum quamdiù in se mansit, sibi malè fuisse, ait; quando verò extra se abiit, & fide in Deum exsurrexit, in melius omnia fuere conversa.

L. 4. c. 7.

§. 3.

Pacem animi propter peccata non imprudenter amittendam.

8.
Nec pro peccatis quidem pax amittenda.

DE tribus peccatorum generibus, præteritis scilicet, præsentibus, & futuris quæstio agitari potest. Præterita, quæ in pœnitentiæ Sacramento Ecclesiæ Clavibus semel subjecta fuere, cur animum exagitare, & perturbare debeant, non video; cum in symbolo fidei, articulum illum, Remissionem scilicet peccatorum, quotidie recitemus, & credere nos profiteamur: qui de illis tanquam non remissis semper anxius est, qui illa memoriâ retractat, examinat, repetit, non tam ut Deo faciat satis, quàm sibi, videtur certè articulo tam manifesto, de remissione peccatorum debi-

li fide credere. Deus ipse de pœnitente & ingemiscente dicit: Peccatorum ejus non recordabor amplius: cur tu contrarium facis, & peccatorum tuorum non qualemcumque, sed exercruciantem perpetuò alis memoriam? quid quæris istâ anxietate? an tibi placere, an Deo? incipis placere ait S. Augustinus, dum in te odisti, quod odit Deus, & tibi displicet, quod displicet Deo. Sed & S. Chrysostomus: Deum nihil aliud à nobis dicit exigere, quàm confessionem: quasi, inquit, tibi diceret Deus: Dic tu iniquitates tuas, dic non ut condemneris, sed ut justificeris: dic, & nihil quæro amplius; confitere, & mihi sufficit: dic, & totum fero acceptum.

Attende, quæso, ad Dei clementiam, eamque cum peccati tui malitiâ compone. Tua, inquit idem Sanctus, malitiâ mensuram habet, Dei verò clementia & pietas mensuram non habet: cogita scintillam, si in mare ceciderit, num poterit stare, aut apparere; quantum scintilla ad mare se habet, tantum hominis malitiâ ad Dei clementiam, bonitatemque, imò verò longè supra; nam & pelagus licet magnnm sit, mensuram accipit, Dei verò clementia & pietas mensuram non habet. Quin imò, ut alibi ostendit, operat summo opere Deus; teque, ut peccatum

Super
rabol
1000
talentPecca
missi
facien

Psal. 142

9.
Conside
rata Dei
clementia
Hom. 3. de
pani.In a
red
met
Maia
bon
cogi

Super parabola 10000 talentorum.

catum cum humilitate agnoscas, & confitearis expectat, & quod non festines, sed differas, hoc illum molestè habet; paratiorque est ad condonandam offensam, quam tu fuisti ad illam perpetrandam.

10. Peccato admissio tria facientia.

Tria cum in peccatum aliquod incidimus, agenda dicit S. Dorotheus. 1. De illo dolendum, & veniam postulandam. 2. Agendas Deo gratias, quòd peccati cognitionem & sensum, doloremque dederit; & quòd inde humiliandi nos, & infirmitatem nostram profitendi materiam subministrarit. 3. Proponendam emendationem; actionemque quam habemus præ manibus perfectius obeundam; ut inde Deo honor & gloria restitatur, quæ per culpam præcedentem fuit imminuta: atque his pacificè peractis ad instar generosi equi, qui post cespitatione alacrius incedit, etiam deinceps majores ad perfectionem stimuli concipiendi.

11. In almitredo quid metu ero. Isaiæ 43. bonitas cogitanda.

Jam quod attinet ad motum in posterum peccandi, quem fragilitatis nostræ consideratio, & occasionum frequentia hostiumque impellentium perpetui conatus animis nostris imprimunt, audiendus est Deus ipse per suum Prophetam nos compellans: Noli timere, quia redemi te, & vocavi te nomine tuo: meus es tu, cum pertransieris per aquas, te cū

ero, & flumina non operient te; cum ambulaveris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te, quia ego Dominus Deus tuus sanctus Israel Salvator tuus.

Pulchrè S. Bernardus, quantum ad metum omnem à peccatis nostris manantem compescendū valeat divinæ bonitatis cognitio, declarat his verbis: Dico, inquit, omnes ignorare Deum, qui nolunt converti ad Deum. Neque enim ob aliud proculdubio renunt, nisi quia gravem & severum imaginantur, qui pius est; durum & implacabilem, qui misericors est; ferum & terribilem, qui amabilis est; & mentitur iniquitas sibi; formans sibi idolum pro eo, quod non est ipse. Quid timetis modicæ fidei, ut peccata nolit remittere? Sed affixit, ea cruci cum suis manibus: quod teneri & delicati estis? Sed ipse cognovit figmentum nostrum; quod malè assueti, & ligati peccandi consuetudine; sed Dominus soluit compeditos. Fortè ne iritatus immanitate, & multitudine criminum cunctetur porrigere manum adjutorij. Sed ubi abundavit delictum, superabundare & gratia consuevit. Quid vultis amplius? quid jam impedit à salute? Sed hoc est quod dico, Deum ignoratis; sed nec creditis auditui nostro; vellem vos expertis credere;

Pppp 3 quia

Serm 38.
sup. Cant.

quia nisi credideritis, non intelligetis.

12.
R SS. PP.
consilio in
Reg. brev.

Ut ad eandem Dei clementiam in angustijs nostris convertamus oculos, sapē monent nos sancti Patres. S. Basilius multitudinem misericordiarum Dei, & bonitatis ejus magnitudinem sicut animo comprehendere non possumus, ita vult nostram in Deo confidentiam esse sine mensura. Sanctus verò Augustinus animantium irrationaliū exemplo ad eam nos excitat, quos erga parvulos suos tanto amore ferri videmus, ut etiam clamore, & mugitu ad lac exsurgendum eos invitent; qui fieri ergo queat, ut Deus ad misericordiam suam torrentes hauriendos majori nos affectu provocare non existimetur, nec vult malorum nostrorum magnitudine, aut multitudine nos terri. Sanabuntur, ait, omnes languores tui, noli timere. Magni sunt, inquit, sed major est medicus: omnipotenti medico nullus languor insanabilis occurrit, tantum tu curari te sine, manus ejus non repelle, novit quid agat. Deus fecit corpus tuum, Deus fecit animam tuam; novit quemadmodum recreet quod creavit; novit quemadmodum reformet, quod formavit: tu tantum sub manibus medici esto: odit enim repellentem manus suas.

Quid verò is qui ita languoribus

& tentationibus concutitur, ut de tranquillitate mentis dē turbatus, in nescio quam jactationem incidat, tum facere debeat, audiamus apud eundem nobis filium non Ariadne; sed spei divinae subministrantem. Aliquando, inquit, in tribulationibus, atque tentationibus hujus vite, velis nolis, conturbatur anima; quam in illa cōturbatione alloquitur Propheta dicens: *Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me?* quam ut ei auferat, suggerit consilium dicens: *Spera in Domino, quoniam adhuc confitebor ei.* quod si dicat anima: *Quid mihi dicit: Spera in Deum?* revocat me conscientia peccatorum: ego novi, quae commisi: commisisti, verum est: unde tamen speras? quoniam confitebor illi: sicut odit Deus peccata sua defendentem, sic sublevat confitentem: ac spe erecta anima gaudet, & dicit: *Lauda anima mea Dominum.* Ita S. Præsul, id in se expertus quod alijs persuadere conatur.

Hanc verò spem, quæ gaudium adfert, animamque erigit, & in serenitate pacis constituit, in Dei promissis fundari vult idem Sanctus: quia fidelis Deus in verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis. Noluit sibi credi dicenti, sed voluit teneri Scripturam suam sanctam: quomodo si diceret alicui homini, cui aliquid pro-

13.
Qui lapsi
metuit, spe
se confir-
met.

psalm. 144.

14.
In Dei
promissis
fundat.

psalm. 144.

promitteres: non mihi credis, ecce ego scribo tibi: etenim quia generatio vadit, & generatio venit, & sic transcurrunt ista secula, cedentibus, succedentibusq; mortalibus: Scriptura Dei manere debuit, quam omnes legerent, & viam promissionis ejus teneret: & quanta sunt quæ reddidit ex illo chirographo! Si dicat tibi Deus: Lege omnia, quæ in illo tibi promisi; deduc mecum rationem.

15.
Imo &
factis.

Promisi ibi Filium meum unicum, cui non peperci; sed pro vobis omnibus tradidi eum: tum computa in redditis: Promisi ibi per Filium meum pignus Spiritus sancti me daturum, computa redditum: Promisi ibi sanguinem & coronas Martyrum, ubi scriptum est, *Propter te mortificamur tota die, & Assiterunt Reges terra, & convenerunt adversus Christum ejus, & Christianos*; computa redditum: Promisi ipsorum Regum fidem, & reddidi in effectu, attendi ubi promisi: *Adorabunt eum Reges terra, omnes gentes servient ei.* Lege aliud in chirographo meo: *Quoniam fremuerunt gentes, quoniam inimici mei dixerunt mala mihi, hoc est Christo: Quando morietur, & peribit nomen ejus? hæc omnia fecerunt, & dixerunt: Lege quod promisi, cui me solvendo obstrinxi. Prævalebit Dominus adversus eos, & exterminabit omnes Deos gentium terræ, & adorabunt eum unusquisque de loco suo: nempe jam prævaluit, & exterminat omnes Deos gentium terræ.* Ante oculos omnium ponit solutionem debitorum suorum. Quædam reddidit sub majoribus nostris, quæ nos non vidimus; quædam reddit temporibus nostris, quæ illi non viderunt; per omnes generationes reddidit, quæ scripta sunt. Nunquid propter pauca quæ restant infidelis est factus? absit, quia fidelis Deus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis; applica tibi promissiones particulares, de remissione peccatorum, de auxilijs gratiæ ad ea evitanda, quæ passim in Scripturis sacris promittuntur, leguntur, & cum teneas chirographum, confide implendas, quia fidelis Deus in verbis suis. Audi eundem Sanctum te confirmantem sequenti Psalmo super illud: *Nolite confidere in principibus, & in filijs hominum, in quibus non est salus, ut mortalium hominum dimissis promissionibus, ad Deum solum accedas.* Fratres, inquit, magnum negotium hinc accipimus, divina vox tonat. Novo enim modo anima tribulata desperans de Domino, vult præsumere de homine: & cum dicitur illi: *Est quidam homo magnus, per quem possis liberari, aridet, gaudet, erigitur:*

16.
Et porro
faciendis.

16.
Et porro
faciendis.

17.
Dicitur
quod
dicitur

18.
Dicitur
quod
dicitur

p salm. 145

&

& si dicitur illi: Liberat te Deus; quasi desperatione frigescit. Promittitur tibi auxilium mortalis, & gaudes; promittitur immortalis, & tristis es. Promittitur tibi quod liberet te tecum liberandus; & tanquã aliquo magno auxilio exultas; promittitur ille liberator, qui liberatore non indiget; & quasi ad fabellam desperas; vã talibus cogitationibus, peregrinantur; verè misera & magna mors est in eis: appropinqua, incipe desiderare, incipe quærere & agnoscere eum, à quo factus es: non enim deseret opus suum, si ab opere suo non deseratur.

17.
Deus est
adjutor
fortis.

Super Psal.
Qui habi-
tat.
Serm. 9.

O quàm potentem habet adjutorem, qui in Deo solo confidit! Si Deus pro nobis, quis contra nos? Non potest nobis nocere, nisi Deo fortior sit: & quis fortior Omnipotente? Quod intuens S. Bernardus: Ut quid, inquit, cunctamur abjicere spes miseræ, vanas, inutiles, seductorias? & huic uni tam solidæ, tam perfectæ, tam beatæ spei tota devotione animi, toto fervore spiritus inhærere? si quid illi impossibile, si quid vel difficile est, quære in quo speres. Sed verbo omnia potest. Quid facilius dictu? an verò de facilitate non dubitas; sed tibi est suspecta voluntas? planè & voluntatis testimonia credibilia facta sunt nimis; majorem hac dilectionem nemo habet,

quàm ut animam suam quis ponat pro amicis suis: denique quomodo in se speranti desit illa Majestas, quæ tam studiose monet in se sperari: planè non derelinquet sperantes in se; adjuvabit eos, ait, & eruet eos à peccatoribus, & salvabit eos. Quare? quibus meritis? Audi, quod sequitur: *Quia speraverunt in eo.* Dulcis causa, at tamen irrefragabilis: *De quacunque tribulatione*, inquit, *clamaverint ad me, exaudiam eos:* ecce numerosa tribulationes, secundum multitudinem earum, consolationes ejus lætificabunt te, dummodò ad alium non convertaris, dummodò clames ad eum, dummodò speres in eum, nec humile aliquid & terrenum; sed altissimum ponas refugium tuum. Quis speravit in eo, & confusus est? facilius est cælum & terram transferre, quàm verbum ejus evacuati.

§. 4.

Quomodo pax interior in variis animi afflictionibus, aviditatibus mentis & desolationibus, distractionibus, tentationibus, que obtineri possit.

V Irpientissimus, & in remediis animæ sapienter assignandis, sedandisque mentis perturbationibus

Inconclavi
c. 6. §. 4.
n. 1.
18.
Ob tenta-
tiones &c.
opus bo-
num ne
negligas.

tionibus verfatissimus Blofius Ab-
bas Letiensis rectè advertit. Ple-
rosque homines, admodum pios
immundissimis imaginibus, vel
inauditis aduersus Deum & San-
ctos blasphemis ita diuexari, ut
nec unam quidem orationem
Dominicam vel salutationem An-
gelicam absque diabolicis, inquit,
sufurris explere possint: illi, in-
quit, incredibilibus angustiis pres-
si, se quidem multorum crimi-
num reos esse putant, sed coram
Deo veri Martyres sunt. Propter
illas immissiones, pressuras & af-
flictiones, nec oratio intermitten-
da, etsi innumeris distractionibus
obnoxia sit, nec opus bonum ne-
gligendum esse dicit: additque
si propter injuriam tibi illatam,
vel propter maledicta in te, tuof-
que congesta; sive quamlibet
aliam ob causam sentias te irà ve-
hementer commoveri, aut erga
aliquem malè affici, illique in-
videre; & interim multum tibi ipsi
displiceres, ac reprimeres quan-
tum posses, ipsumque per humi-
lem confessionem, atque oratio-
nem expellere, ac mortificare co-
nareris, nullum salutis tuæ detri-
mentum inde accepturum: esset,
inquit, tempestas valida in infi-
ma regione animæ tuæ, sed in su-
prema ratio tranquilla voluntas-
que incorrupta & invicta perman-
neret, Nihil te ab amicitia Dei
alienabit nisi peccato consentias;

ut consentias verò, nec diabolus,
nec creatura alia cogere te po-
test.

Primùm ergo remedium con-
tra huiusmodi cogitationes, &
præcipuum ad pacem servandam
adjumentum est, Deum præsen-
tem, & salutis tuæ amantem in-
tueri, sine cuius nutu nulla tenta-
tio, aut hostilis impugnatio exo-
ritur; ac continuò ejus auxilium
instanter efflagitare, ejus adhæ-
re voluntati, & cogitationes ne
aspectu quidem dignari, multò
minus examine, eas contemptim
præterire alioque mentem aver-
tere, quod quàm sit utile, quoti-
diano exemplo discere potes.

Fac aliquem à circumforaneo,
qui poma aurea, aut cytrina ve-
nalia sportulâ circumfert, invitari
ad emendum; potest ille se habe-
re duobus modis: primò homi-
nem simul cum mercibus con-
temptim tractare, & repellere; si
ille importuniùs agat, & emptio-
nem urgeat, potest perstare in
contemptu, & ad alia se converte-
re; si secundò aut tertio faciat,
non facile deinceps à circumfora-
nei importunitate, quod inde
nullum sibi lucrum promittere
possit, molestias patietur. Secun-
dò potest ad primam invitatio-
nè circumforanei subsistere, po-
ma illa aurea aspicere, manu tra-
ctare, appendere, de pretio qua-
rere, licitari: quæ quia fortè non
ita

19.
1. Sed Dei
præsen-
tem habe.

20.
Non pec-
caturus
graviter
nisi con-
senseris.

Q q q q ita

ita placent, aut pretium excedere videntur, etsi ab illo nota emanant, propius tamen factum est, ut emeret. Primum modum tu tene in tentationibus dæmonis, & à secundo tibi cave: etsi enim sicut alter pomum suum non facit, nisi emat, & pretium numeret; nec tu culpam lethalem admittas, nisi consentias: hujus tamen consensus periculo te exponis, si secundum modum sequaris.

In ejus vita

21.

Aut janua
hosti aper-
tuus.

Interrogatus aliquando Gregorius Lopez vir in totius vitæ tenore, & constanti virtutum exercitatione in Mexico admirabilis, quo remedio contra importunas hostis Tartarci suggestiones uteretur, respondit, pulsanti januam se non aperire, nec quid velit, inquirere; multò minus illum aspectu dignari; sed se in instituto quod habet præ manibus constanter progredi, ac in mentis tranquillitate consistere. Alixiam Congregationis B. V. fundatricem impuris repræsentationibus totos ferè triginta annos mirabiliter infestam legimus, & continuis iisque acerbissimis corporis castigationibus cum hoste pugnasse; numquam tamen de animi pace excidisse, quod post ejus mortem dæmon in energumena sacris verbis adjuratus confessus est: dicens inter tot certamina nunquam potuisse scrupulum menti & de admissio lethali pec-

cato injicere, quo illam de animi tranquillitate deturbaret, eamque magnis in cælo meritis & præmiis ob tot luctas & victorias auctam, & honestatam regnare.

Catharinæ Bononiensis, post quinque annorum cum cogitationibus à dæmone immixtis Andabatorum more in tenebris dimicationem, significavit Christus & Dei Mater, toto illo tempore nullâ graviore culpâ inquinatam fuisse, & toleratas anxietates gloriosius triumphis coronandas: quod in reliquo vitæ decursu ac post illum in corporis integritate, & magna animæ in cælo gloria impletum fuit.

Quicumque igitur hæc prælia præliaris, lorica patientiæ & longanimitatis pectus obarma, & magnis coram Deo submissionis ac resignationis clypeo te protege. Atque in hoc Patrem Balthazarem Alvarez virum sanctissimū, S. Theresiæ in via Spiritus ducem imitare: qui variis mentis anxietatibus & tenebris exagitatus existit, donec se totum divino committeret arbitrio, atque Deo ex intimo animi sensu tria hæc verba diceret: Puniret, ignoscere, remedium adferret.

Idem Sacerdoti de mentis distractionibus inter orandum conquerenti suasit, ut à resignatione sui in manus Dei orationem inchoaret; animumque ad
omne

22.
Loricam
patientie
indue.

L. 5.
Nec
mihi
riga
avis
tu
lien
que

omne Dei beneplacitum paratum offerret: sive ille multum, sive parum caelestis benedictionis largiri dignaretur, certus esset se in humili & resignata paupertate gratiorem illi futurum, quam si sublimis orationis dono potiretur. Ac sicut granum frumenti, nisi moriatur, fructum proferre non potest, ita neminem, qui sibi suaeque voluntati non moritur, dignos aestimatione progressus in virtutum palaestra facturum B. Franciscus Salesius, ut hanc animi inter ariditates, aliasque vexationes patientiam tanquam omnis tranquillitatis internae fontem persuaderet, petiit ab avibus exemplum proferre solitus erat: videmus enim avem ad pernicem ligatam, aut caveam inclusam, quod magis se expedire, & evolare nititur, eò magis excruciar, opus illi esse patientiam, quamdiu herus à pedicis non exsolverit: ita nos cum Deo gerere, si pace frui volumus, oportet: cui conformiter Joannes Davila tria à nobis observanda in istis animi agitationibus ait. Primum, nihil praeter Deum, & te ipsum habere praeculis; Deoque tribue quod Dei est, Bonitatem, Sapientiam, Providentiam, tibi verò quod tuum est, & ex teipso tecum trahis, malitiam, infirmitatem, caecitatem. 2. Ne in via virtutis volando, sed gradiendo, & unum epedibus post alterum pro-

movendo, ac difficili ac laborioso, quantum Deo placuerit; itinere, te aliquid consecuturum existima. 3. Diuturnitas afflictionis, omnisque ratio & modus ex ea emergendi divinae voluntati est permittenda, quae tamdiu ista nos exerceri vult, donec Deum solum omnibus boni fontem esse agnoscamus: si enim continuo tales essemus, quales optamus, votisque nostris responderent interiora virtutum incrementa; peius fortassis tum nobiscum ageretur, quam dum contrariis ventis urgemur, ac deprimimur; tum enim arrogantiam intumesceret animus, & infami latrocinio, quod Dei est, nobis ferremus acceptum, atque in perverſi & ingrati animi vitium abiremus praecipites.

B. Alphonsus Rodriguez in admirabili, quam ad Paulum Maldonadum scripsit Epistola compendiosum ad amorem Dei & animi pacem viam esse ait; si quis Deo ex animo dixerit: Domine Deus, tuus tuique juris omnino sum, fac de me, ut de te tua secundum beneplacitum. Huic vero resignationi S. Theresiae imitatione animi demissionem profundissimam comitem adijunge: totos illos viginti & amplius annos inter summas ariditates exercita pacem tenuit, dum adeo abjecte de se sentit, ut nullam se consolatione dignam existimaret, magnique

Q999 2 be-

24.
Omnia
Deo per-
mitte.

25.
Ex Consi-
lio Al-
phonſi
Rodri-
guez.

23.
L. 5. Ep. 1.
Nec te ni-
mium fa-
tiga ut
avis vola-
tu mo-
liens è la-
queo.

26. Et peccatis tuis adscribe molestias. beneficij haberet loco, quod ad Dei præsentiam conspectumque admitteretur. Agebat illa quod ejus Confessarius in similibus mentis exercitationibus ac derelictionibus agendum monet, ut videlicet has Dei castigationes peccatis nostris debitas agnoscamus: dicamusque Deo; gaudere nos ab ejus suprema Justitia pœnas repeti, quas ejus honori illatæ à nobis injuriæ promerentur, ac paratos nos toto vitæ decursu, & mille annis ultrà eas perferre. Cumque Deus tum libenter in homine sedem, domiciliumque figat, cum illo suo se loco, ordine, & gradu continet, magnum inde solatium animique pacem redundaturum: si Deus anxietatibus & pœnis te exinat; iter infistes, quò te ille ducere voluerit; sin minus, quâ cœperas humiliationis viâ, quæ securissima est, ad æternam quietem gradieris.

27. Te consolatione indignum confitere. S. Catharina Senensis dum impurissimis cogitationibus à Dæmone vexaretur, & à Deo se quodammodo derelictam abjectamque existimaret; ita seipsam compellere cœpit: An te, miserrima mortalium, aliquâ consolatione, aut quiete dignam arbitraris? an non tibi sufficit, harum pœnarum ad mortem usque tolerantiam inferorum pœnas evadere posse? an ut solatia acciperes, & cœli delicijs aliquando fruereris

Deo famulari cœpisti? ne de orationibus, exercitijsque spiritualibus, aut corporis castigationibus quidquam diminue, aut detrahe. Hinc illa diutius in posterum permanebat in templo, Deumque, ut tempestatè sedare dignaretur, orabat: donec tandem, ab eo, quamdiu illi placeret, perferenda se obtulit; cumque Dæmon visibili specie comparens, diceret; se non destitutum donec ab ipsâ consensum extorqueret; respondit confidenter, se ad majora etiam pro Deo suo perferenda paratam esse, sibi que voluptati fore, si pro ejus beneplacito & amore atrocioribus pœnis exerceretur: atque hanc animi magnitudinem & constantiam pax admirabilis est consecuta.

Vides ex his quantum bonum secum adferat ad animi tranquillitatem illud B. Francisci Salesij solemne pronuntiatum: Nihil optare, nihil recusare: nihil optare, scilicet præter Dei beneplacitum; nihil recusare, præter peccatum; cætera, quantumcumque secum vexationem adferant, ferre patienter, & contemnerè.

Cumque sola electio secundum S. Thomam, divinâ adjuvante gratiâ, sit in tua potestate, Dei voluntatem à te, & in te impleri opta; bonas cogitationes, quantum potes, ale; ut quemadmodum monebat vir sanctus è S. Fran-

30.
Oclusa
intelle-
ctus portā
in volun-
tatis arcē
te recipere.

Francisci familia, malè locum jam occupatum inveniunt: quod si hæ pulsent; fac quod alius ex sanctis illis Eremitis suadebat, januam firmiter occlude, nec permittite, ut aditus sit pervius: quòd si nihilominus Deo permittente perfractis foribus Dæmon malorum cogitationum manipulum, qui omniatumultu impleat, immiserit; tu in voluntatis arcem, quam nisi permiseris, irrumpere non potest, te recipere; & cogitationum importunitatem tranquillus contemne: si enim, aiebat B. Franciscus de Salez eas propius inspicere, & examinare volueris, & ad omnia quæ suggerit Dæmō hærendo, attendere, à rebus melioribus continuò abstraheris: temporis jacturam facies; teque parum utiliter discruciaris. Ita illas abjice, ut ne quidem, quid attulerint, voluerintque, intelligas.

A multitudine cogitationum ad unum, quod Christus Martiæ suadebat, fuge; quod in tuæ voluntatis cum divinâ conformatione consistit. Hominem beatum esse dicit Salvianus, cum habet quod vult; & caret eo quod non vult. Quod soli Deo, hominiquè cum ejus voluntate integrè consentienti competit: ad quam dum pervenire nititur Seneca, eousq; se illis aptavit, ut cum aliquid non posset, etiam de

hoc ipso letari se diceret & gaudere non posse id, cujus potestatem Deus sibi sustulisset.

Cum Christus Apostolis suis, in ultima concione post cœnam, pacem apprecatur: non illam à rebus adversis, & malorum tolerantia vult exemptam; sed rebus contrarijs exercitam; iisque superioriorem, quod antea alijs verbis significarat, cum post ingentem malorum seriem prænuntiatam, pro coronide diceret: In patientia vestra possidebitis animas vestras: Quam & Apostolus Hæbræis magnis calamitatibus exercitatis necessariam esse ait, ut Christi in hac, futuraque vita promissiones reportarent. Et ad Philippenses inter adversa confirmandos, optat; ut pax Christi, quæ exsuperat omnem sensum, adversitatum scilicet, custodiat eorum corda, & intelligentias in Christo JESU. Quòd si via impiorum complanata est lapidibus, hoc est difficultatibus obsita, ut S. Spiritus nos monet, cur viam justorum ab ijs exemptam volumus; cum justorum Princeps, & caput per malorum tolerantiam in gloriam suam intrare voluerit: Paulusque ad eandem viam cum humilitate, mansuetudine, & patientia capessendam Ephesios, & in illis nos omnes adhortetur?

31.
Denique
è Christi
Consilio
sustine in
patientia.

Lucæ 14.

Cap. 4.

Ecclesi. 24.

VI. DISSERTATIO.

*Sedecim stimuli ad
perfectionem se-
ctandam.*

1.
Stimuli ad
perfectio-
nem.

PRImus stimulus petitur à Dei excellentiâ. 2. A Christi Jesu exemplo. 3. A beneficiis Dei. 4. Ab ejus promissis. 5. Ab ejus præceptis. 6. Virtutis pulchritudine. 7. Ab exemplis Sanctorum. 8. A satisfactione pro peccatis. 9. A periculis salutis. 10. A jactura temporis. 11. A Dæmonû in nos odio. 12. A Dei judicio. 13. Ab otiosorum supplicijs. 14. A periculo ne à Deo deseramur. 15. Ab ejus spectantis præsentia. 16. A studio animum excolendi.

1. *Stimulus à Dei excel-
lentiâ.*

2.
Ius Dei
excellen-
tia.

QUò is, cui obsequia devo-
visti, dignitate præstat; eò
majori studio ac reverentiâ à te
colendus est, cum Deus Monar-
chas omnes infinito intervallo
dignitate, & Majestate post se re-
linquat; eò etiam diligentio-
rem, debes illi famulatum: & cum bo-
nitate, ac amabilitate longè om-
nibus antecellat; amore etiam af-

fectuque qui omnium aulicorum
erga Principes suos benevolentiam
superet, à te est prosequen-
dus: cumque illi de bonis Prin-
cipis sui impensè gaudeant, & de
malis similiter contristentur: ita
longè ampliùs de divinæ Majesta-
tis honoribus efferi gaudio; ac
de offensis tristitia affici te oportet;
cum inter utroque infinita sit
distantia, atque distinctio. Sera-
phimorum hac in parte sacræ
paginæ nobis proponunt exem-
pla, quos in Dei conspectu faciem
pedesque alis suis obtegere Isaias
vidit, quasi verecundiâ tangeren-
tur; quòd Deum, uti par est, non
amarent; non laudarent; non ve-
nerarentur: quid ergo te facere
oportet, qui beatis illis spiritibus
comparatus, vix ad vermiculi
conditionem assurgis?

Vide quam injuriosus illi sis,
cùm rei alicujus creatæ amorem
ejus in te charitati anteponis. An
non ridiculus esses, si umbram
corporis tui, quàm in solis lumi-
ne obambulans conspicis, plus
teipso faceres? An non desipere
te crederes, si tui imaginem in
fonte, aut speculo representatam,
ut alter Narcissus adamares, oscu-
lareris, & amplexu velles atrin-
gere? An non idipsum facis, dum
rei alicujus amore implicitus, De-
um deseris? An non audis Davi-
dem tibi puerorum stultitiam ob-
jicientem, qui rebus solidis abje-
ctis,

ctis, papiliones persequantur? Filioli, inquit, ut quid diligitis vanitatē, & quæritis mendacium? Sapientissimus Job, & post illum cælestibus visis edoctus S. Paulus ea quæ amas, umbras vocant; quin tu eorum iudiciis tuum conformas? Quin potius cælum mente conscendis, & beatarum mentium erga Deum ambrem, & venerationem fidei oculo contueris, & illa Psalmistæ verba appendis: Magnus Dominus & laudabilis in civitate Dei nostri? Eorum, quæso, te laudibus adjuuge, & modò incipe quod totâ æternitate facturus es.

Cap. 24.
1. Cor. 7.
Psalm. 99.
4.
Cujus famulatus in tuam redit utilitatem.

Perluade tibi, quod S. Augustinus monet, Deum scilicet salutis tuæ cupidum & quodammodo avarum, nec laudibus tuis aut honoribus obsequijsvè crescere, nec vituperijs decrescere; sed totum quod illi amoris & venerationis exhibes, emolumentis tuis accedere. Cole tamen illū, ama, & revere, quia dignus est, & quidquid obsequiorum interiūs, exteriusque colligere potes, ad illum transfer. Nec externo cultu contentus esto, ne sis ad instar parietis dealbati, aut vasis externâ specie pretiosi, quod terrâ argillayè, vel potius luto refertum oculis spectantium illudit. Deum veritatis amatorem in veritate venerare.

7. Stimulus. Exemplum Christi.

Ille suo nos exemplo ad perfectum amorem, virtutumque ardens studium invitat: illum nos intueri continuo vult S. Augustinus, tanquam amoris sponsum, qui animas nostras deformes & peccatorum sordibus inquinatas adamavit, atque ut eas pulchras redderet, tantum laboris, suppliciorumque patienter tulit: cur in laboris communionem pro eadē pulchritudine conservanda, agendaque non accedimus, non tam ut nobis quàm ut illi, qui id impensè desiderat, gratificemur?

Multis titulis corpus & animā Christo debes, non aliter quàm si aliquis Regi suo pro milione auri, quatuor nominibus esset obstrictus, 1. Ut tantam summam furto antè sublatam restituat. 2. Ut damnum, quod majus intulit, compenset. 3. Ut commodatum refundat. 4. Ut emptæ rei pretium persolvat. Quòd si Rex rei familiaris angustias in illo homine intuens, ejusque miseris totam summam benignè remitteret, dummodò duos obolos, quod facile potest, appendat; insulsū & ingratum illū existimares, si illos regi continuo & perlibèter non offerret: Corpus & animam habes, velut obolos, & quos cum injuria Christi, qui pretio

5.
2. Exemplum Christi.
Psalm. 99.

6.
Cui nos debemus.

pretio sanguinis eos sibi vindicavit, diaboli per peccatum oppignerasti; cur non illos statim restituis? Tua vita vitæ Christi comparata sic se habet, sicut vita culicis ad vitam hominis; ille suam pro tua dedit, cur illi tuam vicissim non impendis? Ama me,

Lib. 1. c. 1.

ait S. Brigittæ, plusquam Patrem, & Matrem; plusquam liberos tuos, & quidquid in mundo habes charissimum; quia ego te plus amavi; & amor amore compenlandus est. Sed amandus est Deus, non verbo tantum & linguâ; ut monet S. Joannes; sed opere, & veritate. An tu Regi gemmas adulterinas, & puerilia crepundia offerre auderis? Vide quæso, qualia donaria, qualemque amorem in ara cordis tui singulis diebus repræsentantes Deo. A liberis suis prodigi, & dissipari pecuniam, quam magno labore compararunt, ægerrimè ferunt parentes: quantis angoribus, & supplicijs tibi gratias ad operandum necessarias promeruit Christus, quas tamen seocorditer negligis? Christi in te similitudinem expressissent, si debitè illis uti voluisses: nunc earum neglectus, & contemptio fecit, ut actionibus tuis monstrum potius, quàm Christum repræsentet. S. Gregorius Nyssenus præcipuum Christiani officium esse ait, moribus suis, & quotidianis actionibus Christum exprimere.

7.
Ob paratas tibi o-
pes spiri-
tuales.

De forma
Christia-
ni.

Et quemadmodum non ferrent aulici regis dignitatis tuenda stultiosi, ab aliquo pictore Regis pulcherrimi effigiem deformem exhiberi, quæ apud illos qui Regem formosissimum esse inaudierant, multum de opinione diminueret. Ita nec beati spiritus Christianum moribus inquinatum, & alia omnia potius, quàm Christum repræsentantem æquanimiter non ferunt. Qui se sanguine prognatum regio gloriatur, si scurræ ludibria imitator, injuriam facit Regi, ejusque in se iram provocat. Alexander Magnus ignavo militi, qui Alexander appellabatur; Aut nomen illud, inquit, desere, aut generosius age. Id ipsum tibi à Christo, si Christianismum vècordiâ deturpas, dici existima.

3. Stimulus à beneficijs Dei.

Tunc, ait S. Ambrosius, oblitus visceris Dominum, cum oblitus fueris tui: si autem agnoscas, infirmum te esse, cognosces Deum esse super omnia, & immemor esse non poteris; ut ei debitam reverentiam solvas: Totus scilicet es beneficium; atque totum te, nisi ingrati notam velis incurere, Dei obsequio, amorique debes impendere. Guilielmus Parisiensis nos circumdari beneficijs, tanquam igne copioso existimat;

mat; monstrique adinstar habendum. corda nostra inter tot flammam in amore divino frigescere.

Ipsimet æquum, iustumque esse, ut semper & omni loco, cordibus sursum erectis pro beneficiis gratias agamus, unanimiter in Missæ Sacrificio agnoscimus & confitemur. Cùm enim Sacerdos de hoc in præfatione nos commonet, respondemus: Æquum & iustum est. quod ille confirmat tono altiori pronuntians: Verè dignum & iustum est, æquum & salutare, semper & ubique gratias agere. Nec ad id sufficiunt verba, sed digna tantis beneficiis obsequia requiruntur; quod ut fiat, quatuor mihi exigi videntur.

9.
Quatuor
exigit gra-
titud.

1. Ut beneficia cognoscantur, æstimentur. 2. Ut benefactori gratiæ agantur. 3. Ut ijs ad finem, que in ipse intendit, gloriam felicet suam nostramque salutem utamur. 4. Ut sicut ab ejus insigni erga nos charitate beneficia profiscuntur; ita nos sincero amoris affectu illi famulemur. Quod à feris ratione destitutis factitatum legimus. Leonem in America cum dracone pugnantem juvat vir nobilis illac transiens, tela sua in Draconem contorquens, & Leoni victoriæ ansam subministrans; gratus erga liberatorem suum Leo, illum secutus est, eique ut agnus mansuetus adhæsit, donec herus in Europam rediturus navim conscenderet; cùm

enim in navim à nauclero non reciperetur, & jam navis è portu solveret, avelli se à benefactore suo non passus in mare se cōjecit, navimque quo ad potuit secutus est, donec viribus deficientibus exspiravit. Canes, aquilas, aliisque animalia erga benefactores paribus obsequiis certasse produnt historiæ, ut meritò mortalibus ingratis vitium tam deforme impropere videantur.

Si pauperem & mendicum vir locuples non tantum victu, vestituque sublevaret, sed insuper ob enorme crimen in carcerem coniectum, atque ad furcam damnatum inde venditis omnibus facultatibus suis illum eriperet, atque ejus causâ in extremam se paupertatē redigeret; quomodo hominem tam sui amantem mendicus ille redamaret, ac vicem in eo juvando repēdere conaretur? Plura pro te fecit Christus: O si illa agnosceres, & bene perpenderes! Dixit aliquando ipse sancta Brigittæ: Ego sum Rex ditissimus, qui omnibus do necessaria, nec minùs propterea post datum habeo. 2. Sum mitissimus, qui omnibus petentibus paratus sum dare. 3. Sum sapientissimus, qui novi, quid unicuique debeatur, & expediat. 4. Sum plenus charitate, quia paratior sum ad dandum, quam aliquis ad petendum. An non tanto Regi, tamque amabili omnia à subditis

Rrrr ob-

10.
Idea benefi-
cij divi-
ni à pau-
pere redempto
petita.

L. r. c. 15.

obsequia meritò deferenda? Vide tu, qui unus ex illis, quid hætenus feceris; & quid in posterum facere debeas; præsertim cum te in omnibus laboribus tuis sublevare paratus sit.

4. *Stimulus à promissis quæ Deus fecit servis suis.*

II.
4. A Divinis promissis.

Hanc considerationem magis fecit S. Paulus, qui propterea ad Ephesios scribens: Non cesso, inquit, gratias agens pro vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis ut Deus Domini nostri, Pater gloriæ det vobis spiritum sapientiæ & revelationis in agnitionem ejus, illuminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quæ sit spes vocationis, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in Sanctis.

Christus ipse in Evangelio, quàm sæpè ad omnia relinquenda & ad sui sequelam homines promissis allicit? Samaritanam aquæ in vitam æternam salientis pollicitatione in casses suos pertraxit: S. Brigittæ inter cætera dixit: Si nihil nisi me desideraveris, si omnia pro me contempleris; ego dabo tibi stipendium pretiosissimum & dulcissimum: non aurum, & argentum, sed meipsum in sponsum, & præmium.

Hoc promissionum argumen-

to sæpè utitur S. Augustinus, tanquam ad excitandos animos telopotentissimo. Noli attendere, inquit, quæ iturus sis, sed quod venturus sis: tolerabis dura temporalia, sed ad lætitiâ perventurus es sempiternam: operarius in vineâ deficeret, nisi attenderet; quid esset accepturus. Veterani homines, qui laborant in militia, & versantur inter vulnera tot annos, incipiunt militare à juventute, exeunt senes, ut habeant paucos dies quietos senectutis suæ; quanta dura tolerant, quæ iinera, quæ frigora, quos soles, quantas necessitates, quæ vulnera, quæ pericula? Et non attendunt patientes hæc omnia, nisi paucos dies senectutis quietos illos, ad quos utrum pervenient, nesciunt. At verò labore tuo transacto veniet tibi regnum æternum, veniet sine fine felicitas, veniet æqualitas Angelorum, veniet hæreditas Christi, veniet cohæres Christus. Hinc alibi monet; noli esse piger in labore breviter; & gaudebis incessabiliter: paucos annos labora; cum vivis labora; inde jam requies erit, quæ non habebit finem: Ecce quantum pretium damus, quodammodo unam siliquam ad accipiendos thesauros infinitos; siliquam laboris ad requiem incredibilem. Hortatur proinde, ut opera præmittamus, quàm possumus perfectissima, quia

11.
Ex docti-
na S. Au-
gustini in
Psalm. 116.

Psalm. 116.

quia-totam æternitatem hyeme
hac transactâ in suo vigore, præ-
mio sempiterno coronata perma-
nebunt.

Modò, inquit, cornu popu-
li sui humile est in trituris, in tri-
bulationibus, in tentationibus,
in tunctione pectorum; sed exal-
tabitur, quando vinceret Do-
minus, & ortus fuerit sol iustitiæ
Christus, de quo dicitur vobis,
qui timetis Dominum: orietur
sol iustitiæ, & sanitas in pennis e-
jus: ipse erit æstas nostra: modò
fructus per hybernum in radice
non apparent; æstas procedit, vita
illius clarificatur, procedit honor
filiorum, vestitur vitis in facie, ex
eo quod habet in radice: ibi est
radix tua, ubi est fides tua; ubi
est spes tua, & charitas tua; cum
Christo scilicet in Deo; in quo
vitam nostram absconditam dicit
S. Paulus: & cum Christus appa-
rebit vita nostra, tunc cum illo
apparebimus in gloria.

Coloss. 3.

13. Nec est admittenda animi cir-
ca promissa quædam hallucinatio;
quasi vel propter Dei erga nos
mutationem, aut rerum in pejus
abeuntium difficultatem vacillet
fides; cum ut in Abrahamo, Jo-
sepho, & Tobia in Dei promif-
sis firmitate animi confisis, om-
nia, quæ sperabant, impleta videa-
mus: ut rectè notat S. Chryso-
stomus. Omnium carni & san-
guini adherentium voces sunt:

Licet res
tuæ in pe-
ius abire
videantur.
L. de Comp.

Ubi est spes vestra? Ecce omni-
a votis vestris contraria evenerunt.
Expecta finem, Deumque in pro-
missis suis fidelem reperies.

B. Margareta Columnensis
paulò ante mortem pro ingenti-
bus doloribus, quibus diu exer-
cita fuerat, Deo gratias agens, vel
eo titulo Deum in se beneficium
deprædicabat; quòd multam pa-
tiendi materiam subministrasset,
spiritumque suum in libertatem
asseruisset, juxta Christi promif-
sa, quibus innixa mala in bonis
reponebat: unde sæpe rogabat
adstantes, ut Deo supplicarent,
ne velhilum è doloribus imminu-
eret; sed augeter potiùs: ut pudor-
is & confusionis expers coram
illo ex hac vitâ discedens compa-
reret.

5. Stimulus à præceptis Dei.

DEI voluntas duobus modis
spectari à nobis potest: aut
aliquid præcipiens sub peccato;
aut solum indicans rem aliquam
sibi gratam, acceptamque furu-
ram; nullam tamen culpam con-
trahendam si omittatur: Atque
hoc postremum ad animam Dei
amantem extimulandam satis ef-
se, nemo est qui dubitet. Cur,
quæso, cum Deus aliquid præci-
piens, aut à nobis fieri desiderans;
nobis, non sibi studeat, & com-
modet;

14.

5. A præ-
ceptis Dei.
Duplex
Dei volun-
tas, impe-
rans &
suadens.

Rrrr 2 modet;

modet; nos eodem modo, ut Deo gratificemur, ejus voluntati non obsecundemus? Nihil, inquit S. Augustinus, Deus jubet, quod sibi prodest; sed illi, cui jubet: ideo verus est Dominus, qui servo non indiget. & quo servus indiget: & tamen amicitiam suam nobis offert, qua melius excogitari nihil potest; si ejus jussis obtemperemus. Vos amici mei estis, inquit, si feceritis ea, quæ mando vobis. Quod admirans idem S. Augustinus exclamat: O magna bonitas Dei, cui cum pro conditione reddere debeamus obsequia, utpote servi Domino; famuli Deo, subiecti potenti, incipia redemptori, amicitiarum nobis præmia repromittit, ut à nobis obsequia debitæ servitutis extorqueat.

*Joan. 15.
Serm. 3. de
verbis Do-
mini.*

*15.
Præcepta
servanda
ex chari-
tate.*

In sent.

Psalm. 140

1. Joan. 4.

Amor adhæc præcepta observanda adferendus est, non timor. Nam, ut idem ait, nemo invitus bonum facit, etiamsi bonum est, quod facit; quia nihil prodest spiritus timoris, ubi non est spiritus charitatis. Multi ne progrederentur ad illicita, acceperunt compedes, compede sapientiæ, compedes verbi Dei: quare illos Psalmista dicit alligari vinculis, sed ferreis, & non aureis: ferrea sunt, inquit S. Doctor, quamdiu timet; ament & aurea erunt: timor tormentum habet, ideoque vinculum ferreum est, per quod

pervenitur ad aureum, quia charitas superveniens foras mittit timorem. Nondum diligunt justitiam, sed timent pœnam, & timendo pœnam jam acceperunt compedes; & in vinculis ferreis erudiuntur; à timore incipiunt, finiunt in amore. Ipse præterea contra Cælestinum scribens; nullum præceptum amanti ait videri difficile. Et provocat ad experientiam, ut quicumque invenit laborem in præcepto, ad imperandam facilitatem oret, & mitigata omnia reperiet. Aperiat os cum Propheta, & dicat: Os meum aperui, & attraxi spiritum; quia mandata tua desiderabam. Non ut in cognoscendi desiderio subsisterem; sed, ut gratiâ alas subministrante, ad eorum perfectam observationem transvolarem: sciens, quia tu mandasti mandata custodiri nimis. Aperuit os confitens, quod per se ipse non faceret, & attraxit unde faceret. Nihil enim aliud orat, quam ut præcepta, quæ Deus imponit jubendo, implere faciat adjuvando. Propterea subjungit: Illumina faciem tuam super servum tuum, quasi diceret: Manifesta tuâ subveniendo & opitulando præsentiam. Infunde charitatem, cujus ope, sine angustijs, via quoque ambulatur angusta: Scribe legem tuam in cordibus mortalium, non quam memoriâ teneant, & vitâ

*16.
Al. quam
disponit
timor.*

Psalm. 111

*Et
ca.*

ne-

Psalm. 118.
vers. 12. negligent; sed quam sciant intel-
ligendo, faciant diligendo, in la-
titudine amoris, non in timoris
angustijs; quem servilem appel-
lat Apostolus: alius est enim ti-
mor castus permanens in sæculū
sæculi, quo timetur offendi, qui
amatur: aliter quippe timet adul-
tera virum suum, aliter casta: ad-
ultera, ne veniat; casta, ne deserat.
Hunc timorem petebat David,
dum dixit: Statue servo tuo elo-
quium tuum in timore tuo.

17.
Rosa apud
gentiles o-
bedientia:
l. 2. de Isaac
Egnat. l. 5.
cap. 6. Quam potens autem sit hic a-
mor & timor, ad mandatorum
observationem; patet ex ijs, quæ
in profanis cordibus tam amor,
quam timor profanus potuit. Si
Nictam audimus, apud Chasios
tanta viguit obedientia, ut vel ad
unicum magistratū nutum se de-
rupibus præcipites darent; in a-
quas vel flammis morte contemp-
tā desilirent. Admiratus est id
Campaniæ Comes Henricus in
gente Persicâ ad montem Antil-
banum confidens: ad cujus Prin-
cipem cum divertisset; is, ut suo-
rum ad obediendum alacritatem
ostentaret, nominatim in supre-
ma turri cum alijs excubantem
evocavit; qui continuè è turri
desiliit, & obtritus vitam finijt:
cumque alios eodem modo Prin-
ceps evocare pararet, obstitit co-
mes, & precando ne id faceret,
vix tandem obtinuit.

Scipio Africanus major, ostē-

dens trecentos Romanos milites
se se exercētes, & præterea turrim
præcellam mari imminentem ait:
Nullus horum est, qui non con-
scensâ istâ turri, semet continuè
ex illa in mare præcipitaturus sit,
si jussero. Sapienter cum Pachomio
ratiocinari possumus, cum
unicus Dei nutus tantum supra
mortalium Principum jussa emi-
neat, quantum infinita ejus Ma-
jestas illos antecellit; ejus timo-
rem & amorem ad alacritem quæ-
libet ejus jussa capessenda plus
virium, si ut par est apprehenda-
tur, habiturum esse.

Plutarchus
ad Rom.
Apop.

6. Stimulus à pulchritudine virtutis.

Geminam de virtute senten-
tiam pronuntiarunt Eth-
nici. 1. Tantum ejus esse pulchritu-
dinem, ut si oculis conspici posset,
mirabilem sui amorem in animis
nostris excitaret. 2. Illam esse in
monte constitutam, & non nisi
per ardua & confragosa magno la-
bore ad illam ascendi: commu-
nique ore circumferēbant *χαλε-
πὰ ἰὰ κατὰ*: difficilia, quæ pul-
chra.

Consentit huic pronuntiato
doctrina Christi, qui Rex justiti-
æ, sive virtutum dicitur, quod
in ejus regno non sanguis; sed
virtus nobilitet; & sola honoris

Rrrr 3 &

& dignitatis gradus dispense. hęc primā amari, & quærī vult Christus; & pro ejus tanquam pretiofæ margaritæ acquisitione omnia vendi, amori proprio generosa abnegatione bellum indici; & per cruces continuasque sui victorias constanti animo gradum facere, nec retro converti.

Deus ipse, cui Angeli, tanquam omnium virtutum, & sanctimonix abyssus Sanctus, Sanctus, Sanctus concinunt, ut nos ad eas prosequendas extimulet seipsum pro exemplari proponit dum dicit: Estote sancti, sicut & ego sanctus sum; estote perfecti sicut Pater vester cælestis perfectus est: sed ad tam excellentem imitationem nulli nisi violenti, qui scilicet vim sibi faciunt pervenire unquam possunt.

19. Nihil molliculum, nihil fractū ad laudem pervenit, ait S. Ambrosius, regnum cælorum cogitur, & cogentes rapiunt illud: Virtutem proinde, similem terræ promissionis esse ait, si fructuum ubertatem aspicias, fecundasque ejus proventiones, cogitationum primitias, meritorū vindemiam, quæque frumento vino & oleo replet interiorem domum; sed ad illam non nisi per arentes deserti saltus, & laboriosam circuitionem, multaque cū finitimis bella perveniri posse. Cui consentiēs grandenus eremi incola, ideo

ajebat, non proficimus, quia patientiam non habemus in opere, volumusque virtutem sine labore possidere. Da mihi hominem, dicebat S. P. Ignatius, qui labori continenter te vincendi & domandi seridè velit incumbere, & paucis hebdomadis ego tibi illum Sanctum, hoc est omni virtute instructum reddam.

Expertus est hujus pronuntiationi veritatem magnus ille Barlaam Josaphati instructor; qui laboriosam esse virtutem confessus, eam tamen ubi ad habitum perducta fuerit, vix evelli posse, miræque facilitate in actum ferri ajebat, suoque id confirmabat exemplo: cum enim præsentix divinæ, & contemplationis habitum jam acquisivisset, mentemque interdum vellet ad alia divertere, tantam in eo difficultatem, molestiamque percipiebat; ut id nullo modo ab animo impetraret qui ad contrariam cogitationem inflecti non poterat, & continuo ad Dei præsentis contemplationem cum voluptate revolvebat.

Quid plura! quod asperum, hispidum & horridum est in acquisitione virtutis, id, illa jam paratā, in plenos voluptatis latices redundat, animamque admirabili suavitate perfundit: testatur id egregius inter Christianos Japon, qui post quatuor annos tetri carceris,

Ad quam molliculam pervenit.
L. 3. Ep. ult.
L. 2. de Abraham.
c. 7.

20.
Barlaam
experien-
tia,
c. 19. c. 21.

21.
Sed spiritus
abeunt in
rosas.

ceris, in epistola ad amicum, inter cetera ita loquitur : Jam video, irrisiones, contemptus, carceris molestias, opprobria, reliquaſque molestias regum opibus, & coronis esse antepohendas ; quadriennium exegi in ergastulo, & vix unum diem ibi me fuisse existimo: ita sensus intimæ voluptatis omnem carceris amaritudinem absorbit.

7. Stimulus, Sanctorum exempla.

22. Exempla Sanctorum. In vita.

In Conf. Quæ sunt potiora verbis.

In prologo. Barlaam.

Hortabatur S. Antonius, ut ea sibi frequenter ante oculos ponerent: Recordamur, aiebat, quæ sancti quique fecerunt, ut exempli memoria animum incitet ad virtutem, refrænet à vitiis. Hærentem in primis conversionis initiis ob difficultates S. Augustinum, cælum ipsam ostensis puerorum puellarumque exemplis animavit, hoc solum ingeminans: non poteris quod isti, & ista? Exempla præceptis potiora plerique antiquorum censuere, quod S. Joannes Damascenus hoc probat argumento: Siquidem, inquit, si cui difficilis via in eunda est, non perinde quisque monendo ac cohortando persuaserit, ut eam ingrediatur, ac ostendendo multos eam confecisse ac tandem percommodum diverso-

riū nactos esse, Tertullianus hæc in parte Ethnicos laceffit. Multi, inquit, inter vos ad patientiam doloris hortantur, Cicero in Tullianis; Seneca, Diogenes, Pyrrhus, Callinicus; nec tamen tot verba inveniunt discipulos, quot Christiani factis docendo.

In Apol.

Zeno Philosophus, de animi immortalitate disserens, aiebat ad eam sibi persuadendam plus habere virium Indi Philosophi exemplum, qui ut illam probaret, se publicè flammis extracto rogo consumendam tradebat, quàm aliorum Philosophorum prolixæ ad eum veritatem stabiliendam disputationes. Cicero etiam plus Reipublicæ detrimenti adferre Principem malo exemplo, quàm peccato asseruit: quia peccatum non vulgatum soli Principi nocet, exemplum ad plures transit. Ad eundem modum Sanctorum exempla plus Ecclesiæ prodesse existimo, quàm opera intra humilitatis latebras recondita.

Sive bona.

De legibus.

Sive mala.

Hoc in se expertum S. Franciscum affirmat S. Bonaventura: Ex recordatione, inquit, Sanctorum, tanquam lapidum ignitorum, in Deificum recalescebat incendium. Hoc de se prædicat etiam S. Augustinus: Exempla Sanctorum, inquit; quos de nigris lucidos, & de mortuis vivos feceras, congesta in sinum cogitationis nostræ, urebant, & consumebant

23. Patet in S. Francisco.

In ejus vita.

Conf. s. l. 9. c. 2.

Et S. Ignatio,
 mebant gravem torporem nostrum, & accendebant me valde; quod in S. Patre nostro Ignatio luculentè probavit insignis illa electione piorum librorum, in quibus Sanctorum exempla continebantur, ad meliorem vitam capeffendam eosque imitandos deliberatio, & singulare propositum. Rectè enim S. Jacobus eos nobis similes fuisse ait, passibiles, & communibus mortalium infirmitatibus expositos, ut non arbitremur esse supra vires nostras, quod illi, aspirante divinâ gratiâ, ausi sunt; cum idem sit futurus adjutor Deus, qui ad similia audenda eorum exemplo nos provocat, & paria gratiâ suâ pollicetur adjumenta. Quod ipsum dæmoni respondit S. Apollonius, cum ab operibus heroicis exemplo Sanctorum patrandis deterere illum diabolus conaretur.

24.
 3. Satisfactio pro peccatis.

8. Stimulus: pro peccatis commissis satisfactio

Cap. 6.

Ibid.

SANCTUS Paulus ad hanc satisfactionem Romanos exhortans: Sicut exhibuistis, inquit, membra vestra servire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibete membra vestra justitiæ in satisfactionem: in quo dicit, humanè se cum illis agere, quia, ut rectè advertit S. Chryso-

stomus, æquum esset, ut diligentius ferventiùsq; serviretur Deo, & justitiæ; quàm dæmoni, & peccato. Nihilominus, ut benignè vobiscum humaniterque agam, si propter infirmitatem carnis, amplius non potestis, inquit Anselmus, saltem tales estote in fructu bonorum operum, quales fuistis dudum in actione vitiorum, ne debiliores vos habeat sancta libertas, quos in carne validos habuit usus terrenæ voluptatis. Quemadmodum ad peccandum nullus vos cogebat timor; sed ipsius libido voluptasque peccati; sic ad justè vivendum non vos supplicij metus urgeat, sed delectatio ducat, charitasque justitiæ: in iniquitate secuti estis voluptatem, nunc pro justitia debetis tolerare dolorem.

Plus exigit Propheta Baruch: Sicut fuit sensus vester, ut erraretis à Deo, ita decies tantum convertentes, vel conversi, requiretis eum: Græca vox δέκαπλάσιός, decuplicate, vel decies amplius querite Dominum: Delicati mei, inquit, ambulaverunt vias asperas; ducti sunt, ut grex direptus ab inimicis: nunc validiores Dei beneficio effecti omnia illa in decuplum resarcient.

David peccarat oculis, & libidinose faminae aspectu, indeque secuto adulterio & homicidio divinam Majestatem violarat; cui ut

Cap. 4.
 Exigente
 id Pro-
 pheta

25.
 Et suscitavit
 David
 exemplum.
 Psal. 118.

ut faciat satis, oculos sceleris auctores continuis lachrymis corrumpit. Exitus aquarum, inquit, deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam. Sed ad tanti criminis satisfactionem hoc non videtur satis: propterea dicit, Anticipaverunt vigilias oculi mei, quasi diceret: Antequam vigilie militares inciperent, oculis ego excubias ad orandum, & mente potius, quam ore gemendum, indixi. Turbatus sum, & non locutus. Denique oculos meos à malo usu, in bonum converti; oculi enim mei semper ad Dominum, non ad terrena, ut antè; sed ad Dominum, quem deprecari non cesso pro remissione præteritorum, & sciã in futurum emendatione, dicens illi: Averte oculos meos ne videam vanitatem.

26.
p. 118.
Et Christi
consilio.
l. 1. c. 2.

Ad similem satisfaciendi voluntatem, laboresque plurimos isto sine subeundos animat S. Brigittam Christus: Si, inquit, laboris, & infirmitatis pondus times & vereris; cogita, quam grave sit ardere in igne. Quid mereris, si aliquem Dominum temporalem, sicut me, offendisses? Ego enim, etsi te toto corde diligam, tamen contra justitiam ne in uno quidem puncto faciam, quo minus sicut in omnibus membris deliquisti, ita & in omnibus facias satis: tamen propter voluntatem

bonam, & emendandi propositum justitiam cum misericordiã commuto; remittendo graviora supplicia pro modicã emendatione. Amplectere itaque libenter modicum laborem, ut mundata citius ad præmium magnum pervenias: decet enim spontam cum sponso fatigari laboribus, ut tanto majori fiducia, cum eo requiescat. Contra Babylonem scelerum multitudine contaminatissimam audita est vox de celo dicens: Quoniam pervenerunt peccata ejus usque ad cælum, & recordatus est Dominus iniquitatum ejus: reddite illi, sicut & illa reddidit vobis, & duplicate duplicia secundum opera ejus: in poculo, quod miscuit vobis, miscete illi duplum: quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Cogita tantumdem tibi duci, ut præteritorum annorum offensas facias satis, & fortiter eas suscipe & amplectere.

27.
Et Monachi
praxi.

Id agebat ex illis sanctis eremi incolis unus: qui dicebat se relictis sublimioribus contemplationibus, quibus se indignum arbitrabatur; semper ante oculos habere peccata sua, tanquam accusatores à dextris & sinistris, supplicii æternis dignissimum esse proclamantes: Hãcque cogitatione ad aspera quæque toleranda sese animabat. Alter verò ex illis,

SSSS

lis,

lis, prius ad divinæ Majestatis pedes prostratus, peccataque confessus; ad Angelorum, reliquorumque sanctorum subsellia descendebat, & ut pro se intercederent, deprecabatur; demique ad inferos usque cogitatione provolvebatur, & inter illic gementes, non, sicut illi, desperabundus, sed misericordiæ divinæ se committens peccata deplorabat; atque ad satisfaciendum se offerebat. Viator qui lentè processit, ubi videt parum solis superesse, vereturque urbe excludi, passus congeminat, ut præcedentis negligentia damnum reparat: factu similiter.

9. *Stimulus: pericula salutis, quibus expositi sumus.*

28.
9. Pericula salutis.

Um aliquis in gravi aliquo periculo versatur, tum demum soporem excutit; ad omnem evadendi occasionem excubat, industriamque diligenter adhibet. Qui per angustum pontem vallis hinc inde, præruptisque præcipitiis horridum incedit, sedulo attendit ubi pedem figat: Nauta, qui per maris sinum saxi latentibus naufragosum cursum tenet, ad clavum vigil excubat: idem nos, ait S. Syncretica, qui

majora inter discrimina vitam aginus; præstare oportet. Addit S. Macarius, Christianum hominem similem ei esse, qui ingentibus thesauris onustus, per silvam prædonibus obsessam iter instituit; qui sub timore degit, & timore, nec flosculis, qui occurrunt colligendis, aut avium concentibus immoratur. Gratia, & animi divitias, medios inter hostes, nobiscum ferimus; an non meritò accusabimur insaniam, si rerum fugientium flores, aut hominum applausus, media inter pericula, consecremur? In medio laqueorum ambulat, ait S. Ambrosius, quos absconderunt tibi in via inimici tui: omnia ergo circumspice; ut effugas sicut damula de retibus, & sicut avis de laqueo. Damula retia aspectus vivacitate declinat; avis declinat laqueos, si ad superiora se conferat, & terrena supervolat; in superioribus nemo tendit retia, laqueos nullus abscondit: ideo cujus conversatio in supernis est, hujus non solet in prædam venire captura.

Notat S. Augustinus demones ubique laqueos tendere; illosque in quotidianis cibi, & potus somnique necessitatibus, in piis etiam erga proximū operibus abscondere, & sæpe non sine suo lucro, nostroque damno. Quod à S. Dominico adjuratus, & per monasterij loca circumductus non celavit.

29.
Hom. 27.
Quorum simile in viatoris thesauri onusto,

Lib. 6.
Hexam.
c. 3.

In consp.
30.
Dæmonibus ubique laqueos tendentibus.

lavit. Quid quod etsi Dæmon inducias concederet, insidiatorem nihilominus, impulsoremq; domesticum circumferamus, à qua plus esse periculi, quàm ab ullo extraneo, existimat S. Bernardus, qui ubi attulit illud Psalmi, impulsus everfus sum ut caderem: Quæris: inquit, quis ille impulsor? non est unus: impulsor Dæmon est, impulsor mundus, impulsor homo. Quis iste homo sit quæris? quisque tui. Noli mirari, usque adeò homo impulsor sibi est, & suimet præcipitator, ut non sit quod ab altero impulsore formides, si ipse à te proprias contineas manus. Manus tua, consensus tuus est. Corpus ad instar navis esse, cujus naucerus sit animus, dictum aliquando S. Brigittæ. Inferiorem hujus navis partem aggredditur delectatio, & homine non satis attente sensum perforat, & aquam sine strepitu immittit & submergit. Adamus, teste S. Chrysostomo, navis erat preciosissimis onusta mercibus, quàm cum unius pomi voluptas perforasset, miserando naufragio, cum tota posteritate periit.

In ejus vi. Nisi adsit timor sanctus, impossibile est, ait S. Egidius hominem perseverare in gratiâ, & qui illo destitutus est, certum habet suæ perditionis argumentum. Nulla è creaturis prolapsa esset, nisi priùs hunc timorem deposuisset.

set. Qui non timet, nihil habere videtur, quod possit amittere.

Causa cur tanta celeritate etiam relicto pallio Joseph fugerit, si D. Hieronymo credimus, fuit; quòd timeret, ne virus paulatim serperet, sicut in morsu rabiosissimi canis evenire solet: vel ut ait S. Chrysostomus, quòd à solo vestis tactu sibi cavendum existimaret, sicut pestilentia grassante, veltem veneno infectam continuo rejicimus. Utinam in rebus animi parem ad pericula salutis evitanda diligentiam afferremus!

10. Stimulus à temporis præ-tio, & jactura.

Tempus non malè mola verfatili nunquam cessanti comparaveris; cui si materiam utilem proterendam, ut frumentum, hordeum, aliudvè hujuscemodi subjeceris; non sine fructu eam tibi restituet: sin verò arenam, aut paleam; & illam corrumpes, & fructu, quem alioquin colligere poteras; tua incuria & vaxordia carebis. Quàm mortalium plerique ad eundem modum in usu temporis miserrimè hallucinantur.

Celebris illa S. Bernardi de temporis bono usu communitio, repeti satis, & inculcarinon potest.

S f f 2 Volat,

23. Sequere imitare fugam Iosephi.

10. Temporis præ-tium.

Serm. de triplici custodia.

85 in Cæ.

31. A simile navi, cujus sentinam perforat delectatio.

In ejus vi.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

10.

33.
Quod ce-
leriter e-
volat.

Lib. de
form. vii.

34.
Cujus
stulta a-
pud ho-
mines
prodigali-
tas.

Doct. II.

Volat, inquit, tempus irremeabile, nec advertit insipiens; quid amittat. Sed quid quaeso amittit? Rem pretiosissimam, quam ad agendam poenitentiam; ad obtinendam veniam; ad acquirendam gratiam; ad promerendam gloriam miseratio conditoris indulget. Adfert deinde triplicis generis hominum exempla, qui tempus opportunum effluere sibi non patiuntur: Agricola sementis; Vinitor putationis; Institor nundinarum; Pauper elemosynae accipiendae. Unde merito desipere judicandi sunt, qui horas multas comparandae felici aeternitati destitutas male collocant. Quam insipientiam quam alte sentiant damnati, idem Sanctus inde colligit, quod totum mundum, si in sua potestate haberent, pro tempore, quod temere perdiderunt, recuperando, libenter essent impensuri.

Mirantur S. Patres, miratur Seneca homines tam rerum suarum ac praesertim pecuniarum avaros, tam prodigos esse temporis, tamque facile petenti ad ambulandum, aut colludendum, aut confabulandum, unam horam aut alteram concedere, cum nulla sit laudabilior avaritia, quam temporis. quod hoc argumento praeter caetera probat Dorotheus: quia si aurum, aut argentum perdideris, quae-

rendo reperire, aut aliud recuperare poteris, perditio temporis irrecuperabilis, & aeterna est.

Quaelibet vitae tuae dies, imò hora ingentis pretij portio est: quae ubi praeterijt, tantumdem vitae tuae perijt, & quodammodo emortuum est. Ut merito id solerter expendens Seneca dixerit: Non repente in mortem incidimus, sed minutatim procedimus. Quod in hunc modum explicat S. Augustinus: Veniente pueritia, moritur infantia; veniente adolescentia moritur pueritia; veniente juventute moritur adolescentia; veniente senectute moritur juvenitudo; veniente morte moritur omnis aetas: quot optas gradus aetatis, tot optas mortes aetatum.

Incipe igitur vel hunc diem, incipe hanc horam, imò hoc momentum. De hoc die quid habes, inquit idem Sanctus: horae minutinae transferunt, futurae nondum venerunt: sed de hac hora quid tones? momenta quaedam elapsa jam sunt, quaedam restantia, nondum sunt: Ergo hoc momento, quod habes, incipe.

Adde ad hunc Stimulum ejusdem S. Patris monitu aliam considerationem; vimirum brevi tibi hinc abeundum, puerorumque tibi occurrentium aspectu id tibi inculcari. Nascitur, inquit, puer ut dicat majori, Quid hic agis? Necessè est, ut qui succedunt, & qui

Eph. 24.

Psal. 121.

Psal. 91.

35.

Seneca
pueris
cite
mori-
entur
hinc
mori-
grandum.

Psal. 64.

qui

36. qui nascuntur, excludant eos, qui se præcesserunt. Ex quo collige, quòd inde efficitur te non longe abesse à termino. Tuus, inquit, ultimus dies longè abesse non potest, ad hunc te præpara; qualis enim exieris de hac vitâ, talis redderis isti vitæ.

Hinc mortem jam in januis inspectans S. Hieronymus, cui in laboribus pro Christo exacta jam vita spem obtinendæ brevi mercedis faciebat: Quàm mihi, aiebat, magnum lucrum est mori, cum me cum Christo victurum in posterum sperem, & vestem corruptibilem deponam, ut induam incorruptibilem & sempiternam?

36. Præstat juvenem mori quàm senem sine profectu vivere.

Quantò melius, optabiliusque sit infantem primis annis innocentie, morte præmaturâ eripi, quàm longiorem vitâ infructuosam trahere! S. Coleta cum illi oblatuisset puerulus nobilis æger, ut suis precibus illum perlanaret, illa malo vitæ usu, perversisque moribus ad inferos præcipitem abiturum prævidens, Deum rogavit, ut è vivis tolleretur. Relatus est ille ad Matrem; & ingravescente morbi violentiâ è vivis ereptus. Mater dolens mittit ad monasterium qui inquirat, quid puerulo factum esset. Ubi quid de illo prævidisset Sancta Coleta, intellexit, & quid pro illo rogasset, acquievit: maluitque

hinc parum vixisse, ut æternum feliciter viveret,

II. Stimulus: Dæmonum insidiæ.

S Petrus ut nos ad sobrietatē, continuamque vigilantiam excitet, Dæmonem nobis proponit ad instar Leonis famelici circumventis, & quærentis, quem devoret: cujus rabies tanta est, ut comparens cum anima mox judicanda coram Christo, audiente S. Brigitta dixerit illi; Angelus tuus, & ego à principio usque ad finem sequebamur animam istam; iste ad custodiendum, ego ad nocendum: ad quam lucrandam, ita cupidus & impetuosus sum, sicut torrens cadens deorsum; & animal consumptum inedia, quod præ fame comedit mēbra sua.

Ad hanc rabiem insidias adjungit, qui propterea, teste S. Ambrosio, serpens appellatur, quia sine strepitu adrepat; & bilinguis lethalisque est; aliusque lingua, & aliud corde meditatur. Ideoque Gregorius Nyssenus ad accuratam in ejus artibus observandis diligentiam nos hortatur, aliamque comparisonem adfer in mediū: sicut enim tinea intra lignum se occultat, & paulatim illud exedendo corrumpit; ita Dæmon: & si-

37.
Dæmonum rabies in homines.

L. 6. c. 39.

38.
Et insidia.

L. 6. Alex.
c. 8. de lib.
de Paradiso
c. 12.

Epist. de
Christiana
profess.

cut ærugo ferro, ita ille nostris operibus adhærescit, & nisi continuo excutiat, malignitatis suæ vestigia relinquit: quod si interiora nostra bene munita reperiat ad exteriora progreditur: ut per illa cor alicujus passionis, ut iræ, tristitiæ, invidiæ jaculo transfodiat; virtutemq; velut thesaurum surripiat.

L. 6. 645.

39.

Et constans op-
pugnatio
qui vin-
cendui.

Dixit aliquando unus è Senibus deserti incolis, se vidisse Dæmones tanquam apes circumdantes hominem, & dentibus in eum stridentes; Angelos verò increpantes. Accedit constans in tentando perseverantia; quosdam enim annis duodecim, alios quindecim, alios verò triginta super eadem illecebra tentasse legimus, secumque in sinu plausisse dū tot laboribus in levem culpam hominem præcipitem egisset.

Fiducia &
Amore
Christi.

Vincendus est, ut ait S. Antonius, fiducia, & amore in Christum; fervens adhibenda est precatio, & præsertim illa orationis Dominicæ particula, *Libera nos à malo*; Græci *ῥαυνοῦ*, hoc est, maligno legunt; qui nullus alius est quàm Dæmon, Contra quem dū H. Elphegus Cantuariensis Archiepiscopus orationis armis se non tueretur, propemodum in extremum discrimen præceps abductus est. Conjectus erat à Danis victoriosus in carcere; adeo Dæmon transformatus in Angelum,

atque à Deo se missum, ut eum liberet, mentitur. S. Petrum eodem modo Angeli subsidio liberatum fuisse memorat: hic mendacem sequitur & torrentes aliquot eo præeunte transgreditur; ac obscuro in loco ante se habens fluvium, & post se carcerem, ab illo deseritur. Hic deceptum se videns, ad preces confugit, & lacrymis perfusus veri Angeli subsidium impetrat; qui hominem verbis castigatum, quod tam facile impostori aures, nullâ prece ad Deum fusâ, præbuisset, reducit ad carcerem brevi post martyrio coronandum.

Vincendus est præterea insignti ad omnia vigilantia. Attende tibi, ait S. Ambrosius ne quando loqueris, implicatus Diaboli fias præda-venantis: attende tibi, ut consideres, quid in te intret, quid de te exeat: non de cibo dico, quod absorbetur, & egeritur, sed de cogitatione dico, de sermone assero: imò omni ego in opere vigilandum puto. Visus est à S. Benedicto Religiosum caputio apprehenso à communi Psalmodia retrahere: à S. Macario alterum eodem tempore palpebras oculorum in somnium claudere; & alijs nonnullis varijs representationibus illudere. Visus est ad instar numerosi exercitus à S. Pachomio insidere arbori, qua novitij S. Francisci ad fenestrâ Religiosi,

40.
Et vigili-
ti cura.

41.
Et Fide.

ligiosii, ut illum ad murmurandum exhortaret; à S. Martino in humeris Brixij, ut ad ingerenda probra animaret. Linguam uxoris Job, & Tobiaë S. Chrysof. Dæmonis organum appellat, qua ad infringendam maritorum patientiam Dæmon usus est. Contra quem meritò nos monet Apostolus uterque Petrus & Paulus; ut fide velut scuto armati procedamus ad præliū, de victoria certi, si fiducia in Deum & oratio, constantiaque non desint: quibus dum contra illum S. Brigitam armat Christus, ira loquitur: nunquid dixi tibi, quod diabolus sine permissione mea, non plus facere potest, quam stramen ante pedes tuos.

12. *Stimulus, ab exactatione reddenda in Dei judicio.*

42.
12. Iudicium particulare subeundū.

Sunt homines meticulosi, qui in hanc de iudicio particulari, ejusque rigore & extremā severitate cogitationem nolunt descendere; contra morem Prophetæ & S. Bernardi cum eo cōspirantem sententiam, qui dicit: *Misericordiam, & iudicium cantabo tibi, Domine.*

43.
Efficax est motiyum ad vitæ emendationem.

Refugiebat hanc divini iudicij cogitationem vir nobilis, qui apud S. Dominicum flagitiose

vita peccata depoluerat, & ut pro peccatis inter alia quotidie in illius tribunalis supremi cogitatione decem salutationes Angelicas percurreret, quavis renitens, acceperat, quod dum facit, in alium virum mutatus vitam cum morum integritate conjunctam ad mortem usque traduxit.

Placet Deo dici istius recordatio. Enoch, teste Judâ Apostolo, ab initio mundi illius memoriam hominibus excitavit. Angeli Apostolos oculis in cælum in Christi Ascensione defixis in eodem hærentes vestigio; ad hujus dici considerationem revocant: Præcursor Christi prædicationem ab illo auspicatur: Christus ipse in parabolis de talento, de decem Virginibus; & alias sæpius torpescerent animos hac velut tubâ ad vigilandum existimulat.

Sanctorum plurimi hoc velut tonitru ad animum formidolos cogitationibus in officio continendum usi sunt. S. Hieronymus Epist. ad Florentiam: Ego, inquit cunctis peccatorum sordibus inquinatus, diebus, ac noctibus operior cum tremore reddere novissimum quadrantem: tatumdem alterum lumen Ecclesiæ S. Augustinus exclamat. Væ mihi misero, inquit, cum venerit dies iudicij & aperti fuerint libri conscientiarum: cum dicetur de me: *Ecce homo, & opera ejus: Ecce nihil*

Deo placet ejus memoria.

44.
Quam fovenerint SS. Patres. Epist. S. Hieronymi.

Augustin. l. 3. medi. c. 39.

hil respondere potero, sed demisso capite, præ confusione coram te stabo trepidus & confusus.

Bernardus *Serm. 16. in Cant.* Profitetur & S. Bernardus ad tanti severitatem tribunalis cor sibi contremiscere: Paveo, inquit, gehennam, paveo Judicis vultum ipsis etiam tremendum Angelicis potestatibus. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, ut præveniam fletibus fletum.

45. Anselmus *ad eam se excitavit.* S. Anselmus in Meditationibus seipsum ad vigilantiam nosque omnes exstimulans; Quid dormitas, inquit, anima tepida, & digna evomi? quisquis non expergescitur, imò non tremit ad tantum tonitruum; non dormit, sed mortuus est. Sed beatum Ephrem

L. de timore anima. audiamus mira de seipso narrantem: cum enim quadam die sæculi vanitates, & mortalium in iis consecrandis vafaniam mente contemplaretur, Dominum in sublimi folio confidentem videre sibi visus est, & simul audire hæc verba de sonantē: O anima, quare mihi seipò non deservis? cur tantà cum negligentia orationes tuas peragis? quare ad meum rigorosum judicium te melius non disponis? quare tot gratis, quas tibi contuli, & quotidie confero, diligentius non respondes? Ego tui causa mortuus sum, ut te mihi sponsam facerem; aliaque beneficia illi repræsentavit, osten-

ditque tantà in luce, quam omni sit dignus obsequio, & quanta sit ingrati animi nota tantum benefactorem vel in minimis offendere; ut dicat se præ timore, & confusione defecisse, & dixisse: Venite montes, & me peccatorem impium cooperite. Ecce quomodo vir sanctus, & tota Ecclesia dum viveret, ab insignis sanctimonie, opinione celebris, ut ait S. Hieronymus, hujus judicij recordatione percellitur, non quasi transeursum & obiter; sed, ut ait Gregorius Nyssenus, tam continuo, ut nulla dici, noctisque pars, nullumque prætervolaret momentum, is quo non vigiles ejus oculi lachrymis conspicerentur perfusi.

Et ne hunc sanctum virum, *L. vita e. 40.* quasi per quandam perterriti animi hyperbolem hæc omnia dixisse arbitremur; audiamus quid de seipsa dicat S. Theresia; Christum Judicem in pulcherrima luce se dedisse illi spectabilem, & in eadem sibi ostendisse quædam venialia peccata, ex quorum aspectu tanto pudore confusa sit, ut horribiles inferorum pœnas ista confusione sibi tolerabiliores esse viderentur, seque pudore cooperitam undequaque, quæsitisse, quo se absconderet: unde infert: Si tantilla lux tanto animum stupore consternavit, quid futurum est in die judicij, quando se clarè ostendet

det illa Majestas, & sceditatem
admissorum peccatorum in aper-
tâ luce contemplabimur.

13. *Stimulus: pœna, quæ
tepidis impendit.*

46.
13. Pœna
parata.
Sunt Deo
odiosi.
Apc. c. 3.

Ingens supplicium existiman-
dum est Dei odium, quod tepi-
dus incurrit: odimus quod vom-
itu ejicimus, & cineribus, aut
pulvere coopertum auferri præ-
cipimus. Tepidum verò à se tan-
quam rem exosam vomendum
minatur Deus; dum Laodicensi
Episcopo hoc vitio laboranti, per
Epistolam minacem, dicit: Scio
opera tua, quia neque frigidus, es
neque calidus, sed quia tepidus es,
incipiam te evomere ex ore meo.
Hinc S. Bernardus: Vereor, ait, ne
te tepidum & nauseam provocan-
tem evomat ex ore suo, qui te
cupit invenire, aut sui considera-
tionè calidum charitatis igne fla-
grantem, aut tui consideratione
frigidum, & aquâ compunctio-
nis ignita diaboli jacula restin-
guentem: dicit enim Christus:
Utinam calidus, aut frigidus esses:
unde infert idem Sanctus, debe-
re te vel esse virum desiderio-
rum cum Daniele, aut dolorum
& scientem infirmitatem cum Jo-
bo, aut contemplationis igne suc-
cendi cum Maria ad pedes Chri-
sti, aut cum Lazaro abdi in sepul-

chro, & in amaritudine animæ re-
cogitare cum lachrymis annos
præteritos vitæ tuæ.

Qualem te paraveris Deo, ta-
lis oportet appareat tibi Deus,
ait idem Sanctus; vigilas tu, vigilat
& ipse, Cujus rei exemplum lucu-
lentum habemus in Sponsâ Can-
ticorum 4. quæ cum Sponso ad-
surgendum invitanti, nescio qui-
bus exultationibus pigritiam suâ
obvelans, januam non aperuif-
set, ac continuo pœnitentiâ du-
cta, sponsum, qui moræ impatiens
jam abierat, per vicos plateasque
quæreret, malo suo experta est,
quanta damna vel exigua negli-
gentia secum trahat: pessulum
enim, quo sponsum ab ingressu
prohibebatur, modicam pigritiam
significare existimat Richardus à
S. Victore; ac sicut magna janua
exiguo pessulo claudi potest; ita
sæpè contingere, ut parvæ negli-
gentiæ magna gratiarum celestium
fluenta sistant: spes aliquid ob-
tinendi, laborem socium desi-
derat.

Hinc S. Augustinus duas alas,
Credere, & bene agere, spei Chri-
stianæ adjungit. Non est satis ad
speranda felicitatis aternæ præ-
mia, si credas, & mali nihil agas;
sed strenuè præceptis Dei im-
plendis laborandum est. Virgi-
nes fatuæ regno excluduntur,
quia providere sibi de oleo per
sociordiam omiserunt: & feralis
Tttt illa

47.
Expertâ id
Sponsa.
Cant. 4.

31.
Dux alas
spei sunt
credere &
bene age-
re.

Præfat. in
Psal. 37.

illa sententia, Ite maledicti, eos in Evangelio ferit, qui egentibus benefacere neglexerunt; impleturque in unoquoque illorum illud Sapientis: Hyeme piger arare noluit, mendicabit ergo æstate: quia enim per hyemem hujus vitæ non satis amoris divini igne incaluit, ut pigritiæ frigus excuteret, & bonis operibus infudaret; in æstate, hoc est in morte (quæ sicut æstas colligendæ messis tempus est, ita operum merces statim à morte rependitur) tum frustra ad extremam mendicitatem se redactum sine ulla subsidij expectatione piger inveniet.

48.
Contra
vera otii
est domus
diaboli.

Dæmon ab homine ejectus, ubi loca inaquosa, in quibus homines, quos maximè odiorum suorum scopos habet, non reperit, redit ad domum unde ejectus fuerat, eamque reperiens vacuum bonis operibus; &, opinione quidem pigri hominis, mundam ac peccatis gravioribus minimè obnoxiam, & vanæ gloriæ tapetiis quasi ornatam; assumptis septem nequioribus spiritibus illam invadit, totque illam miseris replet, ut fiant novissima pejora prioribus. Otium enim Bernardo malorum omnium est receptaculum; & quantum otio demis, tantum te dæmoni subtrahere arbitratur S. Hieronymus.

Pigras animas, & ad bene ge-

neroseque operandum animo dejectas bufonibus similes dicebat esse S. Theresia, qui per terram serpunt, terræque vescuntur; alibi que plures lachrymis dignoscens, quod in pede montis hæreant, qui alioquin, si animos sumerent, in ejus verticem possent evadere: hortaturque filias suas, ut semper generosos spiritus alant, ad futurum Deum, qui earum conatus promoveat, modò cum humilitate & in Christum fiducia ambulant. Neque ullam vidisse se unquam hujuscemodi, quæ à Deo derelicta hæreat in postremis; plures verò paucis hebdomadis magis proficere, quàm alias annis compluribus; adeoque sæpè demiratam, quantum ad consecutionem virtutum valeat animi excelitas, & magnitudo.

14. *Stimulus: Timor ne ob
sordiam à Deo dese-
ramur.*

Formidabile malum est à Deo cæferi, animumque Dei solius cupidum, hoc unice habere in votis ne à Deo vel ad horam deseratur; ait S. Gregorius, quod in quantum, medios inter hostes, periculis versetur, apprimè cognoscat: ideoque suspirantis in modum

dum singulis horis pronuntiare hunc versum: Ne derelinquas me Domine Deus meus, ne discesseris à me.

Qui adest diligentibus, negligentibus autem abest.

Psal. 3. Intellectum tibi dabo, & instruam te in via, qua gradieris, firmabo super te oculos meos. Alios verò dimittit secundum desideria cordis, ut eant in adventibus suis.

L. de Noc. c. 3. S. Ambrosius, ut ad excollandam gratiam, & socordia non amoliendam nos excitet; Divinum, inquit, est quòd beneficia præmittuntur; nostrum quòd mutantur: & quamvis, ut alibi ait, iudiciorum Dei altitudo, humanae intelligentiæ sit impenetrabilis;

L. 2. de vocatione gentium c. 1. hoc tamen in istis nos scire, quòd nostra plectat, dum punit noxios; sua tribuat, cum facit iustos.

51. R. P. Leonardus Lessius gravis, & singularis virtutis Theologus, solitus erat dicere, unicam negligentiam multarum gratiarum, quæ velut concatenatae una post alteram confluxissent, decursibus aditum præcludere; quandoquidem ad uni gratiæ cooperandum adhibita diligentia, ad alteram con-

sequendam viam munisset. Negligenti ablatus talentum in Evangelio legimus, & diligenti donatum; ut negligentiae pœnam, diligentiaque fructum hoc facto cognosceremus. Curavimus Babylonem & non est sanata; derelinquamus eam, dicunt Angeli apud Jeremiam; ut cum Origene *cap. 51.* plerique interpretantur. Babylon, quæ Latine confusionem significat, typus est animæ, quam obsores, & magnam in iis expurgandis negligentiam pudor obruit, & tandem non Angeli tantum, sed etiam ipse Angelorum Dominus derelinquit. Non convertam, inquit per Prophetam suum Deus, scilicet faciem meam, ad populos quos ibi memorat, ut eorum miserere; quia me clamantem, & ad meliora provocantem neglexerunt. An non timere merito tu potes, qui ad tot Dei interioris momentis voces obsurdisti?

52. Audi, popule meus, & contestabor te, si obedieris mihi, non coles alios Deos à me; ego enim sum Dominus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti, & paratus sum novis te locupletare beneficiis, aperi tantum os tuum & novis desiderijs ad me aspira, & te votorum tuorum compotem faciam. Verum, quia his populus iste non intendit, neque ad novos ardores obsequij divini accensus est, vide punitionem: Permissi, *Teste Davide. Psal. 80.*

T t t 2 inquit,

inquit, propter tantam socordiam ferri illos secundum desideria consiliaque illis perniciosissima: quæ inter Dei castigationes acerbissima meritò habenda est, ut propterea dixerit ibidem sanctus Augustinus: Animæ, quæ possessio Dei esse desiderat, nihil horribilius accidere posse, quàm à Deo deserì; suosque propterea exhortatur ut cor suum confitendo, & amando aperiant, ut ab illo, qui fons vitæ est, repleri possit, vacuumque non derelinqui.

15 *Stimulus: Præsentia Dei
semper nos intuentis.*

53.
15. Præ-
sentia Dei.
Psal. 15.

Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne commovear; dicebat Rex ille sanctus: nihil enim in rebus humanis fixum & stabile esse censebat, in quo desideriorum suorum pedem figeret; proptereaque oculos mentis in Deum convertit, ut in omnibus quæ cogitabat, dicebat, agebat, ad illam respiceret; eumque quasi præsentem intueretur, unde firmitatem in consiliis, constantiam in propositis, sedulitatem in operibus, fortitudinem contra pravorum suggestiones & impetus hauriret.

54.
Cujus ob-
livio tene-
bras ef-
fundit,

Hujus præsentia divinæ, & fidei in ea bene concipienda, cre-

dendaque neglectus, quantas tenebras in animam invehat, ostendit S. Augustinus in Apostolis, dum tempestate sæviente, & Christo dormiente, perturbantur, quia scilicet fides in illis dormiebat. Nolite timere, quando tribularis, ne tecum non sit Christus: fides sit tecum, & tecum est Christus. Non ideo putes te deserì, quia quando vis non eripit: qui eripuit tres pueros de igne; non deseruit Machabæos, quos Antiochus gravibus tormentis exercitatos morti dedit: illos Deus eripuit, & hos: Illos, inquit Augustinus, eripuit corporaliter ut infideles confunderentur; hos spiritualiter ut fideles imitarentur; ille est qui hoc agit, ille qui dixit: *Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* Triticum non audes ponere in humidâ terrâ ne putrescat in terra; sursum cor, sursum cogitationem, sursum amorem, sursum spem habe, & ibi non perdes, quia qui servat, & salvat Christus est. S. Cyprianus Tibaritanos ad constantiam tempore persecutionis exhortâs fortissimum præsidium à Dei spectantis præsentia defumit; si enim qui præsentem Imperatore in stadio decertant, ab ejus conspectu ingentes animos sumunt, quanto magis nos accendi oportet cum Deus, qui nos in filiorum suorum recepit numerum, oculos

In Psal.

Memoria excita.

in

in nos defigens, ex nostris certaminibus voluptatem capit, optatque nobis victoriã, ut habeat, quos coronet? quod ipsum alios martyres ad fortiter agendum exstimulans ingeminat.

In Epist. ad Rom. hom. 17. S. Chrysostomus eodem ad nos animandos utitur argumento: Servus, inquit, ad oculos Domini sui respicit, mercenarius ad operis sui Dominum præmia illi daturum: ita nos monet, ut ad Deum respiciamus; quia theatrum nostrum habemus in caelo constitutum; & athleta ubi certat, ibi probari cupit; nos verò in superioribus, ideoque pro illis certemus.

55. Respicendus Deus in actibus omnibus. Homines, ut ait alibi, suo affectu nihil nobis emolumenti adferre possunt. Sed tantum inspicere, quæ facimus, ac inspicendo lædere, laboremque nostrum inanem reddere: *ὁ φθάλμιος δὲ οὐκ ὀφθαλμὸς*, hoc est servitatem ad oculum, humanum scilicet, non divinum, reprehendit Apostolus. Ex animo operamini sicut Domino servientes, & non hominibus.

Hom. 2. Verus Israelita est, ait S. Ambrosius, qui Deum videt, & videri se novit à Deo, & ipsi exhibet cordis occulta, & ab eo probatur ab eo qui non potest falli, qui que simul arbiter mentis est, & facti. Talem fuisse ait S. Eusebium, qui dignus fuit spectari ab Angelis, cum luctaretur ad Chri-

Ad Colos. 3. *1. Luca.* sti bravium ut perveniret; cum certaret, ut in terris vitam Angelorum refelleret. Tales erant Machabæi Martyres, qui ad fratris spectaculum, qui in sartagine crudeliter torrebatur, minimè terrii; sed ad Deum omnia intuentem convertetes oculos, unà cum matre se ad moriendum fortiter hortabantur, dicentes: Dominus Deus aspiciet veritatem, & consolabitur in nobis: si enim in calis gaudium est super uno peccatore pœnitentiam agente, quanto majus erit super uno iusto pro Dei gloria fortiter dimicante? Sponsam in Canticis cum admiratione & gaudio, intuentur Angeli quasi auroram bonis operibus coruscantem, & ad instar aciei bene ordinatæ terribilem hostibus, eosque debellant: quod advertens Regius vates, ut eos similis spectaculi voluptate perfunderet: in conspectu Angelorum se Dei laudes cantaturum profitetur; hoc scilicet ad bene illas concinendas animatus spectaculo.

16. Stimulus. Animi perfectio.

56. Exemplo Machabæorum.
57. 16. Animi perfectio.

Omnia perfectionem suam amant: solus homo, teste sancto Chrysostomo, in animi sui perfectione amanda, se standaque

Ttt 3 que

que tepescere videtur: in rebus, quibus utimur, perfectiora & meliora requirimus, domum, famulos, vestes, tapetijs domum ornamus, & animam sine ornamentis, fœdam, famelicam, ulceribus, perversis affectionibus tanquam rabiosis canum morsibus laceraam relinquimus. Si quis ancillam deformem eleganter ornaret, conjugem verò singularis pulchritudinis detritis centonibus obtegeret & deformaret, eum desipere diceret: hæc tamen communis est mortalium insania.

58. *Quæ impossibilis cū nimia corporis cura,*
Impossibile est animæ perfectioni servire, nisi corporis molliem deteras. Ut enim observat idem Sanctus, animum ex ejus morbo participare necesse est. At sicut dum instrumenti musici chordæ molles, & laxæ sunt, ac minus convenienter extenæ, etiam ars depravatur, & cogitur vitio servire chordarum; sic à corporis mala habitudine multum læditur anima, multisque difficultatibus obnoxia est. Quapropter S. Basilius ad bellum amori proprio indicendum nos hortatur, si animi perfectionem assequi cupimus: quia Deus in sui dilectione divisionem non patitur. Quantum enim rebus creatis, quæ Deus non sunt, amoris impendis; tantum Dei dilectioni detrahas necesse est. Qui statuat ex ligno format, repetitis ictibus lignum

Hcm. 46.

Ad Hebr.

In Ps. 44.

scalpendo dolat, & semper aliquid demit: qui verò penicillo imaginem depingit, colores coloribus adjicit; amori proprio corporique prius cōvenit, posterius animæ, quæ varijs virtutum coloribus pedetentim ad Dei similitudinem conformatur; sicque in illa, quod Christus in Evangelio à suis postulat; Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est.

Ad hanc excolendam accendere nos debet Animæ pulchritudo, quæ talis est præstantiæ, ut omnium cælestium corporum pulchritudinē excedat. Quam si gratiæ virtutumque excellentia expoliat, quid sub Deo ornatus, elegantiusque videri possit, non invenio, si à natura insitam illi præstantiam ita B. Ægidius, & S. Catharina Senensis sunt admirati; ut pro illa conservanda aut instauranda omnes omnino labores suscipiendos esse dicerent; quod ab homine studium adhiberi par est, ut illa ornamentis gratiarum & virtutum, ac gloriæ sempiternæ augeatur? Si ad corpus vermium pabulum comendum, colendumque tantum operæ temporisque passim impenditur; quid animæ tribuere convenit, cui corporis deformitas horrore aliquando fuit, ut historiæ produnt? Obierat aliquis in peccato mortali, & sanctorum precibus, ut illud expiaret, reditus

Ad illam nos viget debet animæ pulchritudo.

reditus ad corpus impetratus illi fuit. Dum verò illud tam deformem, horridumque intuetur, regressum ita refugere, abominarique cœpit, ut nisi Angelus urisset, & aliter fieri non posse assereret, ad id adigi non posset. Regressus in corpus, quadraginta dies sine cibo & potione consumpsit in lachrymis, ac deinde obiit. Corporis animâ destituti deformitas tanta est, ut omnibus horrorem incutiat: animâ verò pulchritudo tanta, ut Deum, ut ait S. Chrysostomus, habeat amatorem. Cur corpore deserto in hâc curas omnes non convertimus? Vellem ut hâc in re audiremus S. Franciscum Xaverium, ejusque consilium, quod Regi Lusitanæ proponi peroptabat, nos ipsi accuratè sequeremur. Ita vir ille sanctus in una Epistolarum scribit: Si Regem à meis amantissimis atque fidelissimis consilijs non abhorre arbitrarer, saluberrimum illi darem consilium: ut quotidie per quadrantem horæ divinam illam sententiam meditando percurreret.

Quid prodest homini si universum mundum lucretur, animâ verò suâ detrimentum patiat: germanam hujus intelligentiam à Deo peteret cum sensu animi interiore conjunctam, & simul precationum suarum omnium vellet illam esse clausulam, Quid pro-

dest homini &c. Tempus est hûc Regi errorem eripiendi, quoniam propiùs, quàm existimat, adest hora, qua illum Rex Regû, & Dominus Dominantium, ad rationem reddendam evocaturus est. Videtur vaticinatus fuisse; quia paulò post Rex obiit.

VII. DISSERTATIO.

De quotidiano patientiæ exercitio.

Vitam habemus agendam in duplici statu; præsentis & futuro. Præsens est laborum, & patientiæ; homo natus ad laborem, & brevi vivens tempore repletur multis miserijs: nascendo matri dolores aggerimus, ipsimet plorando in patientiæ palæstram ingredimur. Christus ipse ab instanti conceptionis omnia hominum peccata distinctè cognoscens, vitam tot doloribus exercitam exorsus est; ut si ejus dolores in singulos mortales partiatim distribueret, non esset qui non magnitudine afflictionis vitam amitteret; ut divinæ potentiæ opus miraculo plenum extiterit, quod in vivis superstes ageret. Si Christus innocens tantorum cruciatuum catenam secum trahat, nunquam nisi ultimo vitæ anhelitu finiendam; quid aliud à nobis criminosi parentis filijs, & proprijs

I.
Hæc vita est patientiæ palæstra.

L. 1. Ep. 5.

Quam Regi Lusitanæ commenda-
vit.

S. Xaver.

proprijs deinde sceleribus infectissimis expectandum est?

2.
Altera
quietis.

Missâ de Requiem demum à morte canitur, & tum in illa ex Apocalypsi legitur: Amodo dicit Spiritus, ut requiescant à laboribus suis; quia ante illud tempus nusquam, & nullibi requies.

Hinc Christus Dominus non vult eum inter discipulos suos numerari, qui non ferat crucem suam quotidie; hoc est continò & per diei decursum non interruptum: hinc Virginem à Beata Dei Matre, quam singulariter amabat colebatque, monitam legimus; ut horis singulis, imò, si fieri posset, singulis momentis, materiam aliquid pro Deo patiendi quaritaret; seque ad eam pacificè excipiendam, quam Deus immitteret, præpararet.

3.
Patientiæ
exempla.

Magna est hac in parte inter viros virtutis studiosos, & alios sui amantes distinctio. Hi velis, remisque, ut ajunt, vel mali umbram effugere conantur: isti ad illa se offerunt; & cum eveniunt, Deo gratias agunt, & ambabus ut ajunt ulnis amplectuntur. Si remedijs utantur, id ut majoribus attemperent, Dei que voluntati morem gerant, faciunt; mali verò levamen nullo modo expectant. Vides hoc in Simeone Stylitâ, & in alia Virgine S. Dominici præceptis ad virtutem edoctâ: qui utrique vermes è corporis ulce-

Vermes
pro gem-
mis habi-
ti.

rosi partibus extractos, in eisdem foveas, tanquam cælo demissas gemmas reposuerunt.

Admiratione dignus est in hoc genere S. Munnus Scotus; cui cum Angelus familiaris dixisset, superbum ipsum, ac propterea humiliari oportere: Libenter, inquit, humiliationem amplectar; Deum rogo, ut eam mihi immitat; quam opto & ab ejus bonitate flagito. Postula, inquit Angelus, & voti compos fies: Deum rogo, ut mihi fatentem lepram toto corpore aspergat. Dixit, & impetravit, totoque septennio magnos inter dolores, & graveolentiam eâ laboravit; quam alter vir sanctus à Deo missus, ut linguâ lamberet, lambendo abegit, hominemque integræ sanitati restituit. Dixit Jobus, dixerunt & alij sanctitate præclari: Quis mihi det, ut affligens me doloribus non parcat? Sed illos heroicos Athletas relinquamus. Nos, quos decerpere patientiæ flosculos, per noctem diemque possimus breviter inspicimus; incipiamusque à decubitu somnoque, & quanta se offerat in illo patientiæ materia dicamus.

4.
Aliæ su-
pende
corpus
cruciam
ratio nes
circa le-
ctum.
aut

Nolo hîc in exemplum adferre S. Euthymium, qui non nisi stans, apprehenso ad tabulatum ligato fune pensili somnum captabat: nolo S. Maurum, qui quadragesimam integram, aut rectus,

Lepra li-
benio ab-
sterfa.

Bollando
in ejus o-
ta 1. Ju.

aut sedens dormituri rebat. Non S. Antonium, qui aut in nuda humo, aut in juncis cilicio cooptertis, quietis paululum delibabat; non S. Vulfstanum, cui scamnum pro lectulo, & liber pro cervicali somni tempore serviebat; neque Paulam Romanam, quæ morbo tentata, humi cilicio subtracto somnum capiebat. Quid nobis infantibus aut nanis ad tantos gigantes? Ne quidem S. Eustratium auferem ad imitandum proponere, qui 75. annos, non nisi supinus aut in sinistrum latus acclinis dormijisse legitur.

5.
Circa
somnia.

Quæ verò circa somnum, & corporis quietem exercendæ patientiæ materia suppetat, ipsa experientia facillè suggeret. Occurrit enim aliqua in cubando incommoditas; vexat capitis inquietudo & intemperies; molestant animalculorum crebriores aculei, quæ omnia ferre patienter, memoriaque recollere coronam Christi spineam; duros & aculeatos flagellorum, quibus laceratus fuit, ictus; lectum crucis acerbissimum; & ferro candenti ignita apud inferos cubilia; atque ab omni querimonia prohibere linguam, Deoque velut duo minuta patientiæ pacato animo offerre, hoc sane in hujus virtutis schola aliquam procul dubio lauream promeretur. B. Henricus Suso,

ne inter cubandum abigendis istis bestiolis admoveret manus, eas ipse alligabat, quin imò chirothecis, quibus aciculæ, aut clavi ferrei inserti erant, eas armabat ut si illis uti vellet, punctorum sensu ab abigendis illis animalculis prohiberetur. Hæc & plura isto tempore homini patiendi studio suggeret Dei amor & experientia.

Tantundem primæ à somno vigiliæ, & subsequens orationis occupatio suppetit. Cum enim Spiritus sanctus moneat, ut horam surgendi non te trices, aliquem abstinentiæ campum aperit; & cum S. Agatho orandi laborem inter primas molestias numeret, habet patientiæ candidatus, quo se exerceat dum de genibus, erecto capite, nulli fulcro innixus, non spuens, non oculos levans, immobilis, cum mentis evagationibus, & cæli ariditate depugnans orationis tempus nihil de eo decurtans constanter transigit.

Quod ad vestitum attinet, muliebris sexus plures multò, quam virilis victricis patientiæ coronas in illo reperiet. Virgo nobilis, quæ corporis, vestitumque elegantiam studiose affectabat, Deo instigante, ut se vinceret, die solemnè in templo inconcinnè amicta comparuit, admirante potiùs mundo, quam ad talem insolentiam applaudente: tantùm Deo

Vuuu pla-

6.
Circa ve-
stitum.

placuit ille triumphator sui animus, ut novis de cælo gratijs auctus integram de mundo reportarit victoriam, nam illa paulò post intra cænobij secreta se includens ad Christi sponsalia aspiravit: è contra D. Maria Ogniacensis matrem ob vestium luxum, aliaque vidit apud inferos, infeliciori longè forte, quàm fuit illa Franciscani, quem detrita vestimenta quibus usus fuerat dum viveret, visa sunt in purgatorio à flammis defendere.

7.
Circa va-
tia.

Alia, & longè major patientiæ seges in quolibet vitæ statu, occultè interdum, apertè sæpius, pullulat, ad quam qui virtuti student, sedulò animum advertunt: Phocyni de nova, eaque fortunata, ut videbatur, affinitate per conjugium contracta gratulabatur aliquando amici, ille novos ostendens calceos, quos induerat; Belli, inquit, videntur vobis isti calcei; sed ignoratis, ubi pedem lædant. Idem de malis occultis sentiebat. Pontifices summi, Regesque fortunæ albæ pulli creduntur, & maximam, quæ in terris optari potest, felicitatem assecuti: plerique tamen ex illis se infortunatissimos judicant, & bubulci sordes sceptris antulerunt.

8.
Nemo in
suo statu
contētus.

Apologus hominum de suo statu, opificioque apud Jovem conquerentem, quot ubique spi-

næ pungant, evidenter ostendit. Quos cum jussisset Jupiter sorte statuum mutationem accipere, tantas in novo statu, quem cuique fors dederat, difficultates reperere, ut ad antiquam fortunam, statumque redire unusquisque petierit, & impetrarit: adeò verum est experientiam stultorum scholam esse, simul & Magistram; in qua ad patientiam erudimur.

Vive ergò quicumque sapiis sorte tuâ contentus, & quòd in illà laboriosum occurrit, in patientiæ materiam, caelestisque beatitatis meritum convertet; Deum te in eo vivendi genere collocasse existima; ut ex difficultatibus, quæ in illo occurrunt, ad præmia æterna consequenda gradum tibi facias. Unus aliquis ex Eremitis sanctis incolis, dum aquam è fonte à cellula sua non parum distante quæreret, vidit Angelum pone sequentem, & ut aiebat, vestigia numerantem, & annotantem, ut singulis merces in cælo rependeretur. Idem ab Angelo tuo custode fieri existima quisquis vel in arte sartoria, lutoriæ, aut fabrilis à Deo constitutus, Dei que in obeundis ejus difficultatibus patienter voluntate conformas; ut Alphonso Rodrigues Janitori, & Francisco Hortulano sartori in Societate nostra accidisse alibi diximus.

Jam ad aliam patientiæ quotidianæ

Ad patientiam
nimis
merces
spe.

10.
Alienae
imperfe-
ctiones
patientiae
materia.

dianæ fontem propius acceda-
mus, quem nobis aperit illud san-
cti Pauli monitum: *Alter alterius
onera portare.* Onera dixit, quia
non unam tolerantiae materiam
nobis invicem præbemus, sed
plurimam, ut merito unus è pru-
dentioribus eremi incolis, alium
humeris cadaver demortui ge-
stantem, ut terræ illud mandaret,
conspicatus, dixerit illi: Mortuos
portas? vivos porta: quia in hoc
postremo majus elucet charita-
tis, & patientiæ argumentum.

11.
Alphabe-
tum defe-
ctuum in
alio tole-
randorū,

Accipe alphabetum quod ali-
quos navos proximi complecti-
tur, quibus tolerandis exercetur
charitas patiens & benigna, quos
titulos primo loco charitati de-
dit Apostolus. Occurret tibi ali-
quis cum quo negotium tibi est,
arrogantis, vel Austeri ingenij
erit alius Ardelio, Altercator: de-
prehendes alium Bilinguem, Bla-
teronē, Bardum. Erit alter Con-
tumax, curiosæ, aut criticæ indo-
lis: Deses alter, & dicax, & dupli-
ci corde: Effrons alius, Fictus
alius & Fallax: Garrulus alter, &
Gravis oris, hypocritam arbitra-
beris, quem alij prædicunt; He-
bes alter, Impudens alius, & im-
portunus, iracundus, ingratus,
imperiosus, & incorrigibilis: hunc
Litigiosum, istum Levem experie-
ris: alius erit Morosus, alius Mur-
murator, Mordax, Mendax: Iste
Negligens, ille Nugator: iste Ob-

treator, hic Obliviosus: iste
erit Pravi, hic Parvi, ille Pertina-
cis, Pervicacis, & Procacis ingenij:
iste Querelus, hic Rixosus; iste
Ridiculus: iste Suspiciosus, ille
Simulator, hic Segnis, & Stultilo-
quus: hic Verbolus, alter Vindi-
ctæ appetens, tertius Vaniloquus,
Tracones nonnullos, Tumidi &
Turbulenti ingenij, alios, nec non
zeli indiscreti non paucos, quos
contra seipsos zeli sui aculeum
velles vertere. Plures quàm hîc
recensui in proximis defectus
experientia tibi proderet, quibus
tolerandis si studium adhibueris,
gemmas colliges coronæ felicita-
tis aeternæ inferendas.

Dixit aliquando S. Brigitta, L. 4. c. 124.
Beata Agnes Martyr: Veni filia
& impone tibi coronam factam
ex septem lapidibus pretiosis.
Primus lapis est Jaspis, quem tibi
imposuit contumeliosus ille, qui
tibi dixit; nescire se quo spiritu
loquereris; utiliusque tibi esse, si
more aliarum mulierum fila du-
ceres, quàm de scripturis dispu-
tares. Secundus lapis est Saphy-
rus ab illo tibi impositus, qui co-
ram tibi faventia verba dicebat, à
tergo verò tibi detrahebat. Ter-
tius Smaragdus, quem apposuit
ille, qui falsa tibi imposuit, dixit.
que te protulisse ea, quæ nec cogi-
tatas, nec dixeras. Quartus est
Margarita, quam tibi imposuit il-
le, qui te præsentem amicum Dei
Vuuu 2 vitu-

12.
Tolerat
defectus
coronam
è gemmis
contextū.

vituperavit, ex cujus vituperio plus turbabaris, quam de tuo. Quintus est Topazius, ab illo tibi impositus, qui amara tibi loquebatur cui e contra benedixisti. Sextus est Adamas, ab illo tibi appositus, qui corporale damnum tibi inculit, quod patienter tulisti, nec eum dehonoreare voluisti. Septimus est Carbunculus, hujus occasionem dedit tibi ille, qui filium tuum Carolum vitam suam falso denuntiavit, quod, committens Deo voluntatem tuam, tulisti patienter. Constans esto filia, & cum tuarum coronarum alij præterea lapides desint, pro illa amplianda sanctos imitare, qui ex probatione illustriores facti sunt.

13.
Opus in
eis magna
constan-
tia,

Hinc subijt animum deambulanti ad litus maris S. Gregorio Nazianzeno & fluctuum reciprocantium tumultus contemplanti ista cogitatio; Vitam hominum similem esse oceano ventis & tempestatibus agitato; & merito nobis rûpis constantiam imitandam, quæ tantum abest ut fluctibus murmurantibus cedat; quin potius eorum alluvione mundetur: ita faciendum nobis est, dum ventorum, verborumque adversi flatus nos petunt; excipiendi sunt sine commotione, & ad animos nostros à vitiis mundandos, tanquam lixivium aliquod mordax admovendi. Dicere solebat Abbas Pimenius, Deû

tum tegere peccata nostra, cum proximi peccata sine querelâ, silentio patienter involuimus: & in Evangelio nobis promittitur, Dimittite, & dimittetur vobis.

Qui aliter faciunt, proximo multum incommodant, & sibi non parum nocent. Pharizæum de Magdalena in Evangelio male sentientem, & eloquentem, sibi torfisse funem, quo ligandus erat, ait S. Gregorius, quia tale de se judicium à Christo expectare debebat, quale temerè, & culpabiliter de Magdalena apud se tulerat.

Ia ratiocinari solebat egregius B. Aloysij Gonzagæ imitator Joannes Berckmannus. Quale, quamque severum Dei judicium me manet, ajebat, qui tam rigide, severeque de fratribus meis judico! Nec immeritò, si verum est, quod Timotheo Eremi incolæ magnæ virtutis & consilij viro accidisse legimus; à quo cum Abbas de uno è suis Religiosis, in idem vitium relabenti quid faciendum esse requireret: & ille censisset continuo cœnobio expellendum; gravissima confessim tentatione à demone exagitatus est, cumque divinum auxilium gemens imploraret, vocem de cælo delapsam, dicentemque accepit: Timothæe, hæc tibi acciderunt, quia fratrem tuum in tentatione, & infirmitate sua despexisti.

Mo.

Paranisi

4.

16.
Ne quem-
quam
contem-
ne, aut ju-
dica.

14.

Quos li

non pas-

sitis tibi no-

ces.

15.

Et Severi

de Dio

hictum

mazet.

17.

Mira sub-
inde mo-
rum con-
versio in
etate ma-
jori, qualis
Themis-
toclis.

18.

Quid est

hostia vi-

va.

Monebat propterea S. Ephrem, ne quemquam è proximis condemnaemus, quia ignoramus, an per poenitentiam cum Deo redierint in gratiam, sintque illi gratiores, quam simus, aut futuri simus. Aurum sæpè in vase futili absconditur. Sed & S. Brigittam B. Virgo monuit, ne judicaret aut condemnaret quemquam, imò nec aliquem despiceret, aut se illi præferret; etsi enim aliquid mali exterius in illo deprehenderet, interiora tamen ignorabat, & quid apud Deum cras ille futurus esset, scire non poterat.

Miras plerumque & insperatas videmus in quibusdam morum in melius mutationes, quæ judicia nostra debilibus nixa fuisset fundamentis ostendant. Themistoclis juvenus ad eò corrupta, depravataque fuit, ut illum propterea pater exhaerendarit, & mater præ doloris impatientia gulam laqueo sibi fregerit; qualis tamen quantaque virtutis togâ, sagoque fuerit, posteriores anni demonstrarunt: unde ille pulli equini ferocis & indomiti, quem frenum & magistri solertia paulatim domat, similitudinem adferre solitus erat. S. Martinus dum Brixij insolens ingenium patienter tolerat. S. Ignatius dum magnos Xaverij animos mansuetudine attemperat, & Petri Ribadeneiræ dum pueri igneos naturæ

in petus patienter, dissimulanterque regit, quem alij Patres dimitti volebant, sui sæculi viros virtutum rerumque gestarum gloria illustres effecere.

Sed aliud patientiæ velut commune æcarium, quod ad manum nobis est, examinemus: corpus, scilicet hoc nostrum, quod undequaque impetitur, & suas ipsummet, cum sit corruptibile, miseras circumfert. Calor nimius, & frigus adurunt, fames, sitis exagitant; lassitudo opprimit, morbi consueunt, insecta morficant, & quiescere non sinunt; quanta hinc patientiæ, meritorumque seges! quam bene Romanos monet c. 12. Apostolus, dicens: Obsecro itaque vos fratres per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Quasi diceret, inquit Anselmus, offerte Deo corpora vestra non hostiâ mortuâ, sed vivam: hostia quippe immolatur & viva est, quando ab hac vita homo non deficit, & tamen se à carnalibus desiderijs occidit: hostia enim occiditur, ut offeratur: sed hostia vivens est corpus pro Domino afflictum; quod & hostia dicitur, & vivens, quia vivit in virtutibus, & est à vitiis occisum. In lege corpora brutorum animalium hostia mortua, sed in Evangelio corpora hominum offeruntur

18.

Alia pa-
tientiæ
materia
corpus
nostrum.

c. 12.

Quid est
hostia vi-
va.

tur hostia viva. Ita agebat S. Augustinus, qui dicebat; Me excrucio, & do de me pœnas, ut Deo victima fiam, quia victima excoriatur, priusquam offeratur.

Cor. 10.
A S. Paulo
immola-
ta.

Sed & Apostolus castigare se corpus suum affirmat, ut ex ejus patientia velut incude, coronam immortalitatis efformet: cujus hac in parte severitas meritò nos acuerè debet; si enim ille id agit, qui vas electionis à Deo appellatus fuerat; quid de nobis miseris fiet, inquit S. Anselmus, qui nullam adhuc Dei vocem de electione nostra audivimus, & jam in ocio quasi de securitate torpemus?

19.
Utendum
corpore
ad virtutē
ut equo
condueto.

Quis non ejus vacordiam reprehenderet, qui equum, aut jumentum, quem commodato, vel conductè accepit, & quo iter conficere, aut agrum colere, aut ad domestica onera portanda, uti cum fructa potest, inertiam sineret, & otio in stabulo corrumpi? ita nos agimus, dum corpus congruis laboribus, pro bono animæ, non exercemus: dum bovem aut equum mutuò accipis, inquit S. Chrysostomus, continuò & assidue operaris in illo: dicis enim: hodie aut cras tollendus est à me, quia non est meus: quare non eodem modo ad utilitatem animæ tuæ corpore tuo uteris, sciens quia post modicum tollendus est à te? In idem collineant duæ aliæ similitu-

Hom. 25.
operis imp.

dines: prima S. Syncreticæ, quæ corpus amictum animæ esse cum S. Ambrosio censebat, agebatque, quemadmodum ut vestis candescat, à fullonibus calectur & teratur necesse est; ita corpus nunquam multum animæ puritati serviet, nisi tundatur, & conteratur. Altera est Cæsarij, qui nunquam ait animæ bene consultum iri, nisi rubiginem, quam ex corporis contubernio, & afflicto contraxit, ipsius corporis afflictio deradat, & detergat.

Hinc illa sancta corporis odia, quæ in hominibus, quos supra vulgus virtus extulit, passim legimus & admiramur: hinc Margaritas Hungaricas, Gonsalvos, Silverias, Macarios, Olympios qui se cyniphibus, & vermiculis cruciandos sponte offerebant, laudamus. Imbiberant altè animo illud datum postea à Deo S. Brigittæ consilium; nempe in hoc negotio imitandam sponsam, quæ ex domo Patris bona caduca, quantum potest colligit, & ad domum sponsi secum defert; ita quantum possumus corpori detrahere & auferre nos oportere, quod tota deinde aternitate in cælestis sponsi domicilio profuturum est.

Qui aliter faciunt, eos desipere meritò censet S. Chrysostomus: quemadmodum enim, quod pueri talos, pilas & hujusmodi magna

Hom. 1.

20.

Exempla

severitatis

in corpore

L. 64. 11.

In Ps. 141.

magna existiment, nō est signum, quōd ea magna sint; sed quōd illi qui ea magni faciunt, abiecti sint mentis, & bene iudicandi prudentiā destituta; ita contingit in illis qui ea quæ curam corporis atinent, non despiciunt. Sed in pueros ætatis est & naturæ defectus; in aliis verò culpa est voluntatis.

21. Maxima patientiæ quotidiana seges ex iudiciorum, voluntatumque pugnâ metitur; præsertim cum illa in verba parum considerata, & nonnunquam secum aliquid fellis & amarulentæ congenerentia imprudenter erumpit. Hinc ego Saulis sub principatus sui exordia silentium imitatione dignum iudico; qui cum aliqui ex Hebræis Samuelis electionem apertè improbarent, dissimulabat se audire: quod ejus successor in regnum, luculentius præstitisse se commemorat; dum dicit: Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum.

De S. Paula Romana dicit sanctus Hieronymus, cum vituperantis linguæ verba audiret; eam continuo animum ad Deum tanquam ad veritatis & patientiæ aylum transtulisse, & silentio obfirmasse, nec ullam apud homines causæ suæ defensionem aut patrocinium quasivisse.

S. Hieronymus eos verè mise-

ros arbitratur, qui cum pulcherrimam patientiæ ansam, ex intemperantia linguæ, à qua vapulant, possint arripere; ipsimet in verba malè digesta prorumpunt; nec sequuntur illud Davidis exemplum, dicentis: Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus; cum loquebar illis, impugnabant me gratis. Infelices non ait, linguam nostram nos possumus continere si quis nos offenderit!

Gloriosa est in hoc genere patientia, quæ quodammodo apud homines ob taciturnitatem oppressa, suo silentio apud Deum victrix est: propterea monet nos Gregorius Nazianzenus; ne tanquam veritate subnixi, verbis & disputationibus superiores conemur evadere: melius esse vinci, quàm malè vincere; addit B. Egidius: melius esse silendo, victos apparere coram hominibus, & hoc modo victoriæ coronam in Dei iudicio reportare. Imò verò amplius quiddam in Domino nostro Jesu Christo coram Pilato silentium constanter servante contigisse admiratur S. Athanasius: cujus silentium tantæ fuit ad persuadendum efficaciam, ut inde innocentæ testimonium Præses acciperet. O egregiam patientiam, & sæpenumerò victricem apud homines, apud Deum verò semper fructuosam, sapius altissimæ pacis bono compensatam!

Quod

23. Quæ stultitiam tuam qui non utuntur.

22. Et in his melius est vinci quàm vincere. In sent.

24.
Exemplo
Achillæ.

Quod expertus est inter sanctos illos Patres' Eremitas cultores Achilles venerabilis senex & palmaris virtutis: quem cum alius è senibus sanguinem spuentem deprehendisset, rogavit quid hoc sibi vellet: respondit id ex aculeato fratris verbo ortum esse, à quo non nihil fuerat contristatus: voluisse tamen illud silentio involvere, & apud se patienter concoquere. idque ut faceret, gratiam à Deo postulasse, illudque quodammodo versum in sanguinem; nam tam in ore velut cruorem persensisse, quem ubi expuit, magna tranquillitate continuo fruius est.

25.
In hoc etiam exercetur charitas.

Nec tantum hoc modo exercetur patientia, sed suæ etiam in hac scena charitati partes assignantur. Parcitur enim proximo; benevolè habetur; & nobis ipsis violentiâ inferimus: ne incircumspectâ responsione proximus violentur, Quod tanti æstimavit lumen illud Eremitæ, & in virtutum palæstra exercitissimus Pimenius, ut in supremo Charitatis gradu silentium illud collocaret: rogatus enim quo pacto quis executioni mandare posset illa Christi verba, Majorem charitatem nemo habet quam ut animam suam ponat pro amicis suis, respondit: ei quis contumeliâ, aut verbo injurioso appetitus, cum innocentiam suam verbum verbo reponendo tueri

potest, nihilominus tacet, vimque sibi facit ne verbo contristet fratrem; ille verè pro amico animam ponit.

Unde factum est, ut cum seniores illi Eremitæ in publica ^{26.} synaxi Moysen qui prius Laro infamis, tum in eremo virtuti comparandæ sedulam dabat operam, ad quem patientiæ, humilitatis & charitatis gradum pervenisset, experiri vellet, unus ex illis dixerit altâ voce: quomodo Æthiopem istum in confesſu hoc nostro patimur? & quasi dato signo illum expellendi, abire iustus est, sed continuo revocatus: rogatusque quo animo contumeliam illam accepisset; respondit ingenuè: Turbatus sum & non sum locutus; nullam quidem vocem contra expellentes emisit: sed se ipsum compellavit dicens: bene faciunt isti, homo nigerrime; quorsum tu in tam Sanctorum hominum consortium temere te ingeris?

Cum tunds filicem, erumpunt scintella; ita plerumque ad sonum ^{27.} ictumque verbi contumeliosi, vindictæ appetitus scintillas jacit, nisi patientia & charitas linguam & cordis motum frænèt, ubi hæc omnia in tranquillo habent, ingens ex verbis factisque contumeliosis meritorum cumulus exaggeratur: quod uti in plerisque Sanctorum, ita maximè in sancta ^{Colo-}

Colta, cui Deus reformationem ordinis id probante summo Pontifice Benedicto injunxerat, insigniter apparuit: continuò in illam etiam à viris in dignitate constitutis debaccharum est, saga & Dæmonis instrumentum est appellata, & in commune mortaliū odium ita maledicis obreftationibus incurrit, ut nemo illam hospitio aueret recipere; virgis etiam ab ijs, qui in illam auctoritatem usurpabant, cædi jubereur, & ne ulterius in reformatione procederet, præcepto adigeretur: nec defuerunt, qui ut hæreticâ de Joannis Hus sectâ traduceret. Quid illa ad hæc omnia? triumphabat animo, & hæc contumelias omnibus mundi opibus præferebat, atque ut auerentur optabat: Deum in eam pro adversarijs, & calumniatoribus precabatur, quorum aliquos ad meliorem frugem convertit.

28. Si secundum S. Jacobum lingua ignis est, & universitas iniquitatis, quis non videt quantam illa secum stragem ferat, & patientiæ humilitatisque materiâ subministret? Verbum unicum ad instar carbonis est alterius ore profiliens, cui si alterum addideris, & ventus animi commoti accesserit, excitetur ignis necesse est: de qua meritò adjungit idem Apóstolus, linguam modicum quidem membrum esse, sed ad instar ignis exi-

gui, vento agitati, magnam silvam incendere. Atque in hoc malorum genere meritò imitandus mihi videtur Arlottus Plebanus Florentinus, qui convicia ingredienti dixit: Si tu linguæ tuæ dominus non es; ego Deo dante, aurium mearum conabor esse dominus: addere voluiffem & cordis, ad quod perturbandum aliqua interdum vocula prolabitur. Modestia etiam Aristotelis laudanda: qui contumeliosa verba proferenti, tranquillè respondit: Tibi probra excipere, & regere solemne est; ego verò nec libertatem ea dicendi, mihi assumo; nec ab alijs jactari libenter audio.

29. Sed generosior fuit in hoc genere Philippi Regis Macedonum responsio, qui conviciantibus potius habendas gratias, quam irascendum aiebat: quod dum propius nostra rimantur & carpunt, materiâ attentiùs in dicta, factaque nostra invigilandi, rariùsque peccandi nobis præbeant. Christianus verò aliùs cogitationes suas elevat, & Christum inter contumeliarum, conviciorumque plaustra nunc tacentem, nunc modestè respondente m intuetur; & malevolis suis etiam beneficia conferentem, atque ad ejus se similitudinem patientiâ & charitate dulcibus effingere contendit, juxta S. Petri monitum: Christo

Xxxx pro

Slitum
responsū
contra
dicta.

29.
Et Philip-
pi Maie-
donis a-
pophte-
gma.

pro vobis passo, & vos eadem cogitatione armamini.

30.
Salutare
S. Bernardi
monitum.

Monet egregiè S. Bernardus fratres de monte Dei, qui Carthusiani Ordinis jacebant fundamenta, ut rectè in virtutum cursu pergerent; nec ad laudantes, aut vituperantes attenderent; aut alterutris responderent: ne temporis & patientiæ aliquam, quantumvis modicam, facerent jacturam: nisi charitas ad responsionem cogat, nulla silentij clypeo facilior est & tutior armatura. Exstat Tiberij Imperatoris dictum celebre, cum voces contumeliosæ, quæ à quibusdam de ipso per vulgus spargebantur, ad ipsum referrentur: nempe in liberâ civitate

linguas etiam liberas esse oportere: quod ipsum usurpate vellem, qui in hac patientiæ palæstrâ contra voces obtrectatorum Christianè armari vis: cur enim non dicis: Deus homini isti liberam linguam donavit; quâ si malè utitur; ejus est, qui donavit, mali usus rationem reposcere: mihi verò bene agendi inter linguarum jacula libertatem reliquit hanc ego mihi servabo, & quod Deo gratius esse judicavero, illud exsequar; obtrectatoribus interea bene vel malè de me loquendi libertate relicta: hæc si feceris magnum constantiæ & tranquillitatis præmium reportabis.

F I N I S.